

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA BIBLIOTEKARSTVO, INFORMACIJSKO ZNANOST IN KNJIGARSTVO
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

LITERARNE KRITIKE KOT VIR ANOTACIJ V KNJIŽNIČNIH
KATALOGIH

Diplomsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Alenka Šauperl

Kandidatka: Katja Zamuda

Mentor: red. prof. dr. Miran Hladnik

Ljubljana, 2009

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

Ime in PRIIMEK: Katja ZAMUDA

Naslov: Literarne kritike kot vir anotacij v knjižničnih katalogih

Kraj: Ljubljana

Leto: 2009

Št. listov: 92 Št. slik: 2 Št. tabel: 29

Število prilog: 0 Št. strani prilog: 0

Število bibliografskih navedb: 226

Mentorica: dr. Alenka Šauperl, izr. prof.

Mentor: dr. Miran Hladnik, red. prof.

UDK: 025.4:82.09 (043.2)

Ključne besede: literarna kritika, slovenska proza, vsebinski opis bibliografske enote, anotacija

Izvleček: Ena izmed možnosti za izboljšanje vsebinskega opisa proznega leposlovja za odrasle v slovenskih knjižnicah se kaže v pisanju anotacij oz. opomb o vsebini v knjižnične kataloge. Za pisanje anotacij je potrebno leposlovno delo vsebinsko poznati, zato bi ga bilo potrebno tudi v celoti prebrati. Ker pa je to časovno zamudno, vidimo rešitev v črpanju vsebin o posameznem leposlovnem delu iz literarnih kritik. V raziskavi nas je najprej zanimalo kakšne vsebine, ki smo jih poimenovali atributi, nam literarne kritike posredujejo in v kakšnem obsegu in obliki se v posamezni kritiki pojavljajo. Na podlagi predhodno izvedene raziskave smo oblikovali 13 atributov, kasneje pa smo v analizi kritik dodali še 4 nove attribute. Da bi prišli do relevantnih rezultatov, smo v raziskavo vključili vzorec 200 literarnih kritik iz štirih različnih virov. Uporabili smo kritike dveh strokovnih literarnih revij in kritike dveh popularnih virov – tednika in priloge dnevnega časopisa. Znotraj glavnega vzorca kritik smo oblikovali še podvzorec, na podlagi katerega smo še dodatno ugotavljali, ali je za pisanje anotacij določen tip kritik (strokovni, nestrokovni) primernejši vir informacij. Na ključno vprašanje, ali so literarne kritike (1) ustrezen in tudi (2) zadosten vir za pisanje anotacij v knjižničnih katalogih, v primeru ustreznosti odgovarjamo pritrdilno, v primeru zadostnosti pa priporočamo tudi upoštevanje drugih virov (dela samega, leksikonov, spletnih portalov ipd.). Rezultati raziskave so pripeljali tudi do novih predlogov, ki bi v bodoče pripomogli k izboljšanju področja vsebinskega opisa leposlovja v slovenskih knjižnicah.

KEYWORDS DOCUMENTATION

First and LAST NAME: Katja ZAMUDA

Title: Literary criticism as a source for annotations in library catalogues

Place: Ljubljana

Year: 2009

Leaves: 92 Illustr.: 2 Tables: 29

No. of appendices: 0 Pages of appendices: 0

No. of references: 226

Advisor: dr. Alenka Šauperl, assoc. prof.

Advisor: dr. Miran Hladnik, full prof.

UDC: 025.4:82.09 (043.2)

Keywords: literary criticism, Slovene prose literature, subject description of bibliographic unit, bibliographic annotation

Abstract: One of the possibilities to improve content entry of the prose literature in Slovene libraries is to write annotations i.e. content notes for library catalogues. To write annotations one must be familiar with the content of the literary work, which means the whole work must be read. This being time-consuming, the answer lies in drawing from literature evaluations of a specific literary work. The focus of our research is what contents, named attributes, are given in literature evaluations, to what extent and in what form. Based on the previously conducted research 13 attributes have been formed, to which 4 new ones have been added based on the analysis of the literature evaluations. Samples of 200 literature evaluations from 4 different sources have been included into the research to get relevant results. Literature evaluations of two literary magazines and two popular sources, namely a weekly newspaper and a daily newspaper supplement, have been used in our research. A sub-sample has been created within the main sample of literature evaluations to help us determine whether a certain type of literature evaluations (expert or popular) is a more suitable source of information for writing annotations. The key question is whether literature evaluations are an (1) adequate and (2) sufficient source to write annotations for library catalogues. The answer to adequacy is affirmative whereas the suggestion to sufficiency is to consider other sources as well (the literary work itself, lexicons, web portals, etc.). Research results have led us to new proposals which could in the future help improve the field of content entry of the prose literature in Slovene libraries.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	2
KEYWORDS DOCUMENTATION	3
KAZALO VSEBINE	4
KAZALO TABEL	7
KAZALO SLIK	7
ZAHVALA	8
1 UVOD	9
2 LITERARNA KRITIKA	10
2. 1 OPREDELITEV IN NAMEN.....	10
2. 1. 1. Literarno vrednotenje	13
2. 2 ZGODOVINSKI RAZVOJ LITERARNE KRITIKE	14
2. 2. 1 Razvoj slovenskega literarnega kritištva	15
3 KNJIŽEVNE ANOTACIJE IN VSEBINSKI OPIS LEPOSLOVJA	17
3. 1 RAZLIČNI MODELI VSEBINSKEGA OPISA LEPOSLOVJA	18
3. 2 ANOTACIJE O LEPOSLOVNIH DELIH	21
4 PREGLED DOSEDANJIH OBJAV	24
4. 1 VSEBINSKI OPIS LEPOSLOVJA TER ANOTACIJE IN LITERARNE KRITIKE V TUJIH RAZISKAVAH.....	24
4. 2 VSEBINSKI OPIS LEPOSLOVJA TER ANOTACIJE IN LITERARNE KRITIKE V DOMAČIH RAZISKAVAH.....	26
4. 2. 1 Vsebinski opisi slovenskih literarnih del v knjižni obliki	27
5 RAZISKOVALNA METODA	28
5. 1 IZBOR VIROV ZA KNJIŽEVNE OCENE IN DOLOČITEV VZORCA KNJIŽEVNIH OCEN	28
5. 2 VSEBINA KNJIŽEVNIH KRITIK	29
6 REZULTATI RAZISKAVE Z RAZPRAVO	32
6. 1 REZULTATI ANALIZE GLAVNEGA VZORCA KNJIŽEVNIH OCEN Z RAZPRAVO	32
6. 1. 1 Dolžina in opremljenost kritik ter pogostost atributov	32
6. 1. 2 Atributi	33
6. 1. 2. 1 Ocena dela	34
6. 1. 2. 2 Literarnovrstna opredelitev.....	36
6. 1. 2. 3 Tematika.....	36
6. 1. 2. 4 Literarne osebe.....	38
6. 1. 2. 5 Ponazoritev z besedilom iz literarnega dela.....	39

6. 1. 2. 6 Struktura dela.....	40
6. 1. 2. 7 Kraj dogajanja.....	42
6. 1. 2. 8 Slog pisanja	43
6. 1. 2. 9 Čas dogajanja.....	44
6. 1. 2. 10 Avtor dela	46
6. 1. 2. 11 Druga avtorjeva dela	47
6. 1. 2. 12 Splošno o delu.....	48
6. 1. 2. 13 Drugo podobno delo in avtorji	51
6. 1. 2. 14 Doživetje	52
6. 1. 2. 15 Jezik	53
6. 1. 2. 16 Spremna beseda in njen avtor	53
6. 1. 2. 17 Nagrade	55
6. 1. 3 Sklepne ugotovitve ob analizi glavnega vzorca	56
6. 2 REZULTATI PODVZORCA KNJIŽEVNIH OCEN Z RAZPRAVO	61
6. 2. 1 Dolžina kritik in pogostost atributov	63
6. 2. 2 Atributi	63
6. 2. 2. 1 Literarnovrstna opredelitev.....	65
6. 2. 2. 2 Ocena oz. ovrednotenje dela	66
6. 2. 2. 3 Tematika.....	67
6. 2. 2. 4 Literarne osebe.....	68
6. 2. 2. 5 Ponazoritev z besedilom iz literarnega dela.....	69
6. 2. 2. 6 Slog pisanja	69
6. 2. 2. 7 Kraj dogajanja.....	69
6. 2. 2. 8 Struktura dela.....	69
6. 2. 2. 9 Čas dogajanja.....	70
6. 2. 2. 10 Avtor dela	71
6. 2. 2. 11 Druga avtorjeva dela	71
6. 2. 2. 12 Drugo podobno delo in avtorji	72
6. 2. 2. 13 Doživetje bralca oz. kritika	72
6. 2. 2. 14 Splošno o delu.....	73
6. 2. 2. 15 Spremna beseda in njen avtor	73
6. 2. 2. 16 Nagrade	74
6. 2. 2. 17 Jezik	74
6. 2. 3 Sklepne ugotovitve ob analizi podvzorca	75
6. 3 Poglavitne ugotovitve	76
7 ZAKLJUČEK	78
8 LITERATURA.....	80
8. 1 STROKOVNA LITERATURA	80

8. 2 VIRI KNJIŽEVNIH KRITIK	82
8. 2. 1 Književne kritike iz Mladine	82
8. 2. 2 Književne kritike iz Književnih listov	86
8. 2. 3 Književne kritike iz Sodobnosti.....	87
8. 2. 4 Književne kritike iz Mentorja	89

KAZALO TABEL

Tabela 1: Pogostost 17 atributov	33
Tabela 2: Pogostost pozitivnih in negativnih ocen	34
Tabela 3: Pogostost podtipov atributa tematika.....	37
Tabela 4: Pogostost podtipov atributa literarne osebe	39
Tabela 5: Pogostost podtipov atributa splošno o delu.....	41
Tabela 6: Pogostost podtipov atributa kraj dogajanja	42
Tabela 7: Pogostost podtipov atributa čas dogajanja	45
Tabela 8: Pogostost podtipov atributa druga avtorjeva dela.....	48
Tabela 9: Pogostost podtipov atributa splošno o delu.....	50
Tabela 10: Pogostost podtipov atributa drugo podobno delo in avtorji	51
Tabela 11: Pogostost podtipov atributa spremna beseda.....	55
Tabela 12: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Mladine.....	57
Tabela 13: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Književnih listov	57
Tabela 14: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Sodobnosti	58
Tabela 15: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Mentorja	58
Tabela 16: Vzorec parnih kritik po zaporednih številkah	62
Tabela 17: Pogostost 17 atributov v nestrokovnih literarnih kritikah, z ustrezno pogostostjo pojavljanja atributov v strokovnih kritikah	64
Tabela 18: Primeri drugačnih navedb atributa v parnih kritikah	66
Tabela 19: Pogostost podtipov atributa ocena.....	67
Tabela 20: Pogostost podtipov atributa tematika.....	67
Tabela 21: Pogostost podtipov atributa literarne osebe.....	68
Tabela 22: Pogostost podtipov atributa kraj dogajanja	69
Tabela 23: Pogostost podtipov atributa struktura dela.....	70
Tabela 24: Pogostost podtipov atributa čas dogajanja	71
Tabela 25: Pogostost podtipov atributa druga avtorjeva dela.....	71
Tabela 26: Pogostost podtipov atributa podobno delo in avtorji	72
Tabela 27: Pogostost podtipov atributa splošno o delu.....	73
Tabela 28: Pogostost podtipov atributa nagrade.....	74
Tabela 29: Primerjava rezultatov naše raziskave z raziskavo Šauperl et al.....	77

KAZALO SLIK

Slika 1: Primerjava prisotnosti posameznih atributov v literarnih kritikah	59
Slika 2: Pogostost 17 atributov v nestrokovnih literarnih kritikah, z ustrezno pogostostjo pojavljanja atributov v strokovnih kritikah.....	75

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorjema, prof. dr. Alenki Šauperl in prof. dr. Miranu Hladniku, za strokovno pomoč in usmerjanje pri nastajanju pričujočega dela.

Zahvaljujem se mami in očetu, ki sta mi ves čas študija stala ob strani in me materialno in moralno podpirala pri študiju in seveda pri vseh drugih pomembnih odločitvah.

Hvala tudi vsem prijateljem, ki so me tekom študija, predvsem pa v zadnjem letu, ko je nastajala ta naloga, vzpodbujali, prenašali moje muhe in pomagali preganjati slabo voljo.

1 UVOD

Knjižničarji v slovenskih knjižnicah se soočajo s problemom vsebinskega opisovanja leposlovja za odrasle. To gradivo je pri nas na police postavljeno po sistemu UDK, kar pomeni, da je razvrščeno po nacionalni in jezikovni pripadnosti avtorjev ter po zvrsteh, vrstah in žanrih. Katalog sicer omogoča še iskanje po ciljni publiki in vrsti tematike, kar pa pri obilici leposlovnega gradiva, ki ga knjižnice premorejo, ne zadošča. V še posebej kočljivo situacijo je knjižničar postavljen, kadar ga uporabnik prosi za pomoč pri iskanju »dobre« knjige, ki je povrh podobna še kakšni knjigi nekega drugega avtorja, ki jo je že prebral. Takrat se lahko knjižničar zanese na lastno poznavanje zbirke in lastne bralne izkušnje ter tako poskuša v obilici gradiva poiskati primerno knjigo za uporabnika. Da bi bilo iskanje lažje za uporabnike in bi hkrati razbremenili tudi knjižničarje, bi bilo potrebno vsebinsko opisati leposlovna dela, kar pa je pri takšni gmoti domače in tuje produkcije zelo naporno in dolgotrajno delo, saj bi bil katalogizator pri tem primoran prebrati celotno delo, kar pa je seveda časovno zamudno. Ena izmed možnih rešitev iz te situacije je pisanje anotacij o leposlovnih delih, pri čemer bi branje celotnega dela nadomestili z branjem literarnih kritik.

V pričujočem diplomskem delu smo se zato odločili, da na podlagi analiziranega vzorca literarnih kritik preverimo, ali so le-te primeren vir za pisanje anotacij o leposlovnih delih za odrasle v knjižničnih katalogih. Predvsem nas bo zanimalo, katere attribute oz. vrste informacij nam bodo literarne kritike ponudile, v kakšnem obsegu se bodo ti atributi v kritikah pojavljali in nadalje, ali bo ta nabor podatkov potem tudi primeren za pisanje vsebinsko dovolj izčrpnih anotacij. Pri tem nas bo zanimalo tudi, ali so literarne kritike zadostni vir za pisanje anotacij, ali bo pri tem potrebno segati še po morebitnih drugih virih (delo samo, leksikoni ipd.). Zaradi nadalje zastavljenega vprašanja, ali je določen tip kritike primernejši za črpanje podatkov o literarnem delu, smo v raziskavi obravnavani vzorec literarnih kritik vključili kritike iz strokovnih literarnih in iz nestrokovnih revij. Da bomo lahko odgovorili na ključna vprašanja naše raziskave smo si zastavili še pomožne predpostavke, na katere bomo odgovorili na podlagi analize obravnavanega vzorca kritik in nam bodo pomagale pri odgovarjanju na ključna vprašanja.

1. Kot vir za pisanje anotacij bodo zaradi izčrpnosti podatkov primernejše književne kritike iz strokovnih revij.
2. Predvidevamo, da bodo kritike v strokovnih revijah daljše in bodo vsebovale več atributov in s tem več informacij o delu.
3. Kritike iz strokovnih revij bodo vsebovale manj subjektivnih opredelitev do dela (doživetje).
4. V književnih kritikah iz strokovnih revij bo več specifičnih literarnoteoretičnih podatkov o delu (slog, literarna vrsta, žanr), o drugih podobnih delih, spremni besedi in nagradah.

Ugotovitve, do katerih bomo prišli po analizi vzorca in bodo predstavljene v rezultatih raziskave z razpravo, nam bodo pomagale pri določanju smernic za pisanje anotacij o leposlovnih delih za odrasle. Te smernice in morebitne predloge za nadaljnje delo pa bomo podrobneje predstavili v zaključku.

2 LITERARNA KRITIKA

2.1 OPREDELITEV IN NAMEN

Slovar slovenskega knjižnega jezika kritiko označi sledeče: »*analiza novega znanstvenega ali umetniškega dela zaradi splošne presoje in ločitve pozitivnih in negativnih sestavin*« (SSKJ, 1994, str. 233). Če pogledamo, kaj o literarni kritiki pravijo literarni teoretiki, naletimo na naslednje razlage. Kot navaja Kos (Kos, 2001, str. 172–173), literarna kritika ne teži k znanstveno-filozofskemu, historičnemu ali teoretičnemu spoznanju besedne umetnosti, zaradi česar v strogem smislu ni del literarne vede. Kos pri tem izhaja iz primerjave literarne kritike z literarno aksiologijo, ki se znotraj literarne teorije ukvarja z vrednostnimi vprašanji o literarnih delih in je pri tem izrazito sistematična, načelno pojmovna in teoretična veda. Za razliko od tega pa literarna kritika spontano vrednoti literarno delo in je pri tem bolj neposredna, doživljajska in osebna. Na drugi strani pa, kot nadalje ugotavlja Kmecl (Kmecl, 1995, str. 300), sodi literarna kritika v območje literarne vede glede na predmet zanimanja in danes predstavlja eno izmed temeljnih literarnih ved. Kmecl namreč ugotavlja, da so se skozi zgodovino izoblikovali

trije temeljno različni načini opazovanja literarnega besedila, in eden izmed teh načinov je, poleg literarne zgodovine in literarne teorije, prav literarna kritika. Literarna kritika se za razliko od literarne zgodovine, katero zanima zgodovinski razvoj književnosti, in teorije, ki proučuje izrazite oblike književnega dela, njeno bistvo in smisel, ukvarja z besedilom samim. Kritika literarno besedilo ocenjuje in pri tem ločuje umetniško od neumetniške književnosti ter boljša besedila in avtorje od slabših (Kmecl, 1995, str. 12–18). Predmet literarne kritike je načeloma eno literarno besedilo, ki je sveže izšlo, seveda pa lahko kritika poleg tekoče literarne produkcije zajame tudi besedila starejšega »porekla«. Za razliko od literarne vede, ki je vrednostno nevtralna in definira posamezne literarne pojave in pojme, kritika na drugi strani ne daje definicij, ampak posamezno besedilo vrednoti, pri čemer je njen glavni namen to besedilo predstaviti in reklamirati potencialni bralski publiki. Kritik namreč literarno delo vrednoti neposredno iz svojih življenjskih, estetskih in etičnih nagnjenj (Kos, 1996, str. 169–170), podobno je potem tudi pri bralcu, ki se lahko s kritiko strinja ali pa tudi ne.

Literarna kritika tako vzpostavlja povezave med tekstom samim in občinstvom, torej potencialnim bralcem. Kot omenja že SSKJ, kritika pri svoji dejavnosti predvsem odkriva vrednosti in slabosti besedila, poskuša pa prikazati tudi vzroke učinkovitosti ali neučinkovitosti besedila. Tako na eni strani nagovarja pisatelja, ki ga hvali, graja, usmerja ali spodbuja pri nadaljnjem ustvarjanju. Spet na drugi strani se literarna kritika obrača na bralca, katerega poskuša vzpodbuditi h kritičnemu razmišljanju in odnosu do knjižnega dela (Kmecl, 1995, str. 21). To počne tako, da pri literarnem delu išče specifiko, ki ga ločuje od drugih literarnih del, hkrati pa je pozorna na različne komponente literarnega besedila, ki bi pri potencialnem bralcu vzbudile zanimanje. Te komponente oz. teme obravnave v kritiki so naslednje: literarna vrsta oz. žanr, kompozicija besedila, slog in jezik pisanja, posamezne ravnine literarnega besedila, kot so vsebina, literarne osebe, čas in kraj dogajanja ipd. Seveda svojo pozornost usmeri tudi na avtorja literarnega besedila in na njegovo predhodno literarno produkcijo. Nemalokrat izpostavi tudi bralca, kateremu naj bi bilo delo namenjeno, hkrati pa tudi argumentira, zakaj naj bi delo bralca utegnilo zanimati ali odbijati (Hladnik, 2002, str. 151). To pa seveda še zdaleč niso vse komponente, ki jih kritik v svojem pisanju zajame o besedilu.

Pisci literarnih kritik, ki so uredniki, novinarji, strokovnjaki s področja književnosti idr., morajo biti, poleg sposobnosti strokovnega pisanja, izražanja in prepričevanja,

predvsem literarnozgodovinsko in literarnoteoretično podkovani. To je poleg literarne produkcije, brez katere bi literarna kritika težko preživela, pogoj za kvalitetno in relevantno literarno kritiko. Posamezni pisci se ponavadi osredotočajo na komentiranje besedil določene literarne zvrsti. Tako imamo literarne kritike, ki so specializirane za prozno produkcijo, spet drugim kot predmet obravnave služi lirski ali dramski produkciji. Posamezen kritik je tudi različno profiliran pisec, kar pomeni, da izhaja iz določenega delovnega področja, v skladu s čemer so njegove kritike različno zahtevne in izčrpne. Od strokovnosti pisanja je tudi odvisno, v katerem mediju bo določena kritika ponujena bralcu. Za zahtevnejšega bralca, takega, ki se zanima za literarno področje in njegovo produkcijo, bodo primernejše kritike v literarnih revijah, ki so strokovnejše in jih pišejo eminentnejši kritiki. Poleg literarnih revij pa so kritike dostopne tudi v dnevnem časopisju (npr. Delo), ponavadi na straneh posvečenim književnosti, ali v drugih revijah oz. časopisih z določeno tematiko (Mladina). Te kritike so manj zahtevne in bolj kot na zahtevnejšega bralca ciljajo na širšo publiko.

Poleg ažurnih kritičskih objav v revijah in dnevnem časopisju lahko literarne kritike najdemo zbrane tudi v knjigi. Takšna knjižna izdaja literarnih kritik ponavadi predstavlja kritičski opus nekega kritika, ki se odloči svoje kritičske tekste zbrati na enem mestu. To seveda pomeni, da v tem primeru predmet obravnave ni trenutna literarna produkcija ampak pretekla, ki jo je avtor v nekem obdobju popisal.

Če sedaj izhajamo še iz nosilnih predpostavk literarnoumetniškega procesa, to so avtor besedila, delo samo in bralec, ločimo tri predmetne skupine oz. tipološke vidike kritike, ki so se zgodovinsko potrdili v literarnih smereh, ki so se začele pojavljati v 19. stoletju. Kritika se pri obravnavi besedila v svoji osnovi osredotoči na določeno predmetno skupino, kar pomeni, da več pozornosti nameni ali avtorju ali besedilu, ali pa se usmeri k bralcu oz. k recepciji literarnega besedila (Šega, 2004, str. 110). Na podlagi dejstva, na katero komponento se kritika osredotoči, ločimo biografsko, impresionistično in imanentno kritiko.

Ker bomo v nadaljevanju analizirali literarne kritike iz literarnih revij, ki jih bomo imenovali kar strokovne kritike, in kritike iz dnevnega časopisja, katerim bomo rekli nestrokovne kritike, moramo na tej točki, zaradi kasnejšega lažjega razumevanja in preprečevanja morebitnih dvoumnosti, pojasniti še razliko med literarno in strokovno kritiko. Strokovne kritike so, za razliko od literarnih, strokovna in znanstvena besedila, za

katera veljajo drugačna merila kot za literarne kritike. Od predstavljenih značilnosti literarne kritike se strokovna kritika razlikuje po tem, da služi kot element, skozi katerega literarna veda premišljuje o sami sebi, o metodah, področjih in smereh in s tem tudi sproti kontrolira svoje postopke (Hladnik, 2002, str. 152). Termin strokovna kritika, ki ga bomo uporabili v namen predstavitve rezultatov, ne bo pomenil tega, kar o njem pravi literarna teorija.

2. 1. 1. Literarno vrednotenje

Ker je literarna kritika med drugim doživljajsko in osebno besedilo, kjer kritik besedilo ocenjuje, moramo izpostaviti še literarno vrednotenje, ki je izraz bralčevega, kritikovega trčenja ob svet vrednot, ki so podane v literarnem besedilu. Kako se bralec opredeljuje o vrednotah podanih v besedilu je odvisno od vrednostnih dispozicij in predpostavk, s katerimi je pristopil k branju (Ogrin, 2003, str. 9). To pomeni, da si bo vsak posamezen bralec izoblikoval svoj vrednostni sistem, s katerim bo ocenjeval in vrednotil delo. Literarna kritika mu s svojim vrednotenjem lahko da neko vrednostno podlago, kar pa ne pomeni, da bo bralčevo mnenje po prebranem besedilu sovpadalo s tistim, ki ga je kritik, na podlagi svojih vrednostnih predpostavk, podal v kritiki.

Z vprašanji, na kakšen način vrednote v literarnem delu obstajajo, zakaj je neka odlika literarnega dela za bralca vrednota, se ukvarja literarna aksiologija, o kateri smo govorili že v prejšnjem poglavju. Na tem mestu povejmo samo še to, da je literarna aksiologija teoretična veda o vrednotenju, ki jo je potrebno ločevati od literarne kritike. Literarni kritik literaturo običajno ocenjuje iz osebnega doživetja, iz svojih življenjskih, etičnih in estetskih spoznanj. Seveda pa so vrednote, ki jih kritik oblikuje ob branju določenega literarnega besedila, odvisne tudi od duhovnih in ideoloških nazorov, estetskih usmeritev, socialnega konteksta in literarnih smeri določenega obdobja, v katerem so dela nastajala in bila obravnavana v kritikah. Omenjene podlage vplivajo na kritika in sooblikujejo njegova kritiška merila, s katerimi nato pristopa k vrednotenju.

2. 2 ZGODOVINSKI RAZVOJ LITERARNE KRITIKE

Kritično razmerje do literature je lahko postalo mogoče šele s pojavitvijo pisne omike in sega vse do začetkov pismenosti. Zasnove literarne kritike segajo, s prvimi prikazi kritičnega razmerja do literature, v grško antiko. Proti koncu 6. stoletja pred štetjem je filozof Ksenofan iz Kolofova kritiziral in obsodil antropomorfno predstavljanje bogov v Homerjevih in Heziodovih delih kot neprimerno in neustrezno (Šega, 2004, str. 49). Pomemben prispevek h kasnejšemu razvoju literarne kritike kot take sta s svojim spisjem doprinesla najprej Platon in kasneje še Aristotel s svojo *Poetiko*. V 17. stoletju, ko je sicer še prerano, da bi o literarni kritiki lahko govorili kot o osamosvojeni dejavnosti, pa sta se pojavila dejavnika, ki sta odločilna za kasnejše rojstvo literarne kritike. Prvi dejavnik je nastanek občinstva, ki z literaturo stopa v neposredno razmerje in jo poleg recepcije tudi ocenjuje. Na drugi strani je tukaj še drugi, lahko bi rekli tudi poglobilni dejavnik, zaradi katerega literarna kritika sploh lahko obstaja, nastanek oz. vznik redno izhajajočega tiskanega časopisja. Nadalje se je v začetku 18. stoletja z dejavnostjo Jean-Baptista Dubosa naredi premik od klasicističnega racionalističnega presojanja besedil k percepciji umetniškega dela in k subjektu kot njegovemu sprejemniku. S tem se v literarni kritiki odpre komponenta subjektivnega umevanja in presojanja literarnega dela (Šega, 2004, str. 72). Idejni proces, ki se je razvijal vse od 17. stoletja naprej je v sebi združeval različne idejne komponente, konstruktivne in sociološke, ki so pripomogle k vzniku literarne kritike:

- zavest o časovni in prostorski vezanosti literarnih pojavov, kar je pripeljalo do potrebe po ustreznem prilagajanju in relativizaciji veljavnih meril,
- spoznanje o subjektivnem dojetju in presojanju umetnosti,
- zavest o specifični naravi umetnosti in njenih panog ter avtonomni vlogi ustvarjalca kot suverenega subjekta (Šega, 2004, str. 81),
- nastanek in razmah periodičnega tiska (revijalnega in dnevnega),
- obstoj javnega mnenja, ki posamične kritične sodbe ali potrjuje ali zavrača (Šega, 2004, str. 87).

Kdaj torej lahko začnemo govoriti o rojstvu literarne kritike kot samostojne in kontinuirane dejavnosti? Kot navaja Šega (2004, str. 91) obstaja več utemeljitev nastanka

oz. končnega vznika literarne kritike. Toda kot zgodovinsko izkazani nastanek, ne da bi pri tem upoštevali še vprašanje o literarni kritiki kot zvrsti, lahko začetke vsekakor iščemo na Nemškem, in sicer z začetkom diferenciacije umetnostnih in duhovnih ved ter z delovanjem Lessinga, Herderja in nenazadnje Kanta. Gledano s širše perspektive in širšega evropskega merila pa je začetek kritištva postavljen na začetek 19. stoletja, ko je literarna kritika s pisanjem bratov Schlegel dobila tudi prvo lastno teoretsko utemeljitev.

S tem zaključujemo kratek pregled geneze in razvoja literarnega kritištva, s katerim smo skušali orisati poglobitve mejnike pri nastanku literarne kritike, in prehajamo na pregled razvoja literarne kritike na Slovenskem.

2. 2. 1 Razvoj slovenskega literarnega kritištva

Začetki slovenske literarne kritike segajo v konec 18. stoletja. Takrat se je, v Zoisovem razsvetljskem književnem mentorstvu, z njegovimi pismi pesniku Valentinu Vodniku, oblikoval izhodiščni model slovenske literarne kritike, ki je do prave literarne kritike dozorela v romantiki, s pojavom visoke in razvite poezije Franceta Prešerna. Prešernove poezije so, ob izidu leta 1946, zaradi svoje nenavadnosti, drugačnosti in razvitosti prebudile takratno literarno kritiko, in izoblikovala sta se dva modela kritike, ki sta bila med seboj konkurenčna:

- koristnostni ali pragmatični in
- umetnostni ali estetski model.

Pragmatični model kritike je plod razsvetljskega delovanja in je besedila presojal z merili nacionalnega moralizma in s tem v literaturi iskal tiste lastnosti, ki so očitno kazale na njeno nacionalno identiteto in moralno trdnost. Ta prvi model kritike ima svojega idejnega voditelja v Žigi Zoisu, takoj po izidu Prešernovih Poezij pa sta bili objavljeni dve kritiki, ki sta zadostili prizadevanju pragmatičnega modela kritike. V ljubljanskem nemškem listu *Illyrisches Blatt* je izšla kritika ljubljanskega literata Jožefa Babnika, z naslovom *Pesien des Dr. Prešern*, v Bleiweisovih slovenskih *Novicah* pa je izšla Malavšičeva kritika z naslovom *Domorodni listi*. Omenjeni kritiki pri presoji Prešernove poezije izhajata iz meril, ki na prvo mesto postavljajo narodno identitetno funkcijo besedila.

Drugi, umetnostni model kritike je literaturo ocenjeval tako, da je dajal prednost subjektu in besedilo presojal z vidika razvitih evropskih literatur. To je bil model, ki je bil v tistem času sicer manj popularen, a bolj razvit in tvoren, njegov utemeljitelj pa je bil Matija Čop. Po Prešernovi smrti leta 1849 je Vinzenz Rizzi, tudi Čopov učenec na ljubljanski gimnaziji, v časopisu *Deutsche Monatschrift aus Kärnten* objavil oceno z naslovom *Gedichte von Dr. Franz Prescheren*, katere prevod je izšel nekoliko kasneje v ljubljanski *Sloveniji*. Ta ocena je bila v primerjavi s prejšnjima, Babnikovo in Malavšičevo, nova in drugačna, saj je bil Rizzi estetsko in filozofsko bolj razgledan, v ospredje pa je postavil pesnikov svobodni subjekt oz. njegovo osebno izpoved, pri čemer je zagovarjal pesnikove pravice do osebno svobodne poezije. Prav tako je, namesto domačijaskih meril, katera so predvidevala literaturo vezano na zmogljivosti in potrebe provincialnega občinstva, izpostavil merila razvitih evropskih literatur. Na prvo mesto je namesto ideoloških meril postavil literarna merila preverljiva v jezikovni zmogljivosti ter obsodil vsakršno državno kontrolo nad literaturo (cenzuro). S tem se je postavil nasproti tradicionalnemu, pragmatičnemu nazoru in moralizmu.

V drugi polovici 19. stoletja se je ob nacionalnem moralizmu pojavil še verski moralizem, in pragmatični model je zaradi okrepljenega narodnega gibanja spet prevzel vodilno vlogo. Verski moralizem je sprožil, da se je začelo še nadzorovanje nad vzgojo, katoliška presoja literature pa je ostal strogo pedagoška in je vrednost leposlovnih del merila po učinku na moralo mladih (Paternu, 1989). Nacionalni in verski moralizem, ki sta se v določenih pogledih sicer razhajala, sta se v globljem pogledu kljub temu ujemala in nikoli popolnoma razšla. Sploh močna je bila povezava narodne in verske ideje, ki je od pesnika zahtevala njegovo popolno podreitev. Tedanja kritika je od literata zahtevala, da so bila njihova besedila napisana v skladu z versko-moralnimi načeli,¹ da iz njih veje optimizem in ne pesimizem.

Z začetkom moderne se je za literarno kritiko začelo novo obdobje, saj se je ob izidu Župančičeve *Čaše opojnosti* in Cankarjeve *Erotike* znašla pred novim izzivom. Ta nov izziv ji je predstavljala v besedilih poudarjena ljubezenska tematika in erotika, kar je bilo poleg tega podano na nov dekadenci, radoživ način in zoper tedanjo ozko literarno

¹ Gimnazijski katehet je, zaradi dveh radoživih študentovskih pesmi, prepredil oz. prepovedal zbirko Levstikovih pesmi na gimnaziji (Paternu, 1989, str. 16).

moralo. Moderna tako sproži nepopustljivo osvobajanje subjekta, ki je tako čustveno kot čutno, mišljenjsko in izrazno. S tem obdobjem sta se, podobno kot se je zgodilo ob izidu Prešernovih Poezij, eden nasproti drugemu spet postavila oba modela literarne kritike, pragmatični in umetnostni. Čeprav je glede na končno moč in vpliv še vedno nekoliko prednjačil pragmatični model, saj je imel ljudi na vodilnih položajih kulturne publicistike. Poleg tega pa je vpliv take kritike pogojevala družbena resničnost, kjer je bil v ospredju še nekonstituiran narod in vprašanje njegovega socialnega, moralnega in nacionalnega obstoja. Tako je bil umetnostni model oz. model svobodne literarne kritike obroben, a hkrati zelo pomemben in ujemajoč se z dozorevanjem in notranjim razločevanjem takratne slovenske družbe.

3 KNJIŽEVNE ANOTACIJE IN VSEBINSKI OPIS LEPOSLOVJA

Knjižničarji se pri svojem delu z uporabniki spopadajo tudi s problemom priporočanja leposlovja v branje. Velikokrat se namreč najdejo uporabniki, ki bi radi brali leposlovno delo, ki govori o določeni temi, ali je po svoji vsebini podobno kakemu drugemu delu ipd. Knjižničar je sedaj postavljen v položaj, ko mora v leposlovni zbirki, ki jo premore knjižnica, in le-ta vsekakor ni majhna, priporočiti delo, ki bo zadostilo uporabnikovi bralni potrebi oz. zahtevi. Pri tem se knjižničar lahko zanaša na svoje lastno vsebinsko poznavanje zbirke in tudi na svojo lastno bralno izkušnjo, v kolikor je leposlovna dela na določeno temo že bral. Seveda slednje ne pomeni, da se bo knjižničarjevo mnenje ujemalo in ustrezalo tudi bralčevemu okusu, kot smo tudi že omenjali v poglavju o literarnem vrednotenju. Da bi pri iskanju leposlovja lažje prišli do zelene ali vsaj približno zelene knjige, je potrebno leposlovna dela podrobneje vsebinsko opisati in razvrstiti. Kot navajajo Pogorelec in sodelavke (2004, str. 59), bi vsebinsko razvrščanje pomagalo tako uporabnikom, ki si gradivo izposojajo, kot tudi in predvsem knjižničarjem, ki bodo na podlagi teh vsebinskih opisov lažje svetovali uporabnikom in se orientirali v gmoti leposlovnega gradiva.

3. 1 RAZLIČNI MODELI VSEBINSKEGA OPISA LEPOSLOVJA

Vsebinski opis leposlovja pomeni za knjižničarje večji izziv kot klasifikacija neleposlovja, saj je težje izbrati oznake, ki bi opredelile literarno delo. Narava literarnega dela je takšna, da pri njem ne moremo govoriti o dejstvih, kot lahko pri neleposlovnem gradivu, ampak leposlovje na bralca vpliva tako, da v njem poraja različne občutke, ki se potem spet razlikujejo od posameznega do posameznega bralca. Kakšni bodo kriteriji vsebinskega opisa leposlovja, je v veliki meri odvisno tudi od posamezne kulture oz. dežele in njene literarne produkcije ter literarne teorije. V pričujočem poglavju bomo pregledali slovenske in tuje modele vsebinskega opisovanja leposlovja.

Splošno znani in po svetu razširjeni klasifikacijski sistemi, s pomočjo katerih se vsebinsko opisuje leposlovje, so Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK), Deweyeva decimalna klasifikacija (DDK) in Klasifikacija Kongresne knjižnice (LCC)² (Pogorelec, 2006, str. 205).

Opis leposlovja v slovenskih knjižnicah temelji na sistemu UDK, ki je hkrati eden izmed najstarejših in najpogostejših opisov leposlovja. Po sistemu UDK in dodeljenih vrstilcih je leposlovje razvrščeno po nacionalni in jezikovni pripadnosti avtorjev ter po zvrsteh, vrstah in žanrih. Raba posameznih vrstilcev se pri tem prilagaja sistemu razvrstitve knjig po policah. Medtem ko se poezija in dramatika pri postavitvi ne delita na posamezne vrste (komedija, tragedija, soneti ipd.), se v večini primerov skupine proznih leposlovnih del delijo glede na vrsto (kratke zgodbe) in na žanrsko literaturo (kriminalke, zgodovinski roman) na eni strani ter na eno veliko skupino na drugi strani. Slednja vključuje večji del leposlovne produkcije in je označena kod družbeni, družabni ali navadni roman, z vrstilcem 82-311.2 (Pogorelec et al., 2004, str. 60). V tej skupini se tako znajde ogromna gmota leposlovnih besedil, sicer vrstno opredeljenih (roman), ki pač drugam ne sodi. Vsebinskega skupnega imenovalca pri teh besedil ne moremo določiti, zato je potem tudi iskanje določenega dela toliko bolj oteženo.

Novejši in posledično tudi manj razširjen način opisovanja leposlovja je način opisovanja z gesli iz Splošnega slovenskega geslovnika (SSG), ki predvideva, da

² LCC: Library fo Congres Classification.

leposlovje opisujemo po obliki. Dovoljuje pa tudi opis vsebine leposlovnega besedila, pri čemer moramo opredeljivi vsebini pri opisu nujno dodati določilo »v leposlovju« – npr. *Iran – v leposlovju*. Poleg omenjenega pa nam katalog oz. sistem COBISS pri iskanju ponuja še možnosti iskanja po predvidenem uporabniku in literarni vrsti. Po povedanem lahko sklenemo, da nam slovenski sistem omogoča iskanje leposlovja po atributih:

- nacionalna književnost,
- literarna vrsta,
- ciljna publika in
- tematika literarnega besedila.

V knjižnicah drugod po svetu so, poleg v začetku omenjenih treh modelov opisa leposlovnih del (UDK, DDK, LCC), v uporabi tudi drugi modeli vsebinskega opisa leposlovja. Na tem mestu bomo izpostavili primere danskega, britanskega in ameriškega modela vsebinskega opisa leposlovja in predvidevali, v kolikšni meri so primerni za uporabo v slovenskih okoliščinah. Na Danskem je Pejtersenova po analizi uporabnikov ugotovila, da le-ti leposlovje iščejo z zahtevami, ki jih lahko razdelimo v naslednje skupine:

- tema besedila – kaj je obravnavano v delu, potek dogodkov,
- čas in kraj dogajanja – čas kot preteklost, sedanjost in prihodnost in dejanski kraj dogajanja,
- namen avtorjevega pisanja – ideje, ki jih avtor želi posredovati bralcu,
- ciljna bralska publika in fizične lastnosti besedila – kategorija, v katero so vključeni podatki o težavnosti branja, literarni vrsti, fizičnem izgledu dela in literarnih osebah.

Nadalje je leposlovje v Veliki Britaniji (Sear, 1991) na podlagi postavitve po policah najpogosteje razvrščeno glede na literarnovrstne kategorije, kjer pa izstopajo nekatere, ki jih v slovenskem leposlovju ne poznamo (angleški klasiki, romani podeželja, vesterni) in je zato nujno, da se pri tovrstnem razvrščanju besedil upošteva domača literarna teorija, ki je med drugim vključena v učne načrte slovenskih šol. Več o literarnoteoretični podlagi vsebinskega opisa leposlovja bomo spregovorili v naslednjem poglavju.

Ameriška zveza knjižnic (ALA) je leta 1990 začela s projektom vsebinske obdelave leposlovja, leta 2000 pa izdala Smernice za vsebinski opis leposlovja (Guidelines, 2000). Sistem vsebinskega opisa leposlovja na podlagi Smernic temelji na opisovanju leposlovja s štirimi atributi:

- literarna zvrst oz. vrsta (kaj delo je),
- literarne osebe ali skupine oseb – ločevanje resničnih od izmišljenih literarnih oseb,
- okoliščine dogajanja – kraj in čas, ki sta ali resnična sli izmišljena – in
- tema oz. zgodba (o čem delo govori) literarnega dela.

Slovenske knjižnice, razen že omenjenih modelov (UDK, SSG), še nimajo uveljavljenega kompleksnejšega modela za vsebinski opis leposlovja, so pa bili v zadnjem času izvedeni projekti, ki bi v bodoče lahko pripeljali do izboljšav in standardizacije v opisovanju leposlovja. Pri tem lahko iščemo zglede pri modelih drugih evropskih knjižnic, glede na predstavljene tuje modele pa moramo upoštevati dejstvo, da vse komponente modelov ne bodo uresničljive v naši situaciji (literarne vrste, druge potrebe bralcev ipd.).

Raziskave so bile v Sloveniji najprej izvedene predvsem na področju opisovanja leposlovja za mladino in otroke. Tako se je Učakarjeva (2002) v svoji raziskavi ukvarjala z gesli za vsebinski opis leposlovja v osnovni šoli in ugotovila, da jih je potrebno prilagoditi njenim uporabnikom, pri oblikovanju pa bo potrebno skupno delo knjižničarjev, da bo dodeljevanje in oblikovanje vsebinskih gesel enotno. V toku so tudi projekti, ki se lotevajo snovanja modela vsebinskega opisa leposlovja za odrasle. Podrobneje se je z opisovanjem leposlovnih del za odrasle ukvarjal Andrej Pogorelec (2004a), kjer je predstavil alternativni model klasifikacije leposlovja v splošnih knjižnicah. S tem modelom bi lahko zapolnili vrzel, ki zeva na področju opisovanja leposlovja. Model na eni strani vključuje klasifikacijo literarne produkcije v homogene skupine (kot sistem UDK), ki bodo skupaj postavljene tudi na policah, pri čemer seveda upošteva izhodišča slovenske literarne teorije. Na drugi strani pa predvideva tudi opis literarne stvaritve glede na njene narativne značilnosti (zgodba, osebe, čas itd.). S projektom je avtor skušal ugotoviti potencialne možnosti za izboljšavo klasifikacije in opisa leposlovja, kar bi v prihodnosti, na podlagi izvajanja, lahko pripeljalo tudi do konkretnejših smernic za opis leposlovja. Nadalje je bil na področju vsebinskega opisa leposlovja za odrasle izveden triletni projekt »*Skriti zaklad*«, kjer so, v sodelovanju Gimnazije Bežigrad, Knjižnice Bežigrad in Oddelka za

bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo FF, najprej oblikovali teoretična izhodišča, na podlagi katerih so praktično izvedli projekt. Raziskovalci v tem projektu so se odločili za natančen in utemeljen pristop k izdelavi novega geslovnika za leposlovje, po pregledu tujih modelov vsebinskega opisa so na podlagi operacij, ki jih nudi bibliografski opis v sistemu COBISS, določili dosledno vpisovanje določenih podatkov (koda za predvidene uporabnike, vrsto vsebine, literarno vrsto itd.) (Pogorelec et al., 2004).

3. 2 ANOTACIJE O LEPOSLOVNIH DELIH

Vsebinski opis leposlovja je zahtevno in predvsem zamudno delo, saj bi moral knjižničar pri tem konkretno besedilo tudi v celoti prebrati. Pri vsej pretekli in na novo nastajajoči leposlovni produkciji – tako domači kot tuji – je to nedvomno velik in težko uresničljiv proces. Zato se na tem mestu postavlja vprašanje, kaj narediti, da bo vsebinski opis leposlovja ekonomičen in seveda tudi informativno izčrpen. Branje vseh literarnih del tako ne pride v poštev, so pa slovenski raziskovalci prišli do možne rešitve, ki se izrisuje v obliki leposlovnih opomb o vsebini oz. anotacij, ki bi jih pisali bibliotekarji sami. Seveda je tudi za pisanje anotacij potrebno poznati literarno stvaritev in tukaj nastopi možnost nadomestitve branja celotnega dela s črpanjem vsebine o leposlovju iz literarnih kritik.

Anotacije so neke vrste izvlečki, ki pa za razliko od le-teh podatkov ne črpajo samo iz dokumenta samega, ampak lahko za to uporabijo tudi druge vire, npr. kritike, recenzije ipd. V anotacijah se lahko pojavijo tudi subjektivne opredelitve, ki jih v izvlečke ne vključujemo, poleg vsebine literarnega dela pa lahko posredujejo še podatke o avtorju, njegovem literarnem opusu, morebitnih nagradah in še o čem. Anotacije bi v knjižnične kataloge tako pisali knjižničarji, ki so strokovno podkovani na tem področju, tudi poznajo potrebe svojih uporabnikov in bi lahko vanje vključili čim več podatkov, ki bi širokemu in predvsem raznolikemu bralskemu krogu prišli prav pri iskanju leposlovja.

Kot ugotavljajo Šauperl in drugi (2007) v raziskavi o opombah o vsebini, literarne anotacije po svoji osnovi ponujajo podoben vsebinski opis leposlovja kot literarne kritike. Le da se knjižničarji pri tem bolj osredotočijo na vsebino teksta, pri čemer se poskušajo izogniti preveč subjektivnim opredelitvam do dela, saj je knjižničarjev namen besedilo ponuditi v branje in ne kritizirati ter s tem odvrčati bralcev. Na drugi strani se kritiki,

poleg vsebinskega opisa, nekoliko bolj posvetijo strokovni plati literarnega besedila in ga predstavijo v kontekstu literarne vede, kar pa lahko prav tako pride prav pri pisanju anotacij, saj bi s temi podatki zadostili tudi potrebam zahtevnejših bralcev leposlovja. Lahko bi trdili, da so literarne kritike ustrezen vir in dopolnilo za pisanje anotacij o leposlovju v knjižničnih katalogih, saj zagotovijo raznolike podatke, po katerih bi uporabniki lahko našli besedilo, ki bi ga želeli prebrati. Več o ustreznosti literarnih kritik za pisanje anotacij bomo spregovorili pri predstavitvi rezultatov raziskave.

Seveda pa je pri vsebinskem opisu potrebno biti pozoren tudi na komponente opisa, ki izhajajo iz literarne teorije. Za tovrstne podatke je bistvenega pomena, da se v anotacijah uporabljajo oz. oblikujejo dosledno in v skladu z uveljavljeno teorijo. Ker govorimo o opisu leposlovja v slovenskih knjižnicah, je pri tem seveda potrebno upoštevati pravila slovenske literarne teorije, po kateri se o književnosti predava tudi v šolah, tako da je model slovenskemu bralcu domač. Na tem mestu bomo izpostavili področja literarne vrste, sloga in jezika, ki bi knjižničarjem zaradi strokovnosti področja pri opisu leposlovja lahko povzročala težave. Ta področja smo upoštevali tudi pri raziskavi, natančneje pri analizi literarnih kritik in določanju atributov vsebine, in bodo s primeri predstavljena v sledečih poglavjih. Pri definiranju in opredeljevanju smo izhajali iz znanstveno teoretičnih predpostavk literarnega teoretika Matjaža Kmecla (Kmecl, 1995).

Kot prvo izpostavljamo področje literarnih zvrsti in vrst. Po Kmeclu (1995) bomo pri sledeči opredelitvi ločevali med literarnimi zvrstmi kot zbirnimi, združevalnimi (lirika, epika, dramatika; mladinska književnost, poljudno slovstvo, didaktična literarna književnost) in med literarnimi vrstami kot ožje opredeljujočimi pojmi (roman, novela, črtica, potopis ipd.). Ker bodo predmet naše raziskave prozna leposlovna dela, bomo podrobneje pregledali vrstno razdelitev epike.

Epika se kot zbirni, združevalni pojem v grobem deli na verzificirano prozo (ep) in pripovedno prozo, ki jo kratko imenujemo kar proza. V pripovedno prozo se uvrščajo vsa pripovedna besedila, napisana v prozi. Ta besedila so lahko daljšega obsega, kar ponavadi imenujemo kar roman, ali pa so krajšega obsega, kamor prištevamo kratke zgodbe, novele, črtice, povesti idr. Danes je pripovedna proza nedvomno najbolj razširjena in brana književna zvrst. Pomembno je tudi prepoznavanje didaktične literarne književnosti, kot literarne ali polliterarne zvrsti. Prav tako kot epika zaobjema dela v verzih in dela v prozi, ki so po obsegu krajša ali daljša (spomini, dnevnik, potopis, biografija). Namen

polliterarnih didaktičnih del je predvsem v poučnosti, medtem ko literarne vrste praktičnost in poučnost puščajo v ozadju, v ospredje pa postavljajo literarno sporočilo (literarni potopis, biografija, spomini). Glede na bralca pa v grobem ločimo literaturo za odrasle in mladinsko književnost. Mladinska književnost se pa navznoter spet deli, podobno kot pri prejšnjih razdelitvah.

Pomemben faktor leposlovnega besedila je tudi slog literarnega pisanja, ki je značilen za besedilo. Literarni slog pisanja je način izražanja in oblikovanja literarnega besedila, v literarni vedi se z njim ukvarja posebna panoga, ki jo imenujemo literarna stilistika. Kakšen bo literarni slog določenega dela je odvisno od izpovednega in estetskega namena, pisateljeve individualnosti, njegovega družbenega položaja, narodne, rodovne in pokrajinske pripadnosti, od časa v katerem je delo nastajalo, od literarnovrstnih in literarnozvrstnih pravil, od snovi, ki je obravnavana v delu ter tudi od drugih književnih zgledov ipd. (Kmecl, 1995, str. 43). Ker je jezikovno gradivo sistem zvočnih in likovnih (pisnih) znakov, osamljenih besednih pomenov in sestavljenih pomenov, ki nastanejo iz besednih zvez, se lahko slog na jezikovni ravni tvori na tri načine, kot:

- a - posebna zvočna urejenost govorjene besede in likovna urejenost pisane besede,
- b - raba besednega pomena,
- c - raba pomenov, ki nastajajo iz medsebojnih besedno-pomenskih zvez – stavčni slog (Kmecl, 1995, str. 46).

Nenazadnje je pri vsebinskem opisu leposlovja potrebno upoštevati tudi ugotovitve, ki jih podajajo Slovenska slovnica in jezikoslovci. Sploh na področju jezika moramo biti pozorni ne samo na nacionalni jezik oz. knjižni jezik, ampak moramo upoštevati tudi dejstvo, da se slovenski jezik prav tako deli na zvrsti, ki so izpričane v nekaterih literarnih delih. Pri tem ločimo glavne snope zvrsti: socialne, funkcijske, prenosniške, časovne ali zgodovinske ter mernostne zvrsti (Toporišič, 2000, str. [13]). Pri obravnavi jezika v leposlovju nas bodo zanimale predvsem socialne zvrsti s svojo delitvijo na knjižni jezik, narečja in pogovorni pokrajinski jezik. Zajeli bomo pa tudi spremljevalne socialne podzvrsti, kjer nas bodo zanimale predvsem interesne govorice.

4 PREGLED DOSEDANJIH OBJAV

Ker je namen naše raziskave pokazati, kako primeren vir anotacij so literarne kritike in katere attribute za opis literarnega dela kritike ponujajo, se bomo pri pregledu dosedanjih raziskav osredotočili predvsem na tiste tuje in domače, ki so že obravnavale uporabnost anotacij in problematiko okoli primernosti vključevanja literarnih kritik v vsebinski opis literarnega dela v knjižničnih katalogih. Najprej bomo pregledali tuje raziskave in njihove ugotovitve, v nadaljevanju pa se bomo posvetili še slovenski raziskovalni dejavnosti na tem področju. Preostale projekte in prizadevanja na področju vsebinskega opisa leposlovja smo omenili že v poglavju 3. 1 in jih na tem mestu več ne bomo izpostavljali, razen če bo to potrebno zaradi osvetlitve konkretnega primera.

4. 1 VSEBINSKI OPIS LEPOSLOVJA TER ANOTACIJE IN LITERARNE KRITIKE V TUJIH RAZISKAVAH

Že Clare Beghtol (1994) v svoji razpravi ugotavlja, da je pri literarnem delu zelo težko ločiti objektivno zgodbo od subjektivnega doživetja posameznega bralca. Njeno trditev lahko potrdimo tudi z vidika literarne vede oz. literarne kritike, kajti teza impresionističnih kritikov predpostavlja, da ima literarno delo toliko različnih izvodov, kolikor ima bralcev. To pomeni, da je vsako novo branje drugačno od prejšnjega, pri tem pa tudi vsak bralec drugače dojema zgodbo, kar je odvisno tudi od njegovega osebnega sistema vrednot. Kljub temu se strinjamo tudi z njeno nadaljnjo ugotovitvijo, da je v literarnem delu vseeno možno identificirati nekatere strogo objektivne komponente literarnega besedila, ki jih najdemo v navedbah dogodkov, literarnih oseb (imenske navedbe), časa in kraja dogajanja. Subjektivna komponenta pa prevlada pri dojemanju zgodbe kot take, njene filozofije, poistovetenja z junaki kot karakterji ipd. Do podobnih ugotovitev so v kasnejših raziskavah prišli tudi drugi raziskovalci s področja vsebinskega opisa leposlovja. Tudi Susan Hayes, katero so v Smernicah (*Guidelines on Subject Access to Individual Works of Fiction, Drama etc., 1990*) podana pomanjkljiva navodila za vsebinsko analizo leposlovnih del v ZDA spodbudila, da je izvedla raziskavo, v kateri se je spraševala ali lahko uporabimo literarne kritike in njihovo besedišče za tvorjenje predmetnih oznak o leposlovju. Z gledišča naše raziskave, ki bo predstavljena v

nadaljevanju, nas bo zanimala predvsem obravnava literarnih kritik kot vir za vsebinsko opisovanje leposlovja. Hayesova je raziskavo izvedla v knjižnici *Butler Library*, ki se nahaja v sklopu univerzitetnih knjižnic *Columbia University Libraries*. Izbrana literarna dela, ki so bila napisana samo v angleščini, je najprej sama prebrala in jim po lastni presoji dodelila predmetne oznake. Zatem je poiskala in analizirala 45 literarnih kritik iz strokovnih revij in 75 literarnih kritik iz poljudnih revij, ki so obravnavala literarna dela izbrana v vzorcu. V tem naboru kritik je neko delo obravnavala ali samo strokovna ali samo nestrokovna kritika, v nekaterih primerih pa sta delo obravnavala oba tipa kritik. Na podlagi prebranih kritik je iz opisov, ki so izražali vsebino, v skladu z Geslovníkom Kongresne knjižnice prav tako oblikovala predmetne oznake. Svoje predmetne oznake je nato primerjala s tistimi iz literarnih kritik in ugotovila, da se njene oznake bolje ujemajo z besedami in besednimi zvezami iz poljudnih kritik. Glede na njeno začetno merilo, kjer predpostavlja, da lahko o primernosti kritik kot virov za pisanje predmetnih oznak, govorimo glede na delež ujemanja le-teh s terminologijo Geslovníka Kongresne knjižnice, to pomeni, da so kritike iz poljudnih revij uporabnejše za katalogizacijo. O primernosti enega in drugega tipa literarnih kritik bomo govorili tudi v naši raziskavi, le da mi ne bomo izhajali iz predpostavke, ali so literarne kritike primerne za dodeljevanje predmetnih gesel, ampak iz predpostavke, ali so literarne kritike primeren vir za pisanje anotacij o leposlovju v knjižničnih katalogih.

Na drugi strani je bila naslednja raziskava izvedena z upoštevanjem mnenja oz. vsebinskih opisov literarnih del pri bralcih. Pri vsebinskem opisovanju leposlovja je med drugim namreč pomembno, da knjižničarji poznamo bralne navade uporabnikov. Na podlagi poznavanja bralske publike lahko zagotovimo kvalitetnejše in uporabnejše opise. S tem se je ukvarjal tudi finski raziskovalec Jaarmo Saarti (2000), katerega je zanimalo predvsem, če uporabniki knjižnice in knjižničarji uporabljajo enake attribute za opis leposlovja. V raziskavo je vključil 5 finskih splošnih knjižnic in v vsaki knjižnici za sodelovanje prosil po 3 knjižničarje in 3 uporabnike. Sodelujoče je prosil, da o petih leposlovnih delih, od tega so bila tri dela iz finske književnosti, 2 pa iz tuje, napišejo izvlečke. Po analizi izvlečkov je ugotovil, da so se razen o vsebini (tema, zaplet, osebe, čas dogajanja) opredeljevali tudi o drugih dejavnikih – avtor dela (53,3 %), struktura (100 %), vloga romana v literarni zgodovini (40 %), ocena (90 %), doživetje (86,7 %). Slednje pomeni, da anketirani pri pisanju izvlečkov niso izhajali samo iz literarnega dela samega,

ampak so pri tem uporabili tudi lastno znanje (literarna zgodovina) in lastne vrednostne sodbe o delu (ocena in doživetje). Tako lahko trdimo, da niso pisali izvlečkov ampak anotacije, v katere so vključili tudi podatke, ki jih v literarnem delu samem ne najdemo. Nadalje je Saarti ugotovil, da so uporabniki knjižnice pri opisovanju dela manj objektivni, saj sta bila atributa ocena in doživetje večkrat zabeležena pri njihovih izvlečkih (ocena 93 %, doživetje 93 %), kot pri tistih, ki so jih pisali knjižničarji (ocena 87 %, doživetje 80 %). Tako, kot nas bo v naši raziskavi zanimalo katere kritike uporabiti pri pisanju anotacij, nas bo podobno kot Saartija zanimalo tudi, katere attribute izpostavijo literarne kritike, in ali lahko s tem naborom podatkov pišemo zadovoljive anotacije.

4. 2 VSEBINSKI OPIS LEPOSLOVJA TER ANOTACIJE IN LITERARNE KRITIKE V DOMAČIH RAZISKAVAH

Kakšna je vsebina anotacij in književnih kritik, v kolikšni meri so le-te primerne za vsebinski opis leposlovja v slovenskih knjižnicah je zanimalo tudi skupino raziskovalcev pod vodstvom Alenke Šauperl. Šauperl in sodelavce (2007) je zanimalo, ali so atributi iz finske raziskave zanimivi in uporabni tudi pri slovenskih knjižničarjih in literarnih kritikih. Da bi prišli do odgovorov se je Alenka Šauperl odločila najprej pregledati anotacije, ki jih je do 5. januarja 2006 izdelala skupina knjižničarjev iz celjske regije in so bile dostopne na spletni strani Osrednje knjižnice Celje, in sicer pod rubriko »Priporočamo«. Izmed 66 analiziranih anotacij so jih nato izbrali 10, katerim so poiskali še ustrezne kritike iz časnika *Delo* in tednika *Mladina*. Pri analizi anotacij in književnih kritik so identificirali 13 atributov – tematika, doživetje, literarna zvrst, ocena dela, avtor literarnega dela, literarne osebe, ponazoritve z besedilom, kraj dogodka, druga dela istega avtorja ali drugih avtorjev, opis literarnega dela samega, nagrade, čas dogajanja in struktura dela. Analiza je pokazala, da bibliotekarji v projektu »Priporočamo« leposlovje opisujejo tako, da največ pozornosti namenijo opisu tematike, doživetja, literarne vrste in opisu literarnih oseb, najmanjkrat pa omenijo strukturo dela, nagrade in druga podobna dela. Pri literarnih kritikah pa poleg že omenjenih izstopajo še ponazoritve z besedilom, predvsem v kritikah iz *Mladine*, in omembe drugih podobnih del ter nagrad v *Delu*. Eno izmed vprašanj raziskave je bilo tudi, ali bi literarne kritike lahko nadomestile anotacije, ki jih pišejo bibliotekarji. Ugotovili so, da tega ne morejo z gotovostjo potrditi, saj je bil analizirani vzorec zelo majhen in bi bilo

potrebno zajeti večji vzorec, da bi dobili rezultate, na podlagi katerih bi lahko z večjo gotovostjo pritrdili zastavljenemu vprašanju. Kljub temu so prišli do sklepa, da so literarne kritike glede informativnosti izčrpnjše od anotacij iz projekta »*Priporočamo*«, nad drugi strani pa spet vsebujejo ocene dela, ki so lahko zelo negativne, česar pa si knjižničarji pri opisu leposlovja spet ne morejo privoščiti, saj njihov namen ni kritiziranje dela, ampak ponujanje v branje raznoliki publiki. Ob koncu se je tako porodilo še vprašanje, ali bi literarne kritike lahko uporabili kot vir iz katerega bi črpali podatke, ki bi jih potem vključili v anotacije in knjižničarju tako privarčevali čas z branjem celotne literarnega besedila.

4. 2. 1 Vsebinski opisi slovenskih literarnih del v knjižni obliki

Knjižničarji bi, v kolikor bi bila zgornja teza o primernosti literarnih kritik kot viru anotacij uresničljiva, lahko poleg ažurnih kritik iz časopisja in revij, ki obravnavajo tekočo literarno produkcijo, podatke o leposlovnih delih črpali tudi iz raznih publikacij, kjer so na enem mestu zbrane literarne kritike posameznih kritikov, lahko bi pa uporabili tudi izdaje slovenskih literarnih zgodovinarjev in drugih raziskovalcev ter njihovih pregledov in opisov literarnih del. To pomeni, da bi lahko zajeli tudi besedila starejšega izvora, za katera v tekoči periodiki ne najdemo kritik. S tem se je ukvarjal predvsem Stanko Janež, ki je v *Poglavitnih delih slovenske književnosti* (1992), zajel slovenska pripovedna in dramska dela, ki so izšla med leti 1789 in 1986. V tej predstavitvi je obravnavanih 277 literarnih del stotih slovenskih avtorjev. Predstavitev literarnih del je podana tako, da o avtorju dela izvemo samo ime in letnico rojstva ter morebitno letnico smrti, nato sledi zelo kratka predstavitev (v nekaj stavkih) dela, npr. kje je delo izšlo in kdaj, žanrska opredelitev, vrednote dela ipd. Za to kratko uvodno predstavitvijo sledi še jedrnat opis vsebine literarnega dela. Podoben pregled je Janež naredil tudi na področju mladinske proze, in sicer s *Slovensko mladinsko prozo: poglavitna dela, označitve in vsebine* (1993). Predstavitev del je podobna kot pri zgoraj predstavljeni publikaciji, le da je o avtorju posameznega dela navedenih več podatkov, npr. kraj rojstva, poklicna pot in druga njegova dela.

V knjigi *Vse strani sveta* je Andrijan Lah predstavil pregled domačega potopisja izdanega v knjižni obliki. V knjigi so predstavljena poglavitna potopisna dela od Ignacija

Knobleharja vse do najsodobnejših slovenskih potopiscev. Pisci potopisnih knjig so predstavljeni po letnicah rojstva in kot navaja Lah, so biografski podatki o avtorjih vzeti iz temeljnih priročnikov. Pri vsakem potopiscu so nato predstavljena še njegova temeljna potopisna dela s kratkimi vsebinami in tudi ponazoritvami iz besedila. Prav tako je Lah izdal še publikacijo *Mali pregled lahke književnosti*, ki pa sicer ne vsebuje podrobnejših vsebinskih opisov del, ampak je delo zanimivo predvsem zaradi tega, ker je v okviru določene žanrske skupine (npr. pustolovsko pripovedništvo) nanizanih več avtorjev in njihovih del, ki tematsko in žanrsko spadajo v eno skupino. To pomeni, da imamo na enem mestu zbrana dela, ki so tematsko in žanrsko sorodna, kar bi lahko s pridom uvrstili v anotacije o literarnih delih. V publikaciji so popisana dela svetovne produkcije, medtem ko je pri prej naštetih publikacijah obravnavana samo slovenska leposlovna produkcija.

5 RAZISKOVALNA METODA

5.1 IZBOR VIROV ZA KNJIŽEVNE OCENE IN DOLOČITEV VZORCA KNJIŽEVNIH OCEN

Da bi raziskava prinesla zadovoljive rezultate, je bilo potrebno zagotoviti dovolj obsežen in hkrati raznolik vzorec literarnih kritik. Odločili smo se za analizo kritik iz štirih različnih virov, in sicer iz dveh strokovnih revij s področja književnosti, *Sodobnost* in *Mentor*, ter dveh nestrokovnih oz. popularnih revij, tednik *Mladina* in priloga časnika *Delo* *Književni listi*. V raziskavo smo vključili vzorec 200 književnih kritik slovenskih leposlovnih proznih del, z izjemo ene, kjer gre za kritiko verzificiranega epa (ILICH, 2007)³. Iz vsake omenjene revije smo izbrali 50 kritik, ki so v revijah izšle v časovnem obdobju od leta 2003 do 2007, z izjemo ene kritike, ki je izšla januarja 2008 (BOGATAJ, 2008). Za vsako posamezno leto je bilo izbranih pretežno 10 kritik. Pri izbiri kritik smo bili pozorni samo na zgoraj naštete kriterije, torej vrsto literarnega dela ter časovno obdobje v katerem je kritika izšla. Nismo se pa ozirali na to, katero delo je obravnavano v kritiki, ali gre za noviteto ali za delo starejšega datuma.

³ Zaradi preglednosti bodo viri književnih kritik v citiranju navedeni tako, da bo priimek avtorja izpisan s pomanjšanimi velikimi črkami, medtem ko je pri citiranju strokovne literature priimek izpisan normalno (velika začetnica in male pisane črke).

V okviru glavnega vzorca 200 kritik je nastal podvzorec 92 kritik, natančneje 48 parov kritik, kjer parni kritiki obravnavata isto literarno delo. Pomembno je da je v paru ena kritika iz strokovne revije, ena pa iz nestrokovne. Na podlagi podvzorca bomo poskušali prikazati kako se atributi pojavljajo v enem in v drugem tipu revije in kako to vpliva na primernost kritike kot vira anotacij.

5. 2 VSEBINA KNJIŽEVNIH KRITIK

Namen analize vsebine je predstaviti prisotnost različnih atributov v literarnih kritikah, kar bi nam kasneje lahko pomagalo pri pisanju anotacij v sistemu COBISS. Pred začetkom analize kritik smo določili 13 osnovnih atributov, ki smo jih povzeli po raziskavi, predstavljeni v članku *Opombe o vsebini kot dopolnilo vsebinskega opisa leposlovja* (Šauperl et al., 2007). Tekom analize smo dodali še 4 nove attribute, za katere menimo, da so pomembni za opis dela in bi kasneje pripomogli k učinkovitejšemu iskanju zelenega gradiva. Med analizo literarnih kritik smo ugotovili, da se ponekod pojavljajo različne predstavitve atributa, zato smo v takih primerih znotraj atributa določili še podtipe. Atributi, ki smo jih vključili v analizo in jih poiskali v kritikah, ter njihovi podtipi so naslednji (prvih trinajst atributov je osnovnih, zadnji štirje so bili dodani tekom analize):

1. Tematika

- a - tematika je dobro opisana, tako da je dogajanje zgodbe znano in razumljivo
- b - tematika je predstavljena kratko in fragmentarno, tako da je zaznati bistvo zgodbe, o dogajanju pa izvemo bolj malo

2. Doživetje bralca oz. kritika

3. Literarnovrstna opredelitev

4. Ocena oz. ovrednotenje dela

- a - pozitivno ovrednoteno delo
- b - negativno ovrednoteno delo
- c - kritika vsebuje pozitivne in negativne opredelitve do dela

5. Avtor dela

6. Literarne osebe

- a - navedba imena, z minimalno označitvijo junaka
- b - navedba imena junakov in njihovih lastnosti
- c - opisane samo lastnosti junakov, brez poimenovanj

7. Ponazoritev z besedilom iz literarnega dela

8. Kraj dogajanja

- a - omenjeno točno ime mesta, pokrajine, države
- b - lokacijsko opredeljen kraj dogajanja, ne izvemo pa imena kraja ali dežele

9. Druga avtorjeva dela

- a - omemba naslovov del
- b - omemba naslovov in vsebine del
- c - drugo

V kategorijo drugo smo uvrstili navedbe o vsebini avtorjevih predhodnih del nasploh in tiste navedbe, kjer je omenjen samo podatek o vrsti literarnih del, ki jih je avtor izdal, ne izvemo pa naslovov ali vsebine. Primeri, ki bodo nazorneje predstavili omenjene primere, bodo prikazani v naslednjem poglavju.

10. Splošno o delu

- a - leto izida in okoliščine nastanka dela
- b - kaj so o delu rekle predhodne kritike
- c - navedbe o prvencu, trilogiji, posthumnem delu ipd.
- d - spremno gradivo (ilustracije, fotografije, zemljevidi, zgoščenke idr.)
- e - ciljna bralska publika
- f - razlaga naslova dela

Sprva smo pod atribut splošno o delu uvrstili samo navedbe, kjer literarni kritiki omenjajo izid dela in okoliščine izida, kaj so o delu rekle druge, že napisane kritike ter podatke ali gre za prvenec idr. V izhodišču določeni tipi so bili torej tipi a, b in c, po daljši analizi kritik pa smo dodali še navedbe, ki so se v kritikah minimalno pojavljaje in zaradi

tega zanje nismo mogli uvesti novega atributa, lahko so pa prešle v podtip atributa splošno o delu. Takšne so navedbe spremnega gradiva, ciljne publike in razlage naslova dela. V našem primeru so to tipi d, e in f.

11. Nagrade

- a - omemba nagrad za obravnavano delo
- b - omemba nagrad za katero drugo avtorjevo delo
- c - omemba nominacij za obravnavano ali katero drugo avtorjevo delo

12. Čas dogajanja

- a - čas dogajanja omenjen s konkretno letnico
- b - posredno možno sklepati o obdobju in letnicah

13. Struktura dela

- a - naslovi poglavij in zgodb, podnaslov dela
- b - število zgodb (pri kratki prozi), omemba poglavij
- c - fizični opis knjige – vezava, število strani, pisava

14. Slog pisanja

- a - posebna zvočna urejenost govorjene besede in likovna urejenost pisane besede
- b - raba besednega pomena
- c - raba pomenov, ki nastajajo iz medsebojnih besedno-pomenskih zvez – stavčni slog

15. Jezik

16. Drugo podobno delo in avtorji

- a - navedba drugega dela in/ali njegovega avtorja
- b - navedba drugega avtorja in slogovnih podobnosti dela, ki so značilne zanj ter primerjava z junaki drugih del

17. Spremna beseda in njen avtor

- a - omenjen je samo pisec spremne besede
- b - omenjena je vsebina spremne besede

c - navedeni so citati iz spremne besede

d - omenjen je naslov spremne besede

6 REZULTATI RAZISKAVE Z RAZPRAVO

6.1 REZULTATI ANALIZE GLAVNEGA VZORCA KNJIŽEVNIH OCEN Z RAZPRAVO

Rezultati analize so številčno prikazani v tabelah, podrobneje pa jih bomo razčlenili v sledečih poglavjih, kjer bomo predstavili vsak atribut posebej.

6.1.1 Dolžina in opremljenost kritik ter pogostost atributov

Obravnane literarne kritike se glede na revijo iz katere izhajajo razlikujejo po dolžini, opremljenosti s podatki o knjigi (založba, leto izida, cena, strani itd.) in seveda po vsebini. Dolžina kritike je posledično vplivala tudi na količino atributov v njej, če je bila kritika daljša je vsebovala tudi več atributov. To se je izkazalo pri kritikah iz Sodobnosti, ki so najdaljše in vsebujejo v povprečju tudi največ atributov, 8,5 atributa na kritiko, medtem ko kritike iz Mladine, ki so najkrajše, vsebujejo v povprečju 6 atributov na kritiko. Kritike iz Mentorja vsebujejo v povprečju 7,58 atributa na kritiko, v Književnih listih pa je zabeležena povprečna pojavitvev atributa na kritiko 7,6. Obstajajo pa tudi izjeme, ki kljub dolžini nanesejo presenetljivo manj atributov in obratno. Takšen je primer daljše kritike iz Sodobnosti, ki pri skoraj treh straneh besedila vsebuje samo 5 atributov (HORVAT, J., 2005), saj se je kritik osredotočil predvsem na obširni opis vsebine literarnega dela, čemur je namenil več kot polovico kritike. Primer informativno izčrpne, a zelo kratke, samo 9 vrstic dolge kritike iz Mladine (HRASTAR, 2007e), vsebuje 8 atributov.

Kritike poleg osrednjega besedila vsebujejo še naslov, ime avtorja kritike ter nekatere osnovne podatke o obravnavanem delu. Kritike iz Mladine na začetku vsebujejo podatke o založbi, kraju in letu izida ter podatek o ceni. V kritikah Književnih listov vse kritike na začetku vsebujejo podatke o založbi, kraju in času izida, nekatere pa še podatek o zbirki, v kateri je delo izšlo, podatek o ceni knjige in straneh. Nekatere podatke o obravnavanem delu je bilo v Književnih listih moč razbrati tudi iz rubrike, v katero je bila

kritika uvrščena, npr. rubrika *Roman*. Kritike iz *Mentorja* na začetku prav tako vsebujejo podatke o založbi, kraju in letu izida, ponekod je navedena še zbirka, štirikrat je navedeno, da delo vsebuje spremno besedo, dvakrat pa, da vsebuje ilustracije. Kritike iz *Sodobnosti* vsebujejo podatke o založbi, kraju in letu izida ter ponekod še podatek o zbirki. Omenjene podatke sem iz analize izvzela, saj bi v primeru upoštevanja tovrstnih navedb imeli pri nekaterih atributih 100-odstotni izkupiček, kar nam ne bi dalo relevantnih podatkov o tem, kakšne vsebine avtorji književnih kritik iz svojega gledišča podajo o delu samem.

Vsebinsko kritike vsebujejo različne attribute. V kakšni obliki in kako pogosto se ti atributi pojavljajo v kritikah, bo podrobneje predstavljeno in komentirano v sledečih poglavjih.

6. 1. 2 Atributi

Najprej so rezultati pojavljanja atributov v posamezni reviji predstavljeni v Tabeli 1, nato pa sledi posamična predstavitev atributov. Predstavljeni bodo po vrsti, glede na pogostost pojavitev v kritiki. To pomeni, da bo najprej predstavljen atribut, ki v skupnem seštevku zaseda prvo mesto po pogostosti pojavitev, potem se bodo po vrsti razvrstili vsi ostali, do zadnjega z najmanj pojavitvami.

Tabela 1: Pogostost 17 atributov

Vir atribut	Mladina	Književni listi	Sodobnost	Mentor	povprečna pojavitev atributa na revijo	skupaj	rang atributa
ocena	43	47	48	44	45,5	182	1.
literarna vrsta	41	45	47	46	44,75	179	2.
tematika	34	48	50	45	44,25	177	3.
lit. osebe	32	41	47	34	38,5	154	4.
ponazoritev	28	27	35	27	29,25	117	5.
struktura	15	19	32	28	23,5	94	6.
kraj	19	22	28	18	21,75	87	7.
slog	15	29	20	21	21,25	85	8.
čas	13	20	23	12	17	68	9.

Vir atribut	Mladina	Književni listi	Sodobnost	Mentor	povprečna pojavitvev atributa na revijo	skupaj	rang atributa
avtor	17	16	13	17	15,75	63	10.
drugo delo	7	14	21	16	14,5	58	11.
splošno	9	12	12	19	13	52	12.
drugo delo in avtor	6	14	15	9	11	44	13.
doživetje	13	10	10	11	11	44	13.
jezik	4	5	8	10	6,75	27	15.
spremna beseda	2	6	5	13	6,5	26	16.
nagrade	1	5	10	8	6	24	17.

6. 1. 2. 1 Ocena dela

Atribut, ki je po pogostosti pojavitvev na 1. mestu, s skupno 182 pojavitvami. Kritiki so se pri oceni opredeljevali o vsebini dela, avtorjevem pisanju in jeziku. Z oceno je bilo največkrat izraženo, katere so kvalitete dela in ali ga je vredno prebrati ter zakaj. V nekaj primerih je pohvaljen še avtor kot književnik nasploh.

Ocena dela se pojavlja na začetku, na sredini in na koncu kritike. V nekaterih kritikah se pojavi samo na enem mestu, drugod pa je ocena izražena na več mestih (npr. najprej na začetku, potem še na koncu). Prevladujejo pa navedbe na koncu kritike, s katero kritik najpogosteje sklene svoje pričevanje o delu. Pol manjkrat je navedbo najti v sredini, najmanjkrat pa na začetku kritike. Ocene dela so pozitivno ali negativno ovrednotene, obstajajo pa tudi kritike, ki vsebujejo tako pozitivno kot tudi negativno oceno dela. Rezultati pojavljanja posameznih podtipov so predstavljeni v Tabeli 2.

Tabela 2: Pogostost pozitivnih in negativnih ocen

Mladina			Književni listi			Sodobnost			Mentor		
+	-	+/-	+	-	+/-	+	-	+/-	+	-	+/-
35	7	1	39	2	6	35	6	7	39	1	4

Legenda: + – pozitivna ocena, - – negativna ocena, +/- – pozitivna in negativna ocena.

Največkrat, v 148 kritikah, je delo ovrednoteno pozitivno, manjkrat, v 18 kritikah, je ocena pozitivno/negativna, najmanjkrat, v 16 kritikah, pa je delo ovrednoteno negativno.

Primer pozitivne ocene dela:

»[S]voje zgodbe vodi suvereno, presenetljivo sočno in natančno, ob tem pa se ne izogiba nekaterim stalnicam svojega doslejšnjega pisanja /.../nič drugega kot prav napeto in »sproščeno« branje o nikakor ne lahkih ali majhnih zadevščinah /.../ vseeno oziroma kljub temu pa se Nilandija ob vsem svojem popisovanju tragičnosti bere presenetljivo sveže. Avtor je v tokratnem besedilu očitno našel pravo ravnotežje in romana ni pokopal z lamentacijami o nemili usodi /.../ Odlična pisateljska izvedba govori o tem, da je Rebulov zadnji roman nepregledljivo dejanje literarne sezone.« (BRATOŽ, 2006a)

Ocena s pozitivno in negativno komponento:

»To je, med drugim, tudi eden izmed razlogov, zakaj roman, četudi je v njem uspešno izpeljana tematizacija hrepenjenja in neskončne bolesti, porajajoče se iz neke zgodovinsko oprijemljive realnosti, ne proizvede pristnega občutka brezizhodnosti.« (KERNEV ŠTRAJN, 2003)

Primer negativne ocene:

»[J]e knjiga približno tako zanimiva, kot če bi vam kdo pet ur pripovedoval o svojih sanjah /.../ je to knjiga, ki vas zamori, ki vas ne potegne, ki v svoji analitični obsedenosti z vsako podrobnostjo dialoga med parom doseže le, da se samo sebi čudite, kako ste normalni, čeprav če se prebijete do konca, ste nedvomno tudi malce mazohista.« (HRASTAR, 2007)

Avtorji večine kritik delo vrednostno ocenjujejo. Delo ocenjujejo iz različnih vidikov (slogovnih, tematskih ...) in z različno konotacijo (pozitivna ...). V nekaterih primerih so te ocene tudi izrazito subjektivne, čeprav bi si želeli, da bi kritika podala čim bolj objektivno oceno dela in s tem pustila vsakemu posameznemu bralcu, da si ustvari lastno predstavo o delu. Primer zelo subjektivne negativno ocenjene knjige najdemo v kritiki Mladine (HRASTAR, 2006a), katere edini atribut je ravno ocena. O delu samem, njegovi vsebini in akterjih tako ne izvemo popolnoma ničesar. Vsekakor si pri pisanju anotacij tovrstnih vrednostnih oznak ne smemo privoščiti, saj, kot smo že omenjali, je namen bibliotekarjev uporabniku v branje ponuditi literarno delo, on si bo pa ob branju sam oblikoval vrednostne kriterije, s katerimi bo ocenjeval delo.

6. 1. 2. 2 Literarnovrstna opredelitev

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 2. mestu, s skupno 179 pojavitvami. V vzorec vključene književne ocene obravnavajo izključno prozna dela, razen v enem primeru, kjer gre za obravnavo verzificiranega epa (ILICH, 2007). Večina kritik vsebuje vrstno oznako dela. Največkrat, s 110 pojavitvami, se pojavi oznaka roman, z 42 pojavitvami ji sledi oznaka kratke zgodbe. S po manj kot petimi pojavitvami so omenjeni še naslednji navedki: potopis (5), povest (4), črtica (3), dnevniški zapis (2), spomini (2), avtobiografija (1), novela (1), kriminalka (1), humoreska (1), pripovedka (1), spominsko potopisno delo (1), biografski omnibus (1). V 3 kritikah je obravnavano mladinsko delo, pri vseh primerih pa gre za roman.

Pri vrstni oznaki roman se v 35 primerih pojavljajo še podrobnejše oz. žanrske opredelitve, npr. da gre za ljubezenski, vojni, kriminalni, avtobiografski, biografski, pustolovski, fantastični, erotični, detektivski, zgodovinski, psihološki, antiutopični, magično-realistični idr. roman.

6. 1. 2. 3 Tematika

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 3. mestu, s skupno 177 pojavitvami. V književnih kritikah je tematika opisana oz. predstavljena na dva načina:

a) tematika je dobro opisana, tako da nam je dogajanje zgodbe znano in razumljivo

Primer dobro opisane tematike, iz kritike o zbirki kratkih zgodb, kjer je vsebina nazorno podana za vsako zgodbo posebej:

»V zbirki Vzorednice se drugačnost, ki je neposredno povezana s spolno identiteto, pravzaprav pojavi le dvakrat. V uvodni zgodbi Prosim te, nehaj se igrati, Johana!, se utrinek o desetletnih deklicah, ki v svojih igrah odkrivata svet, drugačen od običajnega, družbeno sprejemljivega, izpiše na razmeroma veder in hudomušen način, v nasprotju s tem pa se v zgodbi Šivanje princese drugačnost posameznika z okostenelim dožemanjem družbe sooči v konfliktu med dečkom, ki hrepeni po tem, da bi si nadel preobleko princese, in skupino mladoletnih prestopnikov /.../ V zgodbi Kolor televizor se za najbolj »drugačno« izkaže družina gastarbajterjev, ki se je vrnila iz Nemčije s prvim barvnim televizorjem v tistih krajih in z bogastvom, ki jim ga vsi zavidajo. Vendar se glava družine, stric Cveto, ne more vzdržati skokov čez plot, zaradi česar njegova žena naposled naredi samomor.« (ČRNIGOJ, 2007b)

- b) tematika je predstavljena kratko in fragmentarno, tako da zaznamo bistvo zgodbe, o samem dogajanju pa izvemo bolj malo

»[P]oskus bivanjskega razumevanja Romov in njihovega izvirnega greha /.../ pred nami razgrinja plast duhovne in stvarne resničnosti tik ob nas.« (HORVAT, M., 2007)

Tabela 3: Pogostost podtipov atributa tematika

Mladina		Književni listi		Sodobnost		Mentor	
a	b	a	b	a	b	a	b
16	18	41	7	46	4	28	17

Legenda: a – tip a, b – tip b.

Tabela 3 prikazuje, da v kritikah prevladujejo pojavitve tipa a, saj se le-ta pojavi v 131 kritikah. Najbolj natančno in obsežno je tematika predstavljena v kritikah iz Sodobnosti, kjer je tip a obeležen kar v 46 kritikah. Opisi tematike pa so zelo dobri tudi v Književnih listih, kjer je končno razmerje med tipom a in tipom b podobno kot pri Sodobnosti. V ocenah iz Mladine je razmerje med fragmentarnim in popolnejšim opisom tematike približno izenačeno.

Atribut se največkrat pojavi v reviji Sodobnost, in sicer v vseh 50 kritikah, tako da je njegov pojavnostni izkupiček tam 100-odstoten. Število pojavitev v kritikah iz Mentorja in Književnih listov je pričakovano. Do večjega odstopanja pride le pri kritikah iz Mladine, kjer se atribut pojavi le 34-krat, kljub temu pa zaseda 3. mesto po pogostosti pojavitev. Vzrok tako majhnega števila pojavitev tematike v Mladini, hkrati pa še vedno visokemu mestu glede na pogostost pojavitev, bi lahko pripisali dolžini kritik in številu atributov, ki se v posamezni kritiki pojavljajo. Mladinine kritike so namreč najkrajše in v povprečju vsebujejo tudi najmanj atributov (6 atributov na kritiko), čeprav bi po drugi strani, ravno v Mladini, kot nestrokovni reviji, pričakovali, da bo tematika večkrat in nazorneje predstavljena. Izpostaviti je potrebno še ugotovitev, da je v Mladini v petih primerih zaslediti navedbe, ki samo približno in preko nekega drugega atributa označujejo tematiko, zaradi česar jih tudi nismo mogli uvrstiti pod atribut tematika. Za lažje razumevanje povedanega navajamo primer tovrstne navedbe:

»[P]etdesetletnik našega časa, strasten ljubitelj ženskega sveta, predvsem mladih pičkic /.../ kljub zapeljivostnim čarom omenjene mesnine, je njegova prava ljubezen »podarjena« samo in samo računalniškimi igrarji.« (VONČINA, 2006b)

Iz primera lahko razberemo, da bo zgodba tekla o moškem, ki ima rad ženske, a so računalniške igrice pred njimi. To je dejansko opis junaka, preko katerega zvemo drobec o vsebini, ne moremo pa govoriti o atributu tematike. Na tovrstne primere je pri oblikovanju anotacij vsekakor potrebno biti pozoren.

6. 1. 2. 4 Literarne osebe

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 4. mestu, s skupno 154 pojavitvami. V kritikah se pojavljajo različne predstavitve literarnih junakov, zato znotraj atributa ločujemo 3 podtipe:

a) navedena imena junakov z minimalno označitvijo

Na ta način so literarne osebe najmanjkrat predstavljene, pojavljajo pa se pretežno v kritikah, ki so po dolžini kratke.

»[T]ista o Emilu Mujkiću, civiliziranem Balkancu v Bruslju.« (HRASTAR, 2007a)

b) navedena imena junakov in njihovih lastnosti

Tip b je v kritikah najpogostejši.

»[Z]daj že šestdesetletni Nikolaj Pavletič, za domače in svet okrog sebe norec, za strokovno osebje v umobolnici pacient z osebnostno motnjo, za poslovni svet oziroma družčino špekulantov ... pa je naš junak predvsem finančni genij, ki je v nekaj mesecih zaslužil pol milijona evrov.« (VONČINA, 2005b)

c) opisane samo lastnosti junakov, brez poimenovanj

»Gazvodovi mladeniči so posmehljivi, zaničljivi, do ustaljenosti, do malih ljudi in njihovega »malega življenja«, na videz brezobzirni in napadalni, potrebni »adrenalinskih bomb, piva, mamil, deklet in hitrih voženj, na drugi strani pa prestrašeni in negotovi, hrepeneči po ljubezni in nežnosti.« (GLUŠIČ, 2004c)

Tabela 4: Pogostost podtipov atributa literarne osebe

Mladina				Književni listi				Sodobnost				Mentor			
a	b	c	m	a	b	c	m	a	b	c	m	a	b	c	m
4	16	10	2	2	24	10	5	4	31	5	7	5	20	7	2

Legenda: a – tip a, b – tip b, c – tip c, m – mešani tip. * Mešani tipi – v Mladini: 1 ac in 1 bc, v Književnih listih 1 ab, 3 ac in 1 bc, v Sodobnosti 1 ab, 1 abc, 3 ac, 2 bc in v Mentorju 2 ab.

Kot je predstavljeno v Tabeli 4 se v posamezni kritiki pretežno pojavlja en tip opisa literarne osebe. V 13 primerih se skupaj pojavita dva tipa, 7-krat kombinacija ac, 4-krat ab in bc, v 1 kritiki iz Sodobnosti pa se pojavijo vsi trije tipi. Kot oris predstavljamo še primer kritike, kjer se pojavita 2 tipa opisa literarne osebe, in sicer gre za kombinacijo tipa b in c:

»Sulejamana, pobeglega nekdanjega taboriščnika, Arifa, ki je v vojni izgubil nogo, pogumnega novinarja Muhmedovića /.../ od srbskega polkovnika in italijanskih zdravnikov do skorumpiranih slovenskih policistov[.]« (JURCA TADEL, 2006)

Ugotavljamo, da je literarna oseba pomemben kriterij pri opisu literarnega dela. Od vseh treh različnih predstavitev literarnih oseb, ki se pojavljajo v kritikah, je za potencialnega iskalca določenega leposlovnega dela verjetno najpomembnejši podatek, kakšne so junakove lastnosti. Samo ime iskalcu še ne pove dosti o literarni osebi, medtem ko pri opisu že lahko sklepa o junakovem ravnanju in posledično potem tudi o vsebini dela. Tako bi npr. bralcu, ki želi prebrati nekaj del, v katerih bo v ospredju junaki iz socialno nižjega sloja, naiven in manj izobražen, pri iskanju zelo pripomogli podatki o lastnosti literarnih oseb, ki bi mu potem pomagali priti do ustreznih zadetkov (npr. Fužinski bluz, Čafurji raus! in podobna dela).

6. 1. 2. 5 Ponazoritev z besedilom iz literarnega dela

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 5. mestu, s skupno 117 pojavitvami. V kritikah se dobesedno navedeni odlomki iz literarnega dela različno navedeni. Največkrat so ponazoritve navedene kar v narekovajih (102), redkeje pa se pojavljajo samo v poševnem tisku (6), odebeljenem tisku (1) in grafično ločene od osnovnega teksta (1). Pri grafično ločeni ponazoritvi je besedilo v novem odstavku in napisano z manjšo pisavo. Nadalje so v 3 primerih ponazoritve navedene v oklepajih, v 2 je uporabljena kombinacija

navedbe z narekovaji in poševnim tiskom, v še 2 pa je ponazoritev uvedena z dvopičjem, nakar je zapisana z isto pisavo kot besedilo celotne kritike.

Te ponazoritve so ponekod daljše in obsegajo celotne odstavke, drugod pa krajše, v obliki kratkega stavka. Kot ponazoritev navajamo primer atributa uvedenega z dvopičjem, ki je hkrati tudi primer daljše ponazoritve besedila iz literarnega dela:

»Želim si, da bi kokoši, ki so v kurniku zadaj za hišo, delale veliko jajc, da jih bo mama prodala in zaslužila denar. Za puf v banki. Stori, da me vzamejo na šolski izlet, če bom izdelal, da bom lahko videl Republiko Slovenijo, za katero pravijo, da je moja domovina. Majhna domovina v veliki domovini Socialistični federativni republiki Jugoslaviji, tam čez mejo, v Sežani.« (ŠTUCIN, 2006)

Ponazoritve besedila iz literarnega dela so v kritikah navedene kot prikaz neke trditve. Ko kritik razpravlja npr. o vsebini ali junakovem početju, kot oris in jasnejšo predstavo povedanega navede še konkreten primer iz dela. Predvidevamo, da bodo ponazoritve uporabnikom pri iskanju nekega literarnega dela pomagale v primeru, ko uporabnik ne bo imel točno določenih kriterijev o tem kaj bi rad bral. Če predstavimo na primeru, to pomeni, da bo uporabnik želel prebrati npr. delo, ki ima ljubezensko vsebino, ne bo pa pomembno kakšne osebe nastopajo v zgodbi, ali gre za tragično ali romantično zgodbo. Če bodo pri zadetkih, ki jih bo dobil, navedene tudi zanimive ponazoritve, se bo morda na podlagi tega odločil, ali knjigo izbrati ali ne. Zato menimo, da je vseeno potrebno nekoliko kritično izbrati ponazoritve, ki jih bomo uvrstili v anotacijo. Zgoraj predstavljena ponazoritev je npr. takšna, ki pri bralcu vzbudi zanimanje in obstaja možnost, da ga bo po prebranem odlomku zanimalo, kaj vse se godi z dečkom v zgodbi.

6. 1. 2. 6 Struktura dela

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 6. mestu, s 94 pojavitvami. Pri opisovanju strukture se pojavljajo navedbe, ki sem jih razdelila na 3 podtipe, in sicer:

- a) naslovi poglavij in zgodb, podnaslov dela
- b) število zgodb (pri kratki prozi), omemba poglavij
- c) fizični opis knjige – vezava, število strani, pisava

V 1 kritiki se pojavijo vsi trije tipi strukturnega opisa dela:

»Naslovna zgodba, Mandrija – pa čeprav po svoji dolžini za/obsega skoraj dve tretjini od skupno desetih zaključenih zgodb iz te 160 stranske knjige.« (VONČINA, 2003c)

Tabela 5: Pogostost podtipov atributa splošno o delu

Mladina				Književni listi				Sodobnost				Mentor			
a	b	c	m	a	b	c	m	a	b	c	m	a	b	c	m
1	7	3	4	1	10	2	6	4	14	4	10	4	11	3	10

Legenda: a – tip a, b – tip b, c – tip c, m – mešani tip. Mešani tip – Mladina: 1 abc, 1 ab, 2 bc, Književni listi: 3 ab, 1 ac, 2 bc, Sodobnost: 10 ab, Mentor: 6 ab, 3 ac, 1 bc

V 64 primerih kritika vsebuje samo en tip atributa, v 29 primerih se skupaj pojavita 2 tipa, v 1 pa vsi trije. Najpogostejše so navedbe, ki ustrezajo tipu b, in sicer se tip b v 20 primerih pojavi sam, v 25 primerih v paru z drugim tipom, v enem primeru pa v kombinaciji z obema tipoma. V paru se tip b v 20 primerih pojavi s tipom a in v 5 primerih s tipom c. Navedb, ki ustrezajo tipu c je najmanj. Posamično se tip c pojavi v 12 kritikah, v paru pa v 9 kritikah, in sicer v 5 primerih s tipom b in v 4 s tipom a. Tip c se v enem primeru pojavi v kombinaciji z obema tipoma.

Atribut strukture se občutno večkrat pojavi v strokovnih kritikah Sodobnosti in Mentorja, v prvi se pojavi 32-krat, v drugi pa 28-krat. Manjkrat je atribut zabeležen v Književnih listih in Mladini, in sicer 19-krat v Književnih listih in samo 15-krat v Mladini, kar je približno polovica manj kot v Sodobnosti ali Mentorju.

Pomembno je, da se v vsebinski opis zajamejo vsi trije podtipi. Uporabnike bo pri določenem delu zanimalo tudi, kakšna je vezava knjige. V primeru, da bodo iskali knjigo, ki bi jo vzeli na potovanje, si bodo verjetno namesto trdo vezane knjige želeli tako v žepni izdaji ali broširano, ki bo lažja za prenašanje. Pomemben je tudi podatek o velikosti in obliki pisave, sploh za starejše bralce. Glede na to, da se struktura večkrat pojavi v strokovnih kritikah predvidevamo, da bodo podatki o strukturi uporabnejši in boljši kot v nestrokovnih.

6. 1. 2. 7 Kraj dogajanja

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 7. mestu, s skupno 87 navedbami. V kritikah je način opisovanja ali omenjanja kraja dogajanja predstavljen na dva načina:

a) omenjeno je natančno ime mesta, dežele ali pokrajine

Navedbe kraja dogajanja, ki ustrezajo tipu a so prisotne v večini kritik, natančneje v 72 kritikah. V nadaljevanju navajamo primer, kjer so natančno in v časovnem zaporedju opisani kraji, skozi katere je literarni junak potoval:

»[I]z Pirana do Gibraltarja, mimo Kanarskih otokov, skozi Senegal do Brazilije, od tam do Rta dobre nade, mimo Južne Afrike, se ustavi na otoku Sv. Helene, pa do Kapverskih otokov, čez Sredozemlje domov.« (NEŽMAH, 2004d)

b) kraj je opredeljen, ne izvemo pa točnega imena kraja ali dežele:

»[V] eksotičnem okolju /.../« (HRASTAR, 2007e)

»[S]e sicer dogaja v mestu ... v prestižnem delu mesta, v eni od vil blizu gostišča Mali raj.«
(VONČINA, 2004e)

Tabela 6: Pogostost podtipov atributa kraj dogajanja

Mladina		Književni listi		Sodobnost		Mentor	
a	b	a	b	a	b	a	b
15	4	17	5	24	4	16	2

Legenda: a – tip a, b – tip b.

Ostali zanimivi primeri iz tipa b, ki se jih v kritikah skupno pojavi 15, so še, da je dogajanje postavljeno v bližino rudnika (PERČIČ, 2005), ob tok reke Drave (GREGORČIČ, 2007), v svet vinskih goric ob reki skozi manjše mesto (BOGATAJ, 2008) idr. Največ navedb o kraju dogajanja je v reviji Sodobnost, kjer je tudi največkrat zabeležen tip a. Pogostost navedb določenega tipa v posamezni reviji prikazuje Tabela 6.

V naši raziskavi se pri analizi sicer nismo osredotočili na dejstvo, ali je kraj resničen ali neresničen, kot so to počeli drugi raziskovalci.⁴ Pri nadaljnjih raziskavah oz. pri vsebinskem opisu pa predlagamo, da se zabeleži samo podatek o neresničnem, fiktivnem kraju, medtem ko bodo vse ostale navedbe pomenile resnično izpričan kraj dogajanja. Se pa pojavi problem, ko v zgodbi ne gre za imensko poimenovanje pokrajine ali kraja, je pa kulisa kljub temu resnična (BOGATAJ, 2008). Takrat bo bralec iz opisa težko razbral, za kateri kraj dejansko gre.

6. 1. 2. 8 Slog pisanja

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 8. mestu, s skupno 85 pojavitvami. Pojavitve, ki se uvrščajo pod slog pisanja, se glede na literarnovedna izhodišča, ki so predstavljena v tretjem poglavju, razvrščene v tri tipe:

- a) posebna zvočna urejenost govornje besede in likovna urejenost pisane besede

V književnih kritikah se pojavljajo navedbe o poetičnosti jezika (KOLARIČ, 2006), o smislu za ritem in tempo in o ustvarjeni zvočni atmosferi besedila (PETRIČ, 2006).

- b) rabo besednega pomena

Tukaj se pojavijo navedbe o metaforah v besedilu (KORITNIK, 2003), prenesenih pomenih, arhaičnosti besedila ipd.

»[Z] rahlo arhaično pripovedjo, kot bi brali večernice.« (HRASTAR, 2007)

- c) raba pomenov, ki nastajajo iz medsebojnih besedno-pomenskih zvez – stavčni slog

V to kategorijo se uvršča največ navedb, in sicer so to navedbe o prepletanju zgodb, vrinjenih zgodbah (OGOREVC, 2007), analitični in sintetični pripovedi (KLOPČIČ, 2004a), o tem kakšna sta dialog ali monolog v besedilu (CIGLENEČKI, 2007a), o stavkih in opisih, ki so ali kratki (ČRNIGOJ, 2005) ali ironični, groteskni, humorni (BRATOŽ, 2003d) ter navedbe o kopičenju podatkov, detajlov, ponavljanjih, stopnjevanjih, pretiravanjih (ILICH, 2007).

⁴ Primeri so predstavljeni v poglavju 3. 1 Različni modeli vsebinskega opisa leposlovja.

V nekaterih kritikah je navedeno tudi, da delo vsebuje fantastične, pravljичne, postmodernistične, modernistične, nadrealistične, realistične, romantične idr. slogovne prvine, značilne za neko slogovno obdobje. V enem primeru je omenjeno, da je delo slogovno podobno delu nekega drugega avtorja:

»[V] Deklevovem slogu. Ta posnema slog Grumovih pisem Joži Debelak, nekateri delci Grumovih literarnih del, pisem in dnevnikov, so tudi dobesedno vključeni v besedilo.« (CIGLENEČKI, 2006a)

V 19 kritikah se pojavi navedba o pripovedovalcu zgodbe, in sicer ali gre za prvoosebnega, drugoosebnega ali tretjeosebnega pripovedovalca. Omemba sloga se največkrat, v 29 kritikah, pojavi v Književnih listih, sledi 21 navedb v Mentorju, 20 navedb v Sodobnosti in 15 navedb v kritikah iz Mladine. Zanimivo je, da se slog največkrat pojavi v Književnih listih, ne pa v kateri izmed strokovnih revij. Iz sledečega lahko sklepamo, da so kritike v Književnih listih kvalitetne in po izčrpnosti informacij blizu kritikam iz strokovnih revij Mentor in Sodobnost.

Pri slogovnih navedbah priporočamo, da si knjižničarji pomagajo z literarnimi kritikami, saj so pisci le-teh literarno podkovani in podajajo reprezentativne navedbe. Menimo pa, da bi bilo pri vsebinskem opisovanju literarnih del zaradi strokovnosti potrebno tudi sodelovanje bibliotekarjev, ki bodo pisali anotacije, s strokovnjaki oz. poznavalci s področja književnosti, pa naj bodo to kritiki, slovenisti, primerjalni književniki idr.

6. 1. 2. 9 Čas dogajanja

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 9. mestu, s skupno 68 pojavitvami. Navedbe časa dogajanja so glede na različnost pojavitev razdeljene na dva tipa:

a) čas dogajanja omenjen s konkretno letnico:

»Avtor nas popelje v čas t. i. polpretekle zgodovine, oziroma natančneje, naravnost v kratko obdobje »prehoda« med letoma 51/52. Gibljemo se torej v povojnem, svinčenem času realnega socializma /.../ zgodba se začne 1. novembra 1951[.]« (VONČINA, 2005a)

Navedb tipa a je skupno 32. Zgoraj naveden primer je tudi primer obširno predstavljenega časa dogajanja, saj je poleg letnice dogajanja navedena še obrazložitev, za kakšen čas gre oz. kaj je bilo za tisto časovno periodo značilno.

b) navedbe, kjer je posredno možno sklepati o obdobju in letnicah dogajanja

Tovrstnih navedb je 34, gre pa za navedbe, kjer ne izvemo konkretnih letnic, lahko pa posredno sklepamo o obdobju in letih, ali pa podatke preverimo v relevantnih virih (enciklopedije, leksikoni ipd.):

»[V] času italijanskega fašističnega raznarodovalnega pritiska, o letih pred vojno in v času druge svetovne vojne, vse do osvoboditve in do nastopa novega družbenega reda.« (GLUŠIČ, 2004b)

»[P]ostavi v čas po padcu Berlinskega zidu.« (VODOVNIK, 2006b)

Tabela 7: Pogostost podtipov atributa čas dogajanja

Mladina		Književni listi			Sodobnost			Mentor	
a	b	a	b	x	a	b	x	a	b
7	6	6	11	3*	9	13	1*	8	4

Legenda: a – tip a, b – tip b, x – posebni primeri. * Posebni primeri – Književni listi: x, ax in bx, Sodobnost: x.

V 4 primerih je zaslediti še navedbo o letnem času oz. obdobju leta, v katerem se zgodba odvija. Ta navedba se v 2 primerih pojavi samostojno, enkrat v kritiki iz Književnih listov, enkrat pa v kritiki iz Sodobnosti. V 2 primerih pa se navedba letnega časa pojavi v kombinaciji, in sicer enkrat s tipom a in enkrat s tipom b. Obe kombinaciji sta bili zabeleženi v kritikah iz Književnih listov. Podatki so predstavljeni v Tabeli 7, omenjeni izjemni primeri pa so v tabeli uvrščeni pod oznako x. Primer:

»[V] šestdesetih letih prejšnjega stoletja /.../ na štirimesečno obdobje med majem in septembrom.« (PETRIČ, 2006)

Največ je torej navedb, ki okvirno predstavijo obdobje, bibliotekarji bodo pri opisu primorani preveriti še ustrezno letnico oz. obdobje od leta do leta. Čas je pomemben atribut, po katerem bodo iskali predvsem uporabniki, ki želijo prebrati dela, ki predstavljajo podobo nekega zgodovinskega obdobja (npr. obdobje med in po 2. svetovni vojni), ne glede na kraj dogajanja in nastopajoče osebe. Prav tako kot pri atributu kraj, tudi tukaj nismo ločevali ali se zgodba dogaja v preteklosti ali v prihodnosti. O sedanjosti pa v leposlovnih delih lahko govorimo le glede na pisateljevo sedanjost. Za tiste bralce, ki bodo

knjigo brali ob izidu, bo dogajanje postavljeno v njihovo sedanost, za tiste ki bodo pa delo vzeli v roke čez 10 let, bo potem to že preteklost.

6. 1. 2. 10 Avtor dela

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev pristal na 10. mestu, s skupno 63 pojavitvami. V povprečju se opis avtorja dela na revijo pojavi v 15,8 kritikah. Literarni kritiki opisu avtorja ne namenjajo veliko prostora. Največkrat je zabeleženo, kakšna je njegova literarna pot, pri nekaterih je predstavljeno tudi kaj so doštudirali, kje živijo, kje so zaposleni, letnica rojstva idr. Kot oris navajam primer izseka iz kritike, kjer je avtor zelo dobro opisan:

»[O]dkar se po izposoji knjižnega gradiva v slovenskih knjižnicah empirično meri branost posameznih piscev, zagotavlja mesto prav na vrhu lestvice priljubljenih.« (ILICH, 2007)

V nadaljevanju kritike sledijo še podatki o tem, da je avtor izrazit prozaist, da po koreninah izhaja iz Prekmurja, ter da je v zrelih letih izpolnil mladostni načrt, v slovenski književnosti zapolniti tiste vrzeli, ki še ostajajo.

Primer, kjer je dobro opisana avtorjeva akademska pot in navedeno tudi, kje je avtor zaposlen, pa je naslednji:

»Avtor je zaključil študij na ljubljanski Fakulteti za družbene vede iz novinarstva in obramboslovja, opravil diplomatsko šolo v Beogradu in doktoriral na Univerzi v Celovcu. Od leta 2004 je docent za sociologijo diplomacije na ljubljanski FDV, občasno predava na tujih univerzah, zaposlen pa je na ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije.« (Z. M., 2007b)

Podatek o avtorju je lahko tudi takšen, da o njem posredno izvemo samo to, da v svojih literarnih delih obravnava določeno tematiko:

»[J]e roman prvega peresa slovenske lezbične literature.« (HRASTAR, 2007f)

V nekaj kritikah je edini podatek o avtorju samo letnica njegovega rojstva. Natančneje se tak navedek pojavi v 6 kritikah, od skupnih 63. Od teh 6 primerov se v 1 primeru poleg letnice rojstva pojavi še podatek o kraju njegovega rojstva.

Opis avtorja je v anotacijah pomemben iz vidika iskanja del ali celotnega opusa posameznih avtorjev, rojenih v določenem časovnem obdobju, npr. dela avtorjev rojenih med leti 1960 in 1970. V tem primeru bo podatek o avtorjevem rojstvu zelo koristen.

Podatek o rojstvu se v kritikah sicer ne pojavi velikokrat, bi pa bilo ta podatek koristno vnesti s pomočjo kakšnih drugih virov (antologije, leksikoni, wikipedia ipd.).

6. 1. 2. 11 Druga avtorjeva dela

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 11. mestu, z 58 pojavitvami. Ugotovili smo, da se pri navajanju avtorjevih predhodnih del prav tako, kot pri nekaterih predhodnih atributih, pojavljajo različne navedbe. Zaradi tega so nastali trije podtipi:

a) omemba naslovov del

Pri omenjenem tipu se v 4 primerih pojavi tudi podatek o letnici izida tega dela. Skupno pa je bilo v literarnih kritikah zabeleženih 39 primerov tega tipa.

»Zbirka novel in kratkih tekstov je seveda napisana od iste roke kot *Alamut*.« (NEŽMAH, 2003a)

b) omemba naslovov in vsebine del

Tako kot pri tipu a, se tudi tukaj v 4 primerih pojavi še podatek o letnici izida dela. Skupno je bilo zabeleženih 16 navedb tipa b.

»[J]e v slovensko literarno javnost prodril najprej s kratkim romanom *Balerina, balerina* (1997) /.../ čeprav je na pisateljsko pot stopil že leta 1991 z zbirko novelet *Rosa na steklu* /.../ že v svojem prvem romanu *Balerina, balerina*, v katerem sledimo pogledu (vsaj za okolico) duševno prizadetega dekleta. Tudi *Balerinin svet* se kaže zgolj skozi njeno (omejeno) optiko.« (PETRIČ, 2006)

Primer zelo izčrpnega opisa tematike predhodnega avtorjevega dela najdemo v kritiki, ki govori o Lainščkovi Muriši (BOGATAJ, 2007d). Običajno so opisi vsebine omejeni na nekaj krajših stavkov, v omenjenem primeru pa je pisec kritike samo z opisom tematike drugega dela napolnil skoraj 3 strani, k čemur je vključil še strokovno razlago o vlogi hrepenenja v tem delu.

c) drugo

V tip c so uvrščene navedbe, kjer je samo približno omenjeno o čem naj bi delo govorilo, ne izvemo pa nobenega podatka o naslovih. Tovrstna navedba je v obravnavanem vzorcu samostojno navedena enkrat, enkrat pa v kombinaciji s tipom a.

»In Brinine knjige so take, da so bolj »ženske«, morebiti zato, ker so emocionalno izostrene, to pa bralkam godi.« (HRASTAR, 2006b)

Izjema je le primer, kjer je navedeno, kakšne knjige je avtor že izdal, naslovi pa niso navedeni:

»Objavil je že več kot deset pesniških zbirk, zbirk kratkih zgodb, pa povest, pa šest plošč /.../« (LUTMAN, 2005)

Tabela 8: Pogostost podtipov atributa druga avtorjeva dela

Mladina			Književni listi			Sodobnost			Mentor		
a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
5	-	2*	10	4	-	13	8	-	11	4	1*

Legenda: a – tip a, b – tip b, c – tip c. * Mladina – kombinacija tipov ac, Mentor – poseben primer.

Navedba o drugih delih istega avtorja lahko bralca napoti do naslovov ostalih del iz njegovega opusa, ki so si tematsko podobna ali pa tudi ne. Odločitev ali tudi to drugo delo prebrati, lahko bralcu olajša še podatek o vsebini in dogajanju. Takšnih primerov, kjer je poleg naslovov podana tudi vsebina del, se v analiziranih kritikah, večinoma v strokovnih, pojavi kar nekaj. Strokovne kritike so po tem takem primernejši vir za pridobivanje tovrstnih podatkov. Omenjeno bomo podrobneje predstavili pri analizi podvzorca.

6. 1. 2. 12 Splošno o delu

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 12. mestu, z 52 pojavitvam. Glede na informacije, ki so podane v kritikah, sem znotraj tipa uvedla naslednje tipe:

a) leto izida in okoliščine nastanka dela

Pri tipu a so navedbe raznolike. V 3 primerih gre za navedbo prvega izida dela. Tak primer zasledimo pri kritiki dela Al Araf (NEŽMAH, 2003a), kjer pisec kritike poudari, da je delo prvič izšlo leta 1939. Nato se pojavljajo še navedbe o okoliščinah nastanka dela, kamor spada podatek o tem, v katerem jeziku je bilo delo izvorno napisano. Takšen opis se pojavi v 4 kritikah, npr. Brina Svit je delo Moreno (VOMBEEK, 2004c) najprej izdala v francoščini, šele nato je izšlo v slovenščini. V 3 primerih je omenjeno, ali je delo nastalo v

okviru kakega projekta, npr. Rošev Škrat Babilon (KUHAR, 2003e). Po enkrat pa smo zasledili še omembe o tem, v kolikih izvodih je bilo delo natisnjeno, da je pred izidom dela tekla propagandna kampanja (STEPANČIČ, 2007a), da gre za ponatis dela, delo izdano v samozaložbi idr. Kot oris navajamo primer, kjer je pojasnjeno, da je delo nastalo v sklopu mednarodnega projekta:

»[K]i naj bi ga Jančar v okviru mednarodnega založniškega projekta Miti /.../ poustvaril v novodobni pripovedi, oziroma »znani mit« naj bi na »poseben in sodoben način znova napisal.«
(JAGER, 2007)

b) kaj so o delu rekle predhodne kritike

»[J]e na platnicah in zavihkih knjige napovedan s sijajnimi kritikami, ki nas prepričujejo, da /.../ Katarina Marinčič piše, da /.../ Maja Vasilevska govori o /.../ Dr. Vesna Matajč pa /.../«
(BREZNIK, 2007)

c) navedba da gre za prvenec, trilogijo (GLUŠIČ, 2003a)

Največkrat se pojavi navedba o tem, da je delo prvenec. Druge navedbe so še trilogija in posthumno delo.

d) spremno gradivo (ilustracije, fotografije, zemljevidi, zgoščenke idr.)

V 3 kritikah je naveden podatek o fotografijah, v 2, da delo spremljajo še zgoščenke (KUHAR, 2005c), v 1 pa, da delo, kot spremno gradivo, vsebuje tudi zemljevide in ilustracije.

e) ciljna bralska publika

V ta tip poleg navedb o tem, komu je delo namenjeno, uvrščam tudi podatek o tem, kdo naj dela zaradi takšnih ali drugačnih razlogov ne bi bral. Primer omembe, ki opozarja, kdo naj dela nebi bral in zakaj:

»Pomembno! Najprej opozorilo bralstvu s krhkimi dušicami in občutljivimi želodci /.../ že sam vstop v knjigo je pravzaprav zagaz v brozgo krvi.« (VONČINA, 2005c)

f) razlaga naslova dela

Tabela 9: Pogostost podtipov atributa splošno o delu

Mladina							Književni listi							Sodobnost							Mentor						
a	b	c	d	e	f	m	a	b	c	d	e	f	m	a	b	c	d	e	f	m	a	b	c	d	e	f	m
2	1	3	-	1	-	2	1	-	9	-	1	-	1	2	3	5	-	1	-	1	8	-	1	4	2	2	2

Legenda: a – tip a, b – tip b, c – tip c, d – tip d, e – tip e, f – tip f, m – kombinacija več tipov. Mešani tipi: Mladina ac in de, Književni listi ad, Sodobnost cf, Mentor ad in ae.

Kot prikazuje Tabela 9 z legendo, se v 6 kritikah skupaj pojavita dva tipa atributa, v vseh ostalih pa po eden. Navedbe, ki ustrezajo tipu c se pojavijo največkrat, v 18 kritikah posamično in v 2 v paru. Po številu pojavitev sledijo navedbe, ki ustrezajo tipu a in jih je skupno 17, od tega se tip a v 13 kritikah pojavi samostojno, v 4 pa v kombinaciji z drugim tipom. Pojavitev, ki ustrezajo tipu d in tipu e je 7. Navedbe, ki ustrezajo tipu b se pojavijo v 4 kritikah, tiste, ki ustrezajo tipu f pa v 3 (KLOPČIČ, 2004c).

V 1 kritiki (KUHAR, 2005c) se pojavi še podatek, da je knjiga jezikovno razdeljena na 2 dela, in sicer so v prvem delu zgodbe pisane v knjižni slovenščini, v drugem pa v porabskem narečju.

Kot smo navedli že v poglavju 5, smo zadnje tri tipe določili naknadno, med analizo literarnih kritik. Omenjene navedbe so tako pristale v kategoriji splošno o delu, vsekakor pa obstaja možnost, da kdaj preidejo v nov, samostojni atribut. Sploh podrobnejša navedba ciljne publike med odraslimi bralci bi lahko prešla v samostojni atribut, čeprav je v vzorcu 200 ocen, ki smo jih analizirali, pojavila le v 6 kritikah. Če bi seveda želeli uvesti še atribut bralska publika, menimo, da bi bilo potrebno oblikovati še skupine odraslih bralcev, kot je to že narejeno pri otroškem in mladinskem leposlovju. Pri otroškem in mladinskem leposlovju je bralska publika razvrščena glede na leta in stopnjo bralne sposobnosti, pri odraslih bralcih bi bile določitve skupin nekoliko težje. Morda bi bila za oblikovanje takih skupin potrebna raziskava med uporabniki knjižnic o njihovih bralnih navadah, zahtevnostni stopnji del, ki jih berejo ipd. Koristen je tudi podatek o spremnem gradivu, saj je nekaj delom dodana tudi zgoščenka s posnetimi zgodbami, ki bi utegnili zanimati uporabnike.

6. 1. 2. 13 Drugo podobno delo in avtorji

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 13. mestu, s skupno 44 pojavitvami. Znotraj atributa so zadetki razdeljeni na dva tipa:

a) navedba drugega dela in/ali njegovega avtorja

V treh primerih je navedena tudi podobnost s filmom. V nobenem primeru ni omenjeno, da bi bil film posnet po obravnavanem delu. V naslednjem primeru navajam izsek iz kritike, kjer so navedeni avtor, njegovo delo in tudi film, ki spominja na obravnavano delo:

»Prizor spomni na Tarantinov film Ubila bom Bila, v katerem se v enem samem prizoru bojevanja nakopiči tudi do dvesto trupel /.../ in na Calvinov Ko neke zimske noči popotnik spominja tudi avtorjevo igranje z bralčevim horizontom pričakovanja.« (CIGLENEČKI, 2005b)

b) navedba drugega avtorja in slogovnih podobnosti dela, ki so značilne zanj ter primerjava z junaki drugih del

Tovrstna navedba se pri skupno 44 kritikah v 11 primerih pojavi samostojno, v 4 primerih pa v paru s tipom a. V 4 primerih se pojavijo navedbe o podobnosti z naslovnimi junaki drugih del, v drugih navedbah pa gre za slogovno podobnost z delom, ki je izrecno značilna za tistega avtorja in njegovo pisanje (11), npr.:

»[I]n poln kafkovskih domislic.« (BEVC, 2007)

Primer primerjave z literarnim junakom iz nekega drugega literarnega dela:

»[D]eluje kot bolj izobraženi brat Vojka Pujška iz Hočevarjeve romaneskne trilogije.« (BOGATAJ, 2007a)

Tabela 10: Pogostost podtipov atributa drugo podobno delo in avtorji

Mladina			Književni listi		Sodobnost			Mentor	
a	b	m	a	b	a	b	m	a	b
5	-	1	8	6	12	-	3	4	5

Legenda: a – tip a, b – tip b, m – mešani tip ab.

V 4 primerih se skupaj pojavita 2 tipa, v ostalih 40 pa samo eden na kritiko. Pri navajanju drugih del in avtorjev gre za kratke navedbe, ki vsebujejo samo skromne podatke, osredotočene na imena in naslove, redkeje se kaj konkretnega pove še o vsebini podobnega dela (NEŽMAH, 2004e).

Podatek o delu nekega drugega avtorja je koristen za bralce, ki želijo brati podobna dela nekih drugih avtorjev, bodisi slovenskih ali evropskih in svetovnih. Podatek bo bralcu torej služil kot napotek do tematsko podobnih del drugih avtorjev in mu s tem olajšal iskanje, kadar ne bo vedel naslova ali avtorja dela.

6. 1. 2. 14 Doživetje

Atribut, ki je glede na pojavitev v vseh kritikah pristal na 13. mestu, s skupno 44 pojavitvami. Doživetje si z atributom drugo podobno delo in avtorji deli 13. mesto. Atribut je v svoji osnovi podoben oceni dela. Oba atributa namreč izražata neko vrednostno opredelitev do dela, pa naj bo vsebinska, slogovna ali druga. Zaradi tega dejstva smo kot atribut doživetja smatrali le tiste navedbe, kjer je bila opredelitev do dela izrazito čustvena, npr. izražena s čustvenimi pridevniki, glagoli, frazami ipd. Navajamo nekaj primerov s podčrtanimi izrazi, ki izražajo doživetje:

»V roke sem jo vzela z rahlim odporom, a me je s svojimi krokiji slovenskega vsakdanjika leta 2006 navdušila.« (HRASTAR, 2007a)

»Bralca fascinira lahkotna iznajdljivost.« (NEŽMAH, 2004d)

»Ko sem zaprl knjigo Petra Mlekuža Rušilec jezov, sem bil še vedno v romanesknem svetu, ki me je prikoval v branje. Nikakor se nisem mogel vrniti v stvarni svet, tako me je vsega pogoltnila vase avantura te vznemirljive knjige.« (ELSNER GROŠELJ, 2006b)

Doživetje se približno enako pogosto pojavlja v vse revijah, največkrat, v 13 primerih, pa je izraženo v kritikah iz Mladine. Gre za atribut, ki izraža bralčevo osebno izkušnjo z literarno vsebino, ki se nadalje od bralca do bralca spet razlikuje. Zato se je podobno kot pri oceni, tudi pri vnašanju doživetja v anotacije, potrebno izogibati preveč subjektivnim navedbam, sploh tistim z negativno konotacijo.

6. 1. 2. 15 Jezik

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na 15. mestu, s skupno 27 pojavitvami. Kot je omenjeno že v poglavju 4, se slovenski jezik deli na zvrsti. V kritikah se pojavijo predvsem navedbe, ki ustrezajo socialnozvrstni razdelitvi jezika. Največkrat se pojavi navedba, da gre za delo, ki vsebuje narečne izraze, ali da je delno napisano v narečnem jeziku. V 1 kritiki (BOGATAJ, 2007d) je tudi omenjeno, da delo vsebuje slovarček narečnih in drugih nerazumljivih besed.

»[D]a so uvodi v posamezna poglavja napisani v porabskem narečju.« (V. P. S., 2007)

»[I]zšla pa je dvojezično, v knjižni slovenščini ter govoric porabskih (in prekmurskih) Slovencev.« (KUHAR, 2005c)

Pojavljajo se še navedbe, da literarno delo vsebuje izraze interesnih govoric, sploh slenga, potem so tukaj še navedbe o besedah v tujem jeziku (angleščini, nemščini, italijanščini, madžarščini), da je delo napisano v pogovornem jeziku, da vsebuje strokovne besede, zaradi katerih pri branju potrebuješ slovarček (NEŽMAH, 2004c). Kot oris navajamo še primer nazorne predstavitve jezika, uporabljenega v besedilu:

»Tudi Valter seveda pripoveduje v nižani urbani govoric, v njegov govor se nič ne štulijo, vrata so jim na široko odprta, jezikovni okruški, fraze, tudi takšni iz sosednih govornih bazenov /.../ vse je zapisano v pogovorni jezični legi, z dodobra namešanimi staropurgerskimi in patiriranimi besedami.« (BOGATAJ, 2007a)

Pomembno je, da se izpostavi dela, ki jezikovno odstopajo od knjižnega jezika. Obstajajo bralci, ki radi berejo dela pisana v narečju ali interesnih govoricah, ker so jim takšna besedila bliže. Obstajajo pa tudi taki, ki jim je tako branje muka. Zato je primerno, da se navede podatek o jeziku, ki bo bralca vzpodbudil k branju, odvrnil od branja ali pa postavil pred vprašanje, ali kljub jezikovnemu podajanju prebrati delo, ki je sicer tematsko zanimivo.

6. 1. 2. 16 Sprema beseda in njen avtor

Navedba spremne besede je glede na pojavitev v kritikah statistično na 16. mestu, s skupno 26 pojavitvami. Ta atribut bi sicer lahko uvrstili tudi pod atribut splošno o delu, kot eno izmed možnosti atributa, vendar smo ga zaradi narave informacij uvedli kot samostojni

atribut. Spremna beseda je namreč besedilo z novo avtorsko odgovornostjo in je kot taka lahko tudi predmet iskanja, sploh pri strokovnem in raziskovalnem delu. Atribut je v kritikah predstavljen na 4 načine:

a) omenjen je samo pisec spremne besede

»[P]isec spremne besede, sicer literarni zgodovinar, filozof, pa dramaturg in navsezadnje tudi urednik, Goran Schmidt (r. 1950).« (VONČINA, 2006b)

Kritiki kjer se pojavi tip a sta samo 2. V zgoraj navedenem primeru je o piscu spremne besede navedenih še nekaj več podatkov, medtem ko se v drugi pojavitvi pojavi samo njegovo ime.

b) omenjena vsebina spremne besede

Ta tip atributa se pojavi samo 4-krat, in sicer 1-krat v paru s tipom a in v 3 primerih tako kot prikazuje Tabela 11:

»Dr. Manca Košir je svojo seminarsko nalogo opravila s pozitivno oceno. Bogato citira, najprej Hafisa, psihologe, psihoanalitike, Thomasa Moora, C. G. Junga, pomenljiva je tista, da ima pisec močno animo in animusa, in potem premišljamo, če je hermafrodit in ima vse po dvojno, kot v tistem Platonovem povzemnaju mita o nesmrtnih zajebantih in božji kazni za njihovo objestnost, in Slovar simbolov. Njen pogled nad sekundarno literaruro je zadovoljiv, napor pa presenetljiv, posebej kadar piše »da se zaveda, kar učijo mojstri zena in kar je zapisala Clarissa Pinkola Estes v svojem fascinantnem delu Ženske, ki tečejo z volkovi« in podobno; o tem, kaj bi rekli zenovci, nediskurzivni in prezirajoču diskurzivnost, ne vemo nič, kvečjemu da se giblje samo um in da ni ne duše ne telesa, vse je annica, prazno in neobstojno, to je prava narava stvari, in pravi zenovci bi tem Maničinim zenovcem prej kakšno naložili s tisto mešanico loparja in vesla, ki jo imajo za ravnanje drže med sedenjem, kaj o tem misli »Feri«, namreč o tem, da »je napačno misliti o telesu kot o kraju, ki ga zapustimo, da bi odpluli v duha. Telo nas izstreljuje v ta izkustva« in podobno, pa iz romana ne izvemo nič in bi morala potem citirati kakšen njen pogovor, da bi nas prepričala, da bi vedeli, da se res zaveda /.../« (BOGATAJ, 2007d)

To je primer kritike, ki zajame tri tipe atributa (a, b, c). Hkrati gre za navedbo, ki je za razliko od ostalih zelo dolga, posvečena ji je namreč skoraj ena celotna stran. Primer je samo izsek celotne navedbe. Poleg omembe pisca spremnega besedila, vsebine ter citatov iz besedila, avtor kritike spremno besedilo in pisca tudi negativno oceni. Svoje ugotovitve tudi argumentira in komentira.

c) navedeni tudi citati iz spremne besede

Tip c se vedno pojavlja v paru s katerim izmed drugih tipov.

d) omenjen naslov spremne besede

Naslov spremne besede se pojavi v 4 kritikah, kjer je vedno v paru s katerim drugim tipom. Navajamo primer, ki vsebuje navedbo naslova spremne besede, njeno vsebino in tudi citat iz le-te, ni pa naveden avtor spremne besede:

»[Z]elo dobro poskrbi avtorica spremne besede Vse je resnično. Še najbolj sanje, ki s poznavalsko in sproščeno igrivostjo zajame pisateljeva izhodišča in predstavi bistvene plasti besedila, ki ga imenuje »realistični postmoderni roman«.« (GLUŠIČ, 2005a)

Tabela 11: Pogostost podtipov atributa spremna beseda

Mladina				Književni listi				Sodobnost		Mentor			
a	b	c	d	a	ab	ac	d	abc	ac	a	abd	ac	ad
2	-	-	-	3	1	1	1	1	4	4	2	6	1

V 9 kritikah se pojavi samo en tip, v 14 kritikah se pojavita po dva tipa, v 3 kritikah pa zasledimo takšen opis atributa, ki zajame 3 tipe. Največkrat se pojavi navajanje podatkov, ki ustrezajo tipu a, kar se zgodi v 24 primerih,⁵ sledi mu tip c s 13 navedbami, zadnja pa sta s 4 navedbami tip b in s 3 navedbami tip d.

Pri navajanju podatkov o spremni besedi bi bilo zaradi iskanja dobro navesti čim več podatkov. Če kritika npr. vsebuje samo naslov dela, imena avtorja pa ne, bi bilo poleg kritike dobro uporabiti tudi literarno delo samo in poiskati ustrezen podatek ter ga vključiti v anotacijo.

6. 1. 2. 17 Nagrade

Atribut, ki je po pogostosti pojavitev na zadnjem 17. mestu, s skupno 24 pojavitvami. Pri sledečem atributu smo prav tako zasledili različne navedbe in jih uvrstili v naslednje podtipe:

⁵ Teh 24 primerov vključuje tako posamične kot tudi kombinirane navedbe. Enako je tudi pri sledečih opisih.

- a) omemba nagrade za obravnavano delo
- b) omemba nagrade za katero drugo delo istega avtorja
- c) samo navedba nominacije za obravnavano ali za katero drugo avtorjevo delo

Po pričakovanju se je več omemb nagrad in nominacij nabralo v strokovnih revijah Mentor in Sodobnost. Predpostavka, da strokovne kritike, v primerjavi z nestrokovnimi, več pozornosti namenijo vrednosti literarnega dela na domačem področju, ki se kaže tudi z nagradami, glede na dobljene podatke glavnega vzorca drži. Z omembo nagrad ali nominacij pa delo in avtorja predstavijo kot pomemben in reprezentativen element slovenskega literarnega sistema. Vsekakor je omemba nagrade tudi potencialnemu iskalcu literarnega dela lahko pokazatelj, da ima delo neko posebno vrednost in bo tudi zaradi tega knjigo prebral.

Primer navedbe nagrade za obravnavano delo in drugo delo istega avtorja:

»Že leta 1998 ji je za Princesko brez napak podelila nagrado večernica, v italijanskem Trentu pa je zanj prejela tudi nagrado na literarnem natečaju Besede brez meja /.../ prav za roman ZOO prisodili desetnico, nagrado za najboljšo mladinsko delo, objavljeno v zadnjih treh letih.« (ILICH, 2006a)

Primer navedbe nominacije za obravnavano in drugo avtorjevo delo:

»[S] kratkim romanom Balerina, balerina (1997), s katerim si je prislužil nominacijo za kresnika ... Med pet finalistov za omenjeno nagrado pa se je uvrstil tudi s svojim drugim romanom.« (PETRIČ, 2006)

6. 1. 3 Sklepne ugotovitve ob analizi glavnega vzorca

Analiza vzorca 200 književnih kritik je pokazala, da se kritike iz 4 različnih virov razlikujejo po dolžini in številu atributov, ki jih vir v povprečju vsebuje na kritiko. Izkazalo se je, da najdaljše kritike iz Sodobnosti v povprečju vsebujejo tudi največ atributov, najkrajše iz Mladinine pa najmanj. Kritike Mentorja in Književnih listov so po dolžini približno enako dolge in temu primerno je v obeh tudi število atributov.

Na tej točki lahko odgovorimo na 2. predpostavko ki smo jo zastavili v uvodu: ***Predvidevamo, da bodo strokovne kritike daljše in bodo vsebovale več atributov in s tem več informacij o delu.***

Trditev lahko na podlagi rezultatov, ki jih je dal glavni vzorec, delno potrdimo, delno pa tudi ovržemo. Kritike iz Sodobnosti so res najdaljše in ustrezajo naši predpostavki o dolžini in količini atributov (8,5). Podobno je tudi pri kritikah iz Mladine, ki so najkrajše in v povprečju vsebujejo najmanj atributov (6). Do odstopanja pa pride pri kritikah iz Književnih listov in Mentorja. Kritike iz Mentorja so sicer nekoliko krajše od tistih v Sodobnosti, a so še vedno precej daljše od tistih v Mladini. Pri Književnih listih je dolžina kritik podobna kot pri kritikah iz Mentorja. Književni listi na kritiko v povprečju vsebujejo tudi nekoliko več atributov (7,6) kot Mentor (7,58). V primeru Književnih listov lahko zgornjo predpostavko ovržemo, kajti rezultati kažejo, da so tudi kritike iz nestrokovne revije, natančneje iz dnevnega časopisja, lahko dolge in izčrpne.

Da bomo lahko odgovorili še na 3. in 4. predpostavko, si najprej pogledimo, kako se atributi glede na pogostost pojavljajo v kritikah iz posameznih virov.

Tabela 12: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Mladine

atribut	4	3	1	6	7	8	5	13	14	2	12	10	9	16	15	17	11
frekvenca	43	41	34	32	28	19	17	15	15	13	13	9	7	6	4	2	1
rang	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	8.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.

Legenda atributov: 1 Tematika, 2 Doživetje, 3 Literarna vrsta, 4 Ocena, 5 Avtor, 6 Literarne osebe, 7 Ponazoritev, 8 Kraj, 9 Drugo delo, 10 Splošno, 11 Nagrade, 12 Čas, 13 Struktura, 14 Slog, 15 Jezik, 16 Drugo podobno delo in avtor, 17 Spremna beseda

V kritikah iz Mladine se največkrat pojavi ocena dela, sledita ji atributa literarna vrsta in tematika. V več kot polovici kritik se pojavijo še navedbe o literarnih osebah in dobesedni navedki. Najmanjkrat sta zabeležena podatka o spremni besedi in o nagradah.

Tabela 13: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Književnih listov

atribut	1	4	3	6	14	7	8	12	13	5	9	16	10	2	17	11	15
frekvenca	48	47	45	41	29	27	22	20	19	16	14	14	12	10	6	5	5
rang	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	11.	13.	14.	15.	16.	16.

Legenda atributov: 1 Tematika, 2 Doživetje, 3 Literarna vrsta, 4 Ocena, 5 Avtor, 6 Literarne osebe, 7 Ponazoritev, 8 Kraj, 9 Drugo delo, 10 Splošno, 11 Nagrade, 12 Čas, 13 Struktura, 14 Slog, 15 Jezik, 16 Drugo podobno delo in avtor, 17 Spremna beseda

V Književnih listih prevladuje opis tematike, tesno mu sledita ocena dela in literarna vrsta. V več kot polovici kritik se pojavijo še opisi sloga, literarnih oseb in dobesedni navedki. Zadnje mesto si delita atributa nagrade ter druga dela in njihovi avtorji.

Tabela 14: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Sodobnosti

atribut	1	4	3	6	7	13	8	12	9	14	16	5	10	11	2	15	17
frekvenca	50	48	47	47	35	32	28	22	21	20	15	13	12	10	10	8	5
rang	1.	2.	3.	3.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	14.	16.	17.

Legenda atributov: 1 Tematika, 2 Doživetje, 3 Literarna vrsta, 4 Ocena, 5 Avtor, 6 Literarne osebe, 7 Ponazoritev, 8 Kraj, 9 Drugo delo, 10 Splošno, 11 Nagrade, 12 Čas, 13 Struktura, 14 Slog, 15 Jezik, 16 Drugo podobno delo in avtor, 17 Sprema beseda

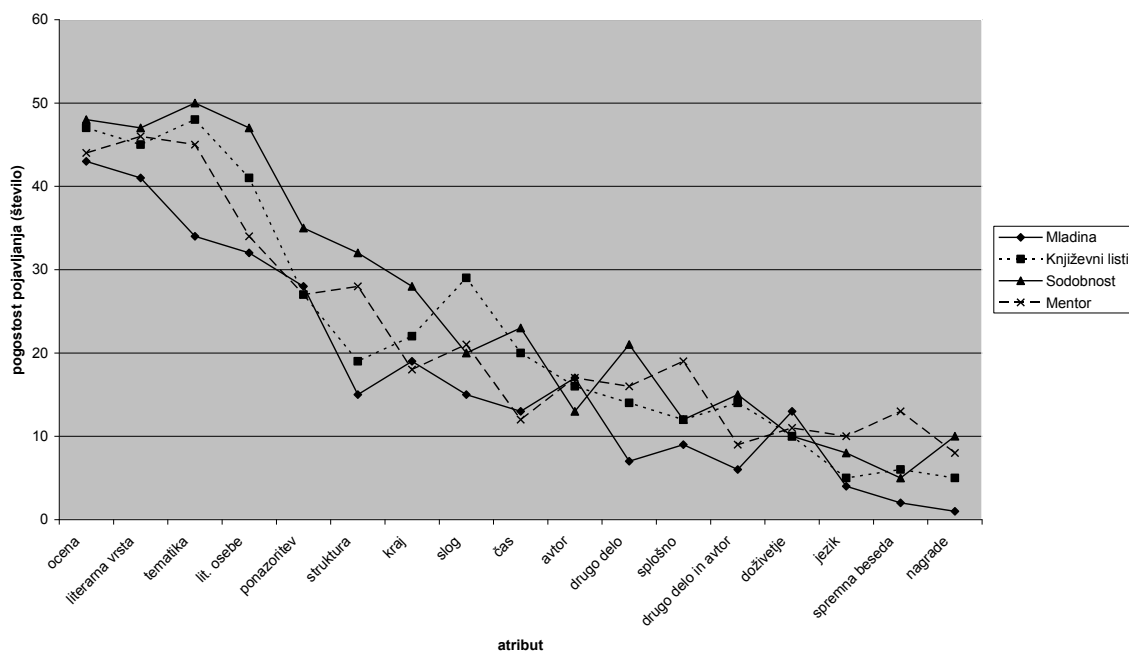
Sodobnost je edina revija, v kateri se eden izmed atributov pojavi v vseh kritikah. Tematika je tako z vsemi pojavitvami na prvem mestu, z več kot štiridesetimi omembami ji sledijo ocena dela, literarna vrsta in opis literarnih oseb. V več kot polovici kritik se pojavijo še dobesedni navedki, opis strukture dela in navedbe kraja dogajanja. Najmanjkrat se pojavijo podatki o jeziku in spremni besedi.

Tabela 15: Pogostost 17 atributov v literarnih kritikah iz Mentorja

atribut	3	1	4	6	13	7	14	10	8	5	9	17	12	2	15	16	11
frekvenca	46	45	44	34	28	27	21	19	18	17	16	13	12	11	10	9	8
rang	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.

Legenda atributov: 1 Tematika, 2 Doživetje, 3 Literarna vrsta, 4 Ocena, 5 Avtor, 6 Literarne osebe, 7 Ponazoritev, 8 Kraj, 9 Drugo delo, 10 Splošno, 11 Nagrade, 12 Čas, 13 Struktura, 14 Slog, 15 Jezik, 16 Drugo podobno delo in avtor, 17 Sprema beseda

V reviji Mentor se na prvem mestu pojavljajo navedbe o literarni vrsti, sledita opis tematike in ocena dela. V več kot polovici kritik se pojavijo še opisi oseb, strukture dela in dobesedni navedki. Najmanjkrat so omenjena dela drugih avtorjev in nagrade.

Slika 1: Primerjava prisotnosti posameznih atributov v literarnih kritikah

Kot je prikazano v tabelah 12, 13, 14 in 15, ter grafično na Sliki 1, se v vseh revijah na prvih treh mestih pojavijo atributi ocena, literarna vrsta in tematika. Na zadnjih treh mestih se v kritikah iz nestrokovnih revij nahajajo atributi jezik, spremna beseda in nagrade, v strokovnih revijah pa se izmenjujejo atributi jezik, spremna beseda, nagrade, doživetje ter druga dela in njihovi avtorji.

Izpostavimo na tej točki predvsem tiste attribute, na podlagi katerih bomo lahko odgovorili še na 3. in 4. predpostavko. Odgovorimo najprej na 3. predpostavko: ***Kritike iz strokovnih revij bodo vsebovale manj subjektivnih opredelitev do dela (doživetje).***

Atribut doživetje se nasploh malokrat pojavi v analiziranih kritikah. Najvišji rang doseže v kritikah iz Mladine, s skupno 13 pojavitvami. V kritikah iz Sodobnosti in Mentorja pristane na 14. mestu. V Književnih listih je rang atributa enak kot pri Mentorju in Sodobnosti. Subjektivne opredelitve se v kritikah iz strokovnih revij res manjkrat pojavijo, zato predpostavko potrjujemo. Manjkrat pa je subjektivna oznaka izražena tudi v kritikah Književnih listov, za katere smo že pri prejšnjih predpostavkah ugotovili, da so po vsebnosti atributov in dolžini blizu tistim iz strokovnih revij.

Zanimivi so rezultati, na podlagi katerih lahko odgovorimo na 4. predpostavko: *V književnih kritikah iz strokovnih revij bo več specifičnih literarnoteoretičnih podatkov o delu (slog, literarna vrsta, žanri ...), o drugih podobnih delih, spremni besedi in nagradah.*

Če se ustavimo najprej pri atributu slog, se le-ta proti našim pričakovanjem največkrat pojavi v kritikah iz nestrokovne revije, natančneje v Književnih listih. Atribut se tam pojavi v več kot polovici kritik, medtem ko v kritikah iz Sodobnosti in Mentorja nikoli ne doseže pojavitve v polovici kritik.

Podobna je situacija pri atributu nagrade. Najmanj omemb nagrad je po pričakovanjih v Mladini, največ pa v Sodobnosti (10). Proti pričakovanjem se nagrade znajdejo na zadnjem mestu pri kritikah iz Mentorja. Sicer je navedb v primerjavi s kritikami iz Književnih listov (5) in Mladine (1) v Mentorju več (8), toda glede na ostale attribute so nagrade vseeno postavljene nekoliko v ozadje. Po končnih številčnih rezultatih lahko predpostavko z vidika nagrad potrdimo.

Pri navajanju podatkov o spremni besedi so najizčrpnjše kritike iz Mentorja, s precej manj navedbami pa ji sledijo kritike iz Književnih listov. Proti pričakovanjem imajo zelo malo navedb o spremni besedi kritike iz Sodobnosti, kjer je atribut glede na pogostost pojavljanja na zadnjem mestu. V seštevku je vseeno več omemb v strokovnih kritikah.

Če ob koncu izpostavimo še atribut druga avtorjeva dela, naletimo na naslednje ugotovitve. Druga avtorjeva dela so največkrat omenjena v kritikah iz revije Sodobnost, a glede na druge attribute vseeno zasedajo šele 11. rang. Na 11. mestu se atribut znajde tudi v kritikah iz Književnih listov, že manjkrat pa je izpričan v Mentorju, kjer zaseda predzadnje mesto. Glede na število pojavitev lahko hipotezo tudi v primeru drugih avtorjevih del potrdimo, saj je več navedb v strokovnih kritikah.

Dobljeni rezultati kažejo, da lahko v primerih sloga, nagrad, spremne besede in drugih avtorjevih del trdimo, da višji rang pojavnosti atributa ni odvisen od tipa revije, v kateri se kritika pojavi, iz česar sledi, da ni nujno, da bodo kritike iz literarnih revij vsebovale količinsko več podatkov o slogovnih in jezikovnih komponentah besedila ter podatkov, ki primerjajo delo s predhodnim in s tem tudi kažejo njegovo literarno vrednost.

Sedaj lahko odgovorimo še na 1. predpostavko, ki pravi: *Kot vir za pisanje anotacij bodo zaradi izčrpnosti podatkov primernejše književne kritike iz strokovnih revij.*

Ugotavljamo, da različne kritike vsebujejo različne podatke. Tudi znotraj posameznega atributa se pojavljajo različne navedbe, ki so v nekaterih kritikah bolj, v drugih spet manj izčrpne. Nekatere kritike nas podrobneje obveščajo o enih segmentih, spet druge nam dajo več podatkov o drugih segmentih književnega dela. Zaradi tega ne moremo trditi, da je določen tip kritik primernejši vir za pisanje anotacij o leposlovnih delih, s čimer tudi ovračamo predpostavko. Pomembno je, da o določenem delu dobimo čim več podatkov, iz česar sledi, da je priporočljivo prebrati več kritik, ki obravnavajo isto delo, da bodo informacije zadostne, relevantne in seveda raznolike. O primernosti enega in drugega tipa kritik pa bomo lahko natančnejše ugotovitve podali na podlagi rezultatov iz podvzorca, kjer bo isto literarno delo predmet obravnave enega in drugega tipa kritike.

6. 2 REZULTATI PODVZORCA KNJIŽEVNIH OCEN Z RAZPRAVO

Kot je omenjeno že v pri metodi, je podvzorec oblikovan na podlagi podatka, katero delo je obravnavano v kritiki. Tako je nastalo 48 parov kritik, kjer par sestavljata kritika iz nestrokovne revije in kritika iz strokovne revije,⁶ ki obravnavata isto literarno delo. V Tabeli 16, zaradi lažjega razumevanja in interpretiranja dobljenih rezultatov, podajamo podatke o parnih kritikah, ki so vključene v podvzorec. Pri analizi parov kritik ni pomembno iz katere revije je posamezna kritika, pomemben je samo podatek ali gre za strokovno ali nestrokovno revijo. Z analizo parov kritiki želimo ugotoviti, kako se atributi pojavljajo v enem in v drugem tipu revije ter ali je zaradi tega kateri tip kritik primernejši vir za pisanje anotacij o leposlovju za odrasle.

⁶ V nadaljevanju bodo zaradi krajše navedbe kritike iz nestrokovnih revij poimenovane kot nestrokovne kritike, tiste iz strokovnih revij pa bodo navedene kot strokovne kritike, čeprav je pojmovanje strokovne kritike v literarni vedi drugačno, kot je navedeno tudi na str. 13.

Tabela 16: Vzorec parnih kritik po zaporednih številkah

Zaporedna št. para	Naslov književnega dela obravnavanega v kritikah	Zaporedna št. nestrokovne kritike v virih	Zaporedna št. strokovne kritike v virih
1.	Suzana Tratnik: TRETJI SVET	8	165
2.	Branko Gradišnik: ROKA VODA KAMEN	4	140
3.	Emil Filipčič: KEOPSOVA PIRAMIDA	31	117
4.	Vinko Vasle: DAROVALEC	14	129
5.	Brina Svit: ODVEŠ SRCE	10	153
6.	Vladimir P Štefaneč: REPUBLIKA JUTRANJE ROSE	15	107
7.	Magda Rea: IME TVOJE ZVEZDE JE BILHADI	12	152
8.	Feri Lainšček: MURIŠA	11	101
9.	Lenart Zajc: HEVIMETAL	35	111
10.	Matej Krajnc: RADOSLAV	36	194
11.	Zdenko Kodrič: ODVZEMANJE SAMOTE	43	196
12.	Breda Smolnikar: SPUŠČENA ZANKA	39	197
13.	Mojca Kumerdej: FRAGMA	41	195
14.	Aleš Berger: ZAGATNE ZGODBE	21	127
15.	Vlado Žabot: SUKUB	42	135
16.	Andrej E. Skubic: NORIŠNICA	38	163
17.	Vinko Möderndorfer: OMEJEN ROK TRAJANJA	27	128
18.	Aleš Čar: V OKVARI	44	199
19.	Dušan Merc: GOLO MESTO	45	137
20.	Marjan Pušavec: NIKLAS IN PETRA	48	157
21.	Evald Flisar: LJUBEZNI TRI IN ENA SMRT	66	121
22.	Jože Horvat: BELA LENDA	83	146
23.	Lojze Kovačič: OTROŠKE STVARI	63	198
24.	Ted Kramolc: TANGO V SVILENIH COKLAH	64	138
25.	Feri Lainšček: LOČIL BOM PENO OD VALOV	80	136
26.	Andrej Lutman: SONČNO MESTO	51	156
27.	Marjan Tomšič: GRENKJO MORJE	82	162
28.	Evald Flisar: ČAJ S KRALJICO	62	177
29.	Nejc Gazvoda: VEVERICAM NIČ NE UIDE	78	112
30.	Željko Kozinc: VISOKI TUJEC	79	132
31.	Alojz Rebula: NOKTURNO ZA PRIMORSKO	77	130
32.	Irena Svetek: OD BLIZU	76	119
33.	Milan Dekleva: ZMAGOSLAVJE PODGAN	60	108
34.	Marko Hudnik: JELOVŠKOVE ŽENSKE	58	142
35.	Kajetan Kovič: JUTRANJI SPREHAJALEC	74	168
36.	Gojmir Polajnar: DRUŽINSKE PARABOLE	67	161
37.	Sebastijan Pregelj: LETA MILOSTI	73	120
38.	Veronika Simoniti: ZASUKANE ŠTORIJE	75	169
39.	Robert Titan Felix: KRI NA DLANEH	59	150

Zaporedna št. para	Naslov književnega dela obravnavanega v kritikah	Zaporedna št. nestrokovne kritike v virih	Zaporedna št. strokovne kritike v virih
40.	Nejc Gazvoda: CAMERA OBSCURA	71	109
41.	Peter Mlekuž: RUŠILEC JEZOV	96	159
42.	Andrej Morovič: SEKS, LJUBEZEN IN TO	91	126
43.	Miroslav Slana Miros: BISERNICA	95	160
44.	Marko Sosič: TITO, AMOR MIO	89	139
45.	Milan Jazbec: MAVRICA IZZA DUŠE	98	173
46.	Janez Kajzer: SKRIVNO OKO	70	105
47.	Ernest Ružič: PESEM ČRNIH MLAK	92	175
48.	Andrej Skubic: POPKORN	52	106

6. 2. 1 Dolžina kritik in pogostost atributov

Kritike iz strokovnih revij so daljše od kritik iz nestrokovnih revij, prav tako se v strokovnih kritikah pojavi več atributov, in sicer v povprečju 8,4 atributa na revijo. V nestrokovnih revijah se na kritiko v povprečju pojavi 7,2 atributa, kar je za dober atribut manj. V 7 primerih je število atributov v eni in drugi kritiki izenačeno (12, 27, 35, 38,40, 42 in 43), v 10 primerih je več atributov v nestrokovni kritiki (2, 5, 11, 14, 25, 26, 28, 34, 36, 46), v ostalih 31 primerih pa strokovna kritika vsebuje več atributov.

6. 2. 2 Atributi

V sledečih poglavjih bodo predstavljeni in komentirani rezultati pojavljanja atributov in njihovih podtipov v podvzorcu.⁷ Atributi bodo predstavljeni po pogostosti pojavitev v nestrokovnih kritikah, kot je predstavljeno v Tabeli 17. Primeri za posamezne pare kritik pa bodo označeni z zaporedno številko para, kot je prikazano v Tabeli 16.

⁷ Atributi in njihovi podtipi so enaki, kot je predstavljeno v poglavju 5. 2 Vsebina književnih kritik.

Tabela 17: Pogostost 17 atributov v nestrokovnih literarnih kritikah, z ustrezno pogostostjo pojavljanja atributov v strokovnih kritikah

revija atribut	nestrokovna	rang	strokovna	rang
lit. vrsta	44	1.	45	2.
ocena	44	1.	44	3.
tematika	42	3.	47	1.
lit. osebe	35	4.	43	4.
ponazoritve	31	5.	34	5.
slog	22	6.	19	8.
kraj	21	7.	26	6.
struktura	18	8.	26	6.
čas	16	9.	17	9.
avtor	14	10.	11	14.
drugo delo	12	11.	17	9.
drugo delo in avtor	11	12.	16	11.
doživetje	11	12.	13	13.
splošno	9	14.	14	12.
spremna beseda	6	15.	6	17.
nagrade	3	16.	11	14.
jezik	3	16.	8	16.
skupaj	341		398	

Iz Tabele 17 lahko razberemo, da se v strokovnih kritikah, ne glede na mesto pogostosti pojavljanja, določen atribut v večini primerov pojavi večkrat, kot se to zgodi v nestrokovnih kritikah. Samo v primeru sloga pisanja in opisa avtorja dela je atribut večkrat zabeležen v nestrokovnih kritikah, število pojavitev atributa pa je izenačeno pri navedbah o oceni in spremni besedi. Iz povedanega lahko trdimo, da se v strokovnih revijah na kritiko pojavi več atributov kot v nestrokovnih in so zato le-te tudi informativno bolj izčrpne.

Rangi atributov so glede na pogostost pojavljanja, z nekaterimi menjavami, podobno razporejeni. Prva 3 mesta v nestrokovnih in strokovnih kritikah zasedajo atributi literarna vrsta, ocena dela in tematika. Razlika je samo v tem, da si v nestrokovnih kritikah prvo mesto delita atributa literarna vrsta in ocena, v strokovnih kritikah pa je največkrat izražena tematika. Omembe literarnih oseb, ponazoritve iz besedila, navedbe o času

dogajanja in jeziku se po pogostosti v obeh tipih kritik pojavljajo na istem mestu, s tem da se atribut na strokovno kritiko pojavi večkrat. Do manjšega odstopanja pride le še pri atributu navedbe avtorja dela, saj je v nestrokovnih kritikah na 10. mestu, v strokovnih pa šele na 14. mestu.

6. 2. 2. 1 Literarnovrstna opredelitev

V 41 primerih se atribut pojavi v obeh kritikah, v 7 pa samo v eni (6, 7, 10, 17, 21, 22, 24). Pri vrstni opredelitvi smo bili v podvzorcju pozorni predvsem na to, ali se v parnih kritikah, kjer obe kritiki vsebujeta opredelitev literarne vrste, njuna navedba tudi sklada. Od omenjenih 41 parov se v 33 primerih literarnovrstna oznaka ujema, v 8 pa ne. Pri neujemajočih se sta oznaki v 5 primerih drugačni (12, 23, 35, 36, 47), v 3 primerih (20, 39, 46) pa je vrsta v eni izmed kritik podrobneje opredeljena, in sicer glede na ciljnega bralca (20), dolžino dela (39) in število zgodb (46).

Žanrske opredelitve se pojavijo v 17 primerih. V 8 primerih se žanrska opredelitev pojavi samo v nestrokovni kritiki (2, 23, 24, 25, 31, 32, 44 in 45), v 4 samo v strokovni kritiki (26, 28, 43 in 47), v 5 primerih pa v obeh kritikah (4, 9, 30, 33, 37). Kadar je žanr omenjen v obeh kritikah, se navedbi v obeh kritikah večinoma tudi skladata. V primeru pod zaporedno številko 33 je v strokovni kritiki poleg omembe biografski roman, ki jo najdemo tudi v nestrokovni kritiki, omenjen še roman na ključ. Več možnih žanrskih opredelitev pa prineseta kritiki iz primera 37, kjer nestrokovna kritika navaja, da gre za zmes fantazijske grozljivke in magično-realističnega romana, v strokovni kritiki pa zasledimo podatke o detektivski zgodbi, romanu paranoje in teorije zarote. Žanrska opredelitev je torej večkrat omenjena v nestrokovnih kritikah.

Tabela 18: Primeri drugačnih navedb atributa v parnih kritikah

zaporedna št. para	nestrokovna kritika	strokovna kritika
12	roman	povest
20	večerniška povest	povest
23	biografski omnibus	roman
35	spominsko pripovedništvo	kronika, blizu dnevniku in eseju
36	roman	zgodbe
39	roman	kratki roman
46	triptih pripovedi	kratke zgodbe
47	povest	roman

Na podlagi dobljenih rezultatov ugotavljamo, da se kritiki pri obravnavi istega dela skladno opredeljujejo o njegovi literarni vrsti, nekateri pa dodajo še kakšen podrobnejši podatek. V minimalnem številu primerov se njihove vrstne oznake razlikujejo, kar se zgodi v primerih, kjer je delo dejansko takšno, da bi ga zaradi obsega ali kakšnega drugega razloga lahko uvrstili v eno ali drugo skupino. Samo v enem primeru si oznaki popolnoma nasprotujeta (36). Pri primerih, kjer vrstne oznake v celoti niso enake, se je pri odločanju o zapisu literarne vrste v anotacije seveda potrebno uskladiti in navajati enoten podatek. Zato menimo, da bi bilo za razreševanje tovrstnih primerov potrebno sodelovanje bibliotekarjev s strokovnjaki iz literarnega področja.

6. 2. 2. 2 Ocena oz. ovrednotenje dela

V 40 primerih se ocena pojavi v obeh kritikah, od tega je v 26 primerih vrednostna oznaka enaka. V 1 primeru sta obe oceni negativni, v ostalih 25 primerih pa sta obe oceni pozitivni. V 14 primerih sta vrednostni oznaki kritik drugačni, od tega sta v 4 primerih vrednostni oznaki nasprotujoči si, kar pomeni, da je v eni kritiki ocena pozitivna, v drugi pa negativna (8, 19, 31, 42). V ostalih 10 primerih pa si nasproti stojita pozitivna in pozitivno-negativna ocen (1, 13, 14, 15, 17, 30, 32, 36, 45, 48). V 8 primerih se ocena pojavi samo v eni izmed parnih kritik, 4-krat v nestrokovni in 4-krat v strokovni kritiki.

Tabela 19: Pogostost podtipov atributa ocena

Nestrokovna			strokovna		
44			44		
+	-	+/-	+	-	+/-
38	3	3	33	4	7

Po dobljenih rezultatih lahko sklepamo, da se kritika pri obravnavi istega literarnega dela podobno opredeljujeta. Samo v 4 primerih je isto literarno delo na eni strani ocenjeno pozitivno, na drugi pa negativno. V kar nekaj primerih kritiki delo ocenjujejo tako, da določene elemente dela pohvalijo in izpostavijo, hkrati pa opozorijo tudi na tiste segmente, ki bi lahko bili boljši. Dokler je ocena podana objektivno, lahko služi kot pomagalo pri pisanju anotacij. Če je pa ocena subjektivna (sploh v negativnem smislu), je bolje, da se ji izognemo, ali jo poskušamo preoblikovati, saj je naš namen delo ponuditi v branje, ne pa bralce prepričevati, da je knjiga npr. zanič. To sodbo prepuščamo vsakemu posamezniku.

6. 2. 2. 3 Tematika

V 40 primerih je tematika izražena v obeh parnih kritikah, v 8 pa samo v eni. V 28 primerih se v obeh kritikah pojavi tip a, v 3 primerih pa tip b. V 9 primerih sta tipa v posamezni kritiki drugačna (1, 3, 4, 7, 13, 16, 24, 36, 38), in sicer se v strokovni kritiki tip a pojavi 6-krat, tip b pa 3-krat.

Tabela 20: Pogostost podtipov atributa tematika

Nestrokovna		strokovna	
42		47	
tip a	tip b	tip a	tip b
32	10	41	6

Iz podatkov navedenih v Tabeli 20 ugotavljamo, da je tematika v strokovnih kritikah podrobneje, obširneje in tudi večkrat opisana, kot v nestrokovnih kritikah, kar pa

seveda ne pomeni, da so navedbe v nestrokovnih kritikah slabe in neuporabne. Še zdaleč ne, zaradi dolžine nestrokovnih kritik so vsebine, ki ustrezajo določenemu atributu, navedene v manjšem obsegu, kot to pač dopušča prostor, ki je namenjen kritiki. Krajši obseg zapisa zato seveda ne pomeni tudi, da je manj kvaliteten.

6. 2. 2. 4 Literarne osebe

V 13 primerih se atribut pojavi samo v eni izmed kritik, in sicer 10-krat samo v strokovni, 3-krat pa v nestrokovni kritiki. V 33 primerih se atribut pojavi v obeh parnih kritikah, in sicer v 24 primerih tako, da se ujemata tudi tipa. Tip a se ujema v 1 primeru (22), tip b v 18 primerih (5, 6, 9, 10, 12, 14, 15, 20, 25, 27, 31, 34, 39, 41, 43, 44, 47 in 48), tip c pa v 5 primerih (17, 19, 26, 29, 45). V 9 primerih se tipa navedbe literarne osebe ne ujemata.⁸

Tabela 21: Pogostost podtipov atributa literarne osebe

nestrokovna				strokovna			
35				43			
tip a	tip b	tip c	mešani*	tip a	tip b	tip c	mešani*
2	24	8	1	5	25	6	7

*Mešani tipi: nestrokovne kritike – ab; strokovne kritike – 3 ac, 2 bc, 1 ab, 1 abc.

Tako v nestrokovnih kot tudi v strokovnih kritikah je literarna oseba največkrat predstavljena s tipom b, najmanjkrat pa samo z imenom, ki ustreza tipu a. Atribut se v obeh tipih kritik pojavlja na 4. mestu, s tem da je v strokovnih kritikah zabeležen v veliki večini kritik, v nestrokovnih pa samo v 35.

⁸ Razmerja pojavljanja neujemajočih se tipov v nestrokovni in strokovni kritiki (n:s): 3 primeri b:a, 2 primera b:c, 2 primera c:b, 1 primer a:b ter 1 primer b:a,c.

6. 2. 2. 5 Ponazoritev z besedilom iz literarnega dela

V 21 primerih se ponazoritev besedila pojavi v obeh parnih kritikah. V 23 primerih se navedba pojavi samo v eni izmed parnih kritik, in sicer 10-krat v nestrokovni in 13-krat v strokovni. Največkrat te ponazoritve označujejo in predstavljajo junaka in tematiko dela.

6. 2. 2. 6 Slog pisanja

Atribut se v obeh parnih kritikah pojavi v 9 primerih (21, 22, 24, 26, 32, 33, 38, 44, 46). Večkrat se podatek o slogu pojavi v nestrokovni kritiki. Zaradi tega dejstva 4. predpostavke v primeru sloga ne moremo potrditi.

6. 2. 2. 7 Kraj dogajanja

Atribut se v obeh parnih kritikah pojavi v 14 primerih (5, 7, 8, 15, 22, 23, 25, 27, 31, 32, 33, 37 in 44), od tega se v 11 primerih v obeh kritikah pojavi tip a (5, 6, 7, 8, 22, 23, 27, 31, 32, 33 in 37). V preostalih 3 primerih se v nestrokovni kritiki pojavi tip b, v strokovni pa tip a. Kot lahko razberemo iz Tabele 22 so opisi kraja v strokovnih kritikah vedno ustrezni tipu a, medtem ko se v 6 nestrokovnih kritikah pojavi manj točna navedba kraja.

Tabela 22: Pogostost podtipov atributa kraj dogajanja

nestrokovna		strokovna	
21		26	
tip a	tip b	tip a	tip b
15	6	26	-

6. 2. 2. 8 Struktura dela

Atribut se v obeh parnih kritikah pojavi v 11 primerih (9, 13, 16, 18, 19, 25, 30, 38, 41, 46 in 47), od tega je v 4 primerih v obeh kritikah enak tudi tip atributa (25, 30, 46 in

47). V 4 primerih se zgodi, da se v eni parni kritiki pojavi samo en tip atributa, v drugi parni kritiki pa dva tipa atributa (13, 16, 18 in 19). V največ primerih je tako v nestrokovnih kot tudi v strokovnih kritikah zabeležen tip b. Strokovne kritike vsebujejo več navedb tipa a (11), medtem ko se pri nestrokovnih kritikah tipa a pojavi samo v 5 primerih in vedno v kombinaciji z drugim tipom. Nestrokovne kritike pa večkrat ponudijo podatke o fizičnem opisu dela.

Tabela 23: Pogostost podtipov atributa struktura dela

nestrokovna				strokovna			
18				26			
tip a	tip b	tip c	pari	tip a	tip b	tip c	pari
-	9	3	6*	4	12	3	7*

*Pari: nestrokovne kritike: 4 ab, 1 ac in 1 bc; strokovne kritike: 7 ab.

Strokovne kritike torej večkrat opišejo strukturo literarnega dela, predvsem tisto področje, kjer govorimo o vsebinski strukturiranosti besedila na poglavja in zgodbe s posameznimi naslovi ipd. V tem smislu so opisi v kritikah iz strokovnih revij natančnejši. V nestrokovnih kritikah pa je zato večkrat opisana fizična forma dela.

6. 2. 2. 9 Čas dogajanja

Atribut se v obeh parnih kritikah pojavi v 12 primerih (1, 6, 12, 20, 22, 23, 25, 27, 31, 37, 44 in 46), od tega je v 9 primerih v obeh kritikah tip atributa enak (1, 6, 12, 20, 22, 25, 37, 44 in 46). V primeru pod zaporedno številko 44 se v obeh kritikah poleg konkretne opredelitve časovnega obdobja z letnico, pojavi še podatek o mesecih dogajanja zgodbe.

Tabela 24: Pogostost podtipov atributa čas dogajanja

nestrokovna		strokovna	
16		17	
tip a	tip b	tip a	tip b
6*	10	9*	8

* Navedba, ki poleg tipa a vsebuje še podatek o delu leta (mesecev), kar je v glavnem vzorcu označeno z x.

6. 2. 2. 10 Avtor dela

Navedba o avtorju se tako v strokovnih kot tudi nestrokovnih kritikah pojavi v 4 primerih (3, 4, 24, 47), v ostalih primerih se ali pojavi samo v nestrokovni (10) ali samo v strokovni reviji (7). Poleg sloga je to edini atribut, pri katerem je več pojavitev zabeleženih v nestrokovnih kritikah.

6. 2. 2. 11 Druga avtorjeva dela

Atribut se v obeh kritikah pojavi v 7 primerih (v parih 3, 5, 16, 21, 23, 40 in 48), od tega je v 3 primerih tip enak v obeh kritikah (3, 16, 40), v 4 pa se razlikuje.⁹

Tabela 25: Pogostost podtipov atributa druga avtorjeva dela

nestrokovna			strokovna		
12			17		
tip a	tip b	tip c	tip a	tip b	tip c
9	2	1	8	8	1*

* Navedba tipu c v popolnosti ne ustreza, saj ne vsebuje nobenih naslovov ampak samo vrste del, ki jih je avtor do sedaj izdal.

⁹ Razmerja pojavljanja neujemajočih se tipov v nestrokovni in strokovni kritiki (n:s) so naslednja: 2 a:b, b:a in c:a.

Kot prikazuje Tabela 25, strokovne kritike vsebujejo podrobnejše podatke o avtorjevih predhodnih delih, saj v skoraj polovici primerov predstavijo tudi vsebino teh del, medtem ko so v nestrokovnih kritikah večkrat navedeni samo naslovi del.

6. 2. 2. 12 Drugo podobno delo in avtorji

V 3 primerih se atribut pojavi v obeh parnih kritikah, in sicer je v primerih pod zaporednima številka 9 in 33 tip skladen (tip a), v primeru pod številko 48 pa sta tipa različna – v nestrokovni tip b, v strokovni pa tip a. V 3 primerih so v strokovnih kritikah zabeležene kombinacije obeh tipov (6, 8 in 37). V primerih pod zaporednima številka 6 in 8 je zelo dobro predstavljena podobnost med junaki obeh del. Navedba o podobnosti junakov se pojavi še v nestrokovni (48) in strokovni kritiki (16). V strokovni kritiki (9) se pojavi še navedba podobnosti s tujim filmom.

Tabela 26: Pogostost podtipov atributa podobno delo in avtorji

nestrokovna		strokovna		
11		16		
tip a	tip b	tip a	tip b	mešani
9	2	10	3	3

Podobno kot pri delih istega avtorja, se tudi pri delih drugih avtorjev v strokovnih kritikah pojavi več podatkov, predvsem takih, ki bolje označujejo omenjeno delo in hkrati vlečejo tudi vzporednice z delom, ki je predmet kritike. Strokovne kritike npr. vsebujejo primerjave junakov obeh del, medtem ko tega podatka ne zasledimo v nestrokovnih kritikah.

6. 2. 2. 13 Doživetje bralca oz. kritika

Doživetje je v nestrokovnih kritikah izraženo v 11, v strokovnih pa v 13 primerih. V samo 2 primerih se atribut pojavi v obeh kritikah (22, 42). Proti pričakovanjem je bilo doživetje v podzorcju večkrat izraženo v strokovnih kritikah.

6. 2. 2. 14 Splošno o delu

V 6 primerih se atribut pojavi v obeh kritikah. V 5 primerih je tip v obeh kritikah enak (5 tip a, 9 tip e ter 29, 32 in 41 tip c), v 1 primeru (2) pa se v nestrokovni kritik pojavi tip b, v strokovni pa tip a. V 3 primerih se atribut pojavi samo v nestrokovnih revijah, v 8 primerih pa samo v strokovnih revijah.

Tabela 27: Pogostost podtipov atributa splošno o delu

Nestrokovna						strokovna					
9						14					
tip a	tip b	tip c	tip d	tip e	tip f	tip a	tip b	tip c	tip d	tip e	tip f
2	1	5	-	1	-	3	2	4	2	2	1

Tudi pri atributu splošno o delu je navedb v strokovnih kritikah več. Poleg tega so v strokovnih kritikah zabeleženi vsi podtipi atributa, medtem ko v nestrokovnih kritikah ne najdemo navedb o spremnem gradivu in razlagi naslovov. V obeh tipih kritik se največkrat pojavita tipa c in a.

6. 2. 2. 15 Spremn beseda in njen avtor

V nestrokovni kritiki se atribut pojavi v 6 primerih. V 4 primerih se pojavi navedba tipa a (2, 24, 33, 38), in sicer 3-krat samostojno (2, 24, 33), v 1 primeru v kombinaciji s tipom b (21), enkrat pa v kombinaciji s tipom c (38). V eni nestrokovni kritiki se pojavi še tip d (37).

V strokovnem tipu revije gre v vseh primerih za kombinacije različnih tipov. V 1 primeru se pojavijo vsi trije tipi (8), v 5 pa kombinacija tipa a in c (3, 10, 15, 38, 40). Atribut se nikoli ne pojavi v obeh parnih kritikah. Spremn beseda je tako v enaki meri izpričana v enem in drugem tipu revije, se pa navedba nikoli ne pojavi v obeh parnih kritikah.

6. 2. 2. 16 Nagrade

V 2 primerih je podatek o nagradi naveden v obeh kritikah (30, 32). V obeh omenjenih primerih je v nestrokovni kritiki naveden tip a, v nestrokovni pa kombinacija tipov a in c.

Tabela 28: Pogostost podtipov atributa nagrade

nestrokovna			strokovna			
3			11			
tip a	tip b	tip c	tip a	tip b	tip c	pari
3	-	-	3	4	-	4*

* Pari: 2 ac, 1 ab in 1 bc.

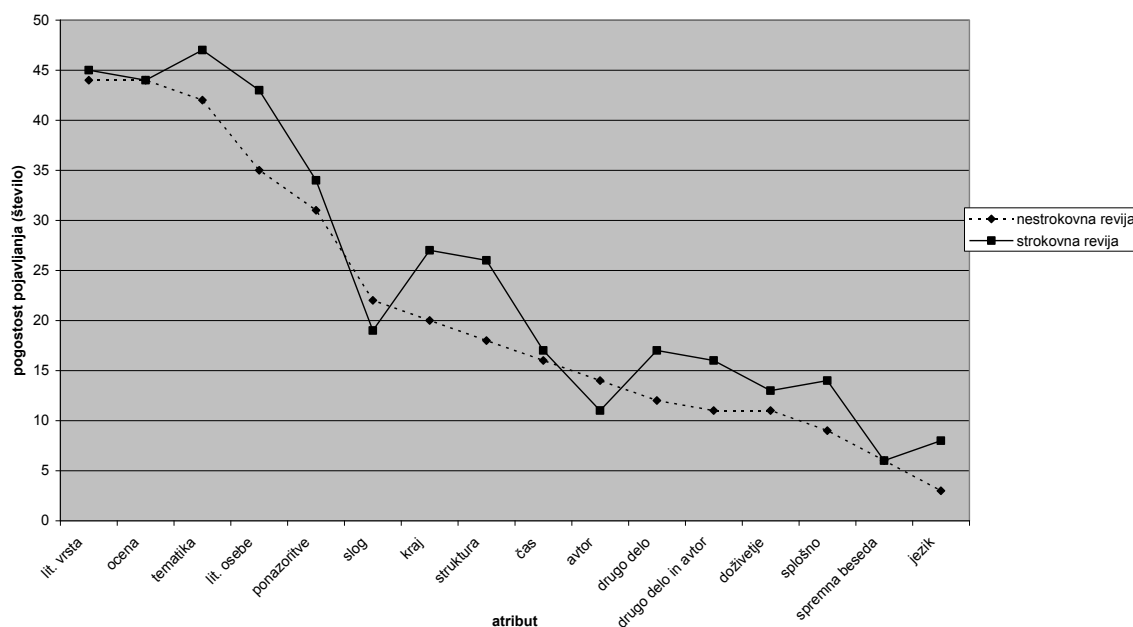
Iz tabele 28 lahko razberemo, da so nagrade precej večkrat omenjene v strokovnih revijah. S tem lahko z vidika nagrad potrdimo uvodno predpostavko 4. Strokovne kritike namreč več pozornosti, kot to storijo nestrokovne, namenijo obveščanju bralca o vrednosti besedila in njegovega avtorja, kar se v tem primeru kaže v nagradah in možnih nominacijah, ki jih je avtor prejel za svoje literarno ustvarjanje.

6. 2. 2. 17 Jezik

Atribut se v nestrokovnih kritikah pojavi 3-krat, v strokovnih pa 8-krat. V 1 primeru se jezik pojavi v obeh parnih kritikah (47), pri čemer se v obakrat pojavi podatek, da je del knjige napisan tudi v porabskem narečju. V preostalih 2 navedbah iz nestrokovnih kritik (26, 48) zasledimo podatek, da je jezik pogovorni. V strokovnih revijah pa najdemo podatke o narečni rabi jezika (8,38, 39, 44), o rabi slenga (11, 39) in pogovornega jezika (16). Atribut je po pričakovanjih večkrat izražen v kritikah strokovnih revij.

6. 2. 3 Sklepne ugotovitve ob analizi podzorca

Z analizo parov kritik, ki obravnavajo isto literarno delo, smo želeli pokazati, kako se atributi pojavljajo v enem in v drugem tipu revije ter ali je zaradi tega kateri tip kritik primernejši vir za pisanje anotacij o leposlovju za odrasle. Rezultati pojavljanja posameznega atributa so grafično prikazani na Sliki 2. Če na kratko povzamemo rezultate predstavljene v prejšnjem poglavju in izpostavimo samo pomembnejše in zanimivejše, na podlagi katerih bomo lahko tudi odgovorili na uvodoma zastavljene predpostavke, so ugotovitve sledeče.

Slika 2: Pogostost 17 atributov v nestrokovnih literarnih kritikah, z ustreznostjo pogostostjo pojavljanja atributov v strokovnih kritikah

Analiza je pokazala, da so strokovne kritike daljše od nestrokovnih, prav tako se v strokovnih kritikah pojavi več atributov, in sicer v povprečju 8,4 atributa na kritiko, med tem ko se v nestrokovnih revijah v povprečju pojavi atribut manj na kritiko. Tako lahko potrdimo v uvodu podano 2. predpostavko, kjer predvidevamo, da bodo strokovne kritike daljše in bolj informativne.

V 3. predpostavki smo predvidevali, da bodo strokovne kritike vsebovale manj subjektivnih opredelitev oz. izraženega doživetja ob branju. To trditev moramo v primeru podvzorca ovreči, saj je doživetje v parnih kritikah, ki obravnavajo isto literarno delo, večkrat izraženo v strokovnih kritikah.

Prav tako kot pri glavnem vzorcu, smo tudi pri podvzorcu dobili zanimive rezultate, s katerimi bomo odgovorili na 4. predpostavko, s katero smo predpostavljali, da bo v književnih kritikah iz strokovnih revij več specifičnih literarnoteoretičnih podatkov o delu, drugih podobnih delih, spremni besedi in nagradah.

Predpostavko lahko ovržemo v primeru žanra in sloga, v strokovnih kritikah pa je manjkrajt zabeležen tudi podatek o avtorju dela. Žanrska opredelitev, ki se ob 41 pojavitvah atributa literarna vrsta pojavi v 17 primerih, je v nestrokovnih kritikah zabeležena v 13 primerih, v strokovnih pa v 9. Podobno je s slogom, ki se proti našim pričakovanjem večkrat pojavi v nestrokovnih kritikah.

Predpostavko lahko potrdimo pri atributih jezik, drugo avtorjevo delo, druga podobna dela in njihovi avtorji ter nagrade, kjer je bil atribut večkrat izpričan v strokovnih revijah. Pri atributu spremna beseda je število pojavitev v obeh tipih kritik izenačeno.

Z analizo podvzorca smo nekatere predpostavke potrdili, druge pa delno ali v celoti ovrgli. Dobljeni rezultati kažejo predvsem na to, kar je omenjeno že v razpravi pri glavnem vzorcu, da ne moremo govoriti, da so določene kritike, v našem primeru strokovne, primernejši vir za pisanje anotacij o leposlovnih delih za odrasle. Tako moramo tudi v primeru podvzorca ovreči predpostavko 1, s katero smo predvidevali da bodo kritike iz strokovnih revij primernejši vir za pisanje anotacij o leposlovju za odrasle.

6. 3 Poglavitne ugotovitve

Ob koncu primerjamo še rezultate naše raziskave z rezultati, ki so jih v članku *Opombe o vsebini kot dopolnilo vsebinskega opisa* predstavili Alenka Šauperl in Viktor Harej, Tanja Merčun, Tamara Jesenovec, Jelka Kastelic, Barbara Plestenjak ter Uršula Vimer-Kovaček (2007). V Tabeli 29 smo po rangi pojavitve zvrstili attribute iz naše raziskave, ob njih pa smo za primerjavo zvrstili še ustrezen atribut iz druge raziskave.

Tabela 29: Primerjava rezultatov naše raziskave z raziskavo Šauperl et al.

Atribut	4	3	1	6	7	13	8	14	12	5	9	10	16	2	15	17	11
Naša raziskava	182	179	177	154	117	94	87	85	68	63	58	52	44	44	27	26	24
Rang	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	13.	15.	16.	17.
raziskava Šauperl et al.	16	19	28	13	13	3	10	-	4	14	9	7	-	23	-	-	7
Rang	4.	3.	1.	6.	6.	13.	8.	-	12.	5.	9.	10.	-	2.	-	-	10.

Legenda atributov: 1 Tematika, 2 Doživetje, 3 Literarna vrsta, 4 Ocena, 5 Avtor, 6 Literarne osebe, 7 Ponazoritev, 8 Kraj, 9 Drugo delo, 10 Splošno, 11 Nagrade, 12 Čas, 13 Struktura, 14 Slog, 15 Jezik, 16 Drugo podobno delo in avtor, 17 Sprema beseda

Poglavitna razlika med raziskavama je v obsegu vzorca in raznolikosti kritik. V našo raziskavo je bil vključen vzorec 200 književnih kritik iz 4 različnih virov, medtem ko je bil v drugi raziskavi obravnavan bistveno manjši vzorec. Vanj je bilo vključenih 10 anotacij, ki so jih napisali knjižničarji, ter 20 književnih kritik – 10 iz tednika Mladina in 10 iz časnika Delo. Poleg tega smo mi na podlagi analize dodali še 4 attribute, ki v predhodni raziskavi niso bili zabeleženi. Po analizi rezultatov ugotavljamo, da so v literarnih kritikah največkrat izpričane lastnosti literarnih del, ki ustrezajo atributom ocena, literarna vrsta in tematika. Do takega spoznanja so prišli tudi v omenjeni raziskavi, le da tam 2. mesto zaseda atribut doživetje, ki se v naši raziskavi znajde šele na 13. mestu po pogostosti pojavitev. Pri naši raziskavi se doživetje v 200 obravnavanih kritikah pojavi v 44 primerih (22-odstotni izkupiček pojavitev glede na celotni vzorec),¹⁰ na drugi strani pa je v vzorcu 30 kritik doživetje zabeleženo v 23 primerih (76,7 %). Do podobnih odstopanj, kot pri doživetju, pride še pri strukturi, avtorju literarnega dela in nagradah. Struktura je v naši raziskavi pristala na 6. mestu po pogostosti pojavitev (47 %), medtem ko je v predhodni raziskavi zasedla zadnje mesto (10 %). Pri avtorju literarnega dela je situacija obrnjena, saj je glede na vzorec večkrat izpričan v predhodni razpravi, kjer zaseda 5. mesto (46,7 %), v naši raziskavi pa se uvršča šele na 10. mesto (31,5 %). Nagrade so v obeh primerih manjkrat omenjene, le da se v naši raziskavi znajdejo na zadnjem mestu (12 %), v

¹⁰ Tudi v nadaljevanju bomo odstotke navajali v pomenu pojavitve atributa na celotni vzorec književnih kritik zajetih v vzorcu.

predhodni pa na 10. (23,3 %). Iz ugotovljenega sklepamo, da je večji vzorec hkrati tudi relevantnejši pokazatelj dejanske situacije.

Če na kratko povzamemo še rezultate glavnega vzorca in podvzorca, ugotavljamo, da so kritike iz strokovnih revij v povprečju daljše in vsebujejo več atributov od nestrokovnih kritik. Čeprav nadalje ugotavljamo, da so kritike *Književnih listov* po informativnosti bližje strokovnim kritikam *Mentorja* in jih v številu atributov tudi (minimalno) prekašajo. Problematičen je atribut doživetje, ki se v glavnem vzorcu večkrat pojavi v nestrokovnih kritikah, kar zadosti naši predpostavki, medtem ko pa v podvzorcu več omemb beležimo v strokovnih revijah. Ker se doživetje v parnih kritikah podvzorca samo v 2 primerih pojavi v obeh kritikah, v vseh ostalih pa samo v eni, menimo, da je relevantnejši rezultat tisti, ki ga prinese glavni vzorec in je doživetje res večkrat izraženo v nestrokovnih kritikah. V primeru 4. predpostavke se rezultati glavnega vzorca in podvzorca v večini ujemajo. Atribut slog je v obeh primerih večkrat izražen v nestrokovnih kritikah, zaradi česar se v tem primeru predpostavko ovrže. Prav tako je v podvzorcu v nestrokovnih kritikah večkrat omenjen žanr posameznega dela. V ostalih primerih – nagrade, druga avtorjeva dela, jezik, spremna beseda in druga podobna dela in njihovi avtorji – lahko predpostavko potrdimo, saj je več omemb zabeleženih v strokovnih kritikah. Pričujoča dejstva so nas pripeljala do ugotovitve, da tako pri glavnem vzorcu kot tudi pri podvzorcu ne moremo govoriti o bolj in manj primernem tipu kritik kot viru za pisanje anotacij. Kritike namreč vsebujejo raznolike podatke, ki so enkrat izčrpneje podani v enem, drugič spet v drugem tipu kritik. Na podlagi teh ugotovitev smo morali ovržeti predpostavko 1. Iz tega pa sledi spoznanje, da bo pri pisanju anotacij potrebno pregledati več literarnih kritik (strokovnih in nestrokovnih), da bomo tako dobili več podatkov, ki bodo hkrati tudi izčrpnejši in bolj natančni.

7 ZAKLJUČEK

V pričujočem delu smo na podlagi teoretičnih in praktičnih dognanj predhodnih raziskav ter naše konkretne praktične raziskave poskušali ugotoviti, ali so književne kritike primeren vir za pisanje anotacij o leposlovnih delih. Zanimalo nas je, katere književne kritike so pri tem vsebinsko primernejši vir za pisanje anotacij in kako pogosto se določeni

atributi v literarnih kritikah pojavljajo, kakšne narave so te informacije ter ali narava in količina atributov vplivata na kasnejšo odločitev pri izbiri kritik, na podlagi katerih bomo črpali vsebine za anotacije. Po analizi predhodnih raziskav smo ugotovili, da bomo morali vsebinski opis leposlovja in pisanje anotacij prilagoditi našim razmeram in književni produkciji ter pravilom domače literarne kritike.

Analiza literarnih kritik je pokazala, da le-te so primeren vir za črpanje vsebinskih podatkov o literarnih delih, ki bi jih uporabili za pisanje anotacij. Ne moremo pa z gotovostjo trditi, da so kritike tudi zadosten vir za tovrsten opis. Kritike sicer ponujajo raznolik nabor podatkov o literarnem delu, se pa zgodi, da moramo določene podatke preveriti še v drugih virih – npr. podatke so podatki o avtorjevem rojstvu, naslovih avtorjevih del, konkretne letnice določenega časovnega obdobja, v katerem se zgodba dogaja ipd. Zato predlagamo, da bi knjižničarji poleg analize literarnih kritik preleteli tudi delo samo (napis na ovoju, spremne besede, fizična zgradba in opremljenost) in si pomagali še s spletnimi viri, ki ponujajo podatke o avtorjih in delih (wikipedija, knjigarna Amazon, spletne strani založb ipd.). Vsekakor pa ne bi bil odveč tudi vpogled v splošne enciklopedije, leksikone in bibliografije.

Končni rezultati so pokazali, da ne moremo govoriti o boljših in slabših kritikah. Seveda se lahko med literarnimi kritikami kdaj pa kdaj znajde tudi takšna, ki ne bo primeren vir za pisanje anotacije (npr. zaradi negativnega vrednotenja dela, premalo informacij ipd.), bomo pa za isto literarno delo nedvomno našli še kakšno kritiko, iz katere bomo črpali podatke. Tako ugotavljamo, da se v nekaterih kritikah, pa naj so to strokovne ali nestrokovne, pojavljajo kvalitetnejši podatki npr. o tematiki, spet v drugi kritiki pa bomo našli kvalitetnejše podatke npr. o podobnih literarnih delih. Zaradi tega tudi priporočamo, pregled več literarnih kritik o določenem delu, izbor podatkov in njihovo vključitev v anotacijo.

Na podlagi dobljenih rezultatov smo prišli do novih spoznanj, ki bi v bodoče lahko pripomogla k učinkovitejšemu opisu leposlovja v knjižničnih katalogih. Na tej točki najprej predlagamo, da bi knjižničarji pri vsebinskem opisu leposlovja sodelovali z drugimi strokovnjaki z literarnega področja, kar bi zagotovilo kvalitetnejše opise in razvrstitev leposlovja. Razmisliti pa bi bilo treba še o predlogu, da bi slovenski avtorji ob oddaji obveznega izvoda NUK-u poleg literarnega dela obvezno priložili tudi dokumentacijo s predmetnimi oznakami za literarno delo. NUK bi v ta namen moral oblikovati kriterije, po

katerih bi avtorji svoje delo predmetno opisali s ključnimi besedami. Pri pripravi tovrstnega obrazca in določitvi kriterijev, bi morali sodelovati tudi knjižničarji, ki poznajo potrebe svojih uporabnikov in se s tovrstno problematiko srečujejo dnevno. V pomoč bi bila tudi dognanja do sedaj izpeljanih projektov in raziskav. Če bi avtorji na tak način opisali svoje delo, bi knjižničarjem občutno olajšali delo pri določanju vsebinskih opisov leposlovja, če že ne za vso leposlovno produkcijo, pa vsaj za slovensko.

8 LITERATURA

8.1 STROKOVNA LITERATURA

Adkins, Denice, Bossaller, Jenny (2007). Fiction access points across computer-mediated book information sources: A comparison of online bookstores, reader advisory databases, and public library catalogs. *Library & Information Science Research* 29 (3), 354–368.

Beghtol, Clare (1994). *The classification of fiction*. Metuchen, N.J.: Scarecrow.

Guidelines on Subject Access to Individual Works of Fiction, Drama, etc. (2000). Chicago: American Library Association.

Hayes, Susan. M. (2001). Use of popular and literary criticism in providing subject access to imaginative literature. *Cataloging & Classification Quarterly* 32 (4), 71–97.

Janež, Stanko (1992). *Poglavitna dela slovenske književnosti: vsebine in označitve*. Maribor: Založba Obzorja.

Janež, Stanko (1993). *Slovenska mladinska proza: poglavitna dela, označitve in vsebine*. Ljubljana: samozal.

Kmecl, Matjaž (1995). *Mala literarna teorija*. Ljubljana, Mihelač in Nešović.

Kos, Janko (2001). *Literarna teorija*. Ljubljana: DZS.

Kos, Janko (1996). *Očrt literarne teorije*. Ljubljana: DZS.

Lah, Andrijan (1997). *Mali pregled lahke književnosti*. Ljubljana: Rocus.

Lah, Andrijan (1999). *Vse strani sveta: slovensko potopisje od Knobleharja do današnjih dni*. Ljubljana: Rocus.

Ogrin, Matija (2003). *Literarno vrednotenje na Slovenskem: od 1918 do 1945*. Ljubljana: Literarno–umetniško društvo Literatura.

Pogorelec, Andrej (2004a). *Metodologija vsebinske obdelave leposlovja*. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Pogorelec, Andrej et al. (2004b). Vsebinski opis leposlovja za odrasle: strokovno teoretične osnove za izvedbo projekta »Skriti zaklad«. *Knjižnica* 48 (1-2), 57–82.

Pogorelec, Andrej, Šauperl, Alenka (2006). The alternative model of classification of belles-letters in libraries. *Knowledge Organization* 33 (4), 204–214.

Saarti, Jarmo (2000a). Fiction indexing by library professionals and users. *Scandinavian Public Library Quarterly* 33 (4), 6–9.

Saarti, Jarmo (2000b). Taxonomy of novel abstracts based on empirical findings. *Knowledge Organization* 27 (4), 213–220.

Sear, L., Jennings, B. (1991). Organizing fiction for use. V: Kinnell, M. (ur.): *Managing fiction in libraries* (str. 101–119). London: Library Association Publishing.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (1994). Ljubljana: DZS.

Šauperl, Alenka et al. (2007). Opombe o vsebini kot dopolnilo vsebinskega opisa leposlovja. *Knjižnica* 51 (3-4), 97–112.

Šauperl, Alenka (2002). Vsebinski opis leposlovja: stvarnost in možnosti. *Šolska knjižnica* 15 (1-2), 20–27.

Šega, Drago (2004). *Literarna kritika: termin, geneza, teorija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Toporišič, Jože (2000). *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.

Učakar, Polona (2002). Gesla za vsebinski opis leposlovja v osnovnošolskih knjižnicah. *Šolska knjižnica* 12 (3), 98–103.

Zwitter, Savina (2002). Ključne besede v katalogizaciji leposlovja. *Šolska knjižnica* 12 (3), 104–105.

Zwitter, Savina (2005). Klasifikacija vsebine leposlovja. Praktična izvedba projekta Skriti zaklad. *Šolska knjižnica* 15 (1-2), 28–32.

8. 2 VIRI KNJIŽEVNIH KRITIK

8. 2. 1 Književne kritike iz Mladine

1 BOGATAJ, Matej (2008, 27. januar). Štefan Kardoš: Rizling polka. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200803/clanek/kul-knjige--matej_bogataj

2 HORVAT, Marjan (2007, 30. december). Feri Lainšček: Nedotakljivi: Mit o Ciganih. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200751/clanek/kul-knjige--marjan_horvat

3 HRASTAR, Mateja (2007a, 30. april).¹¹ Aleš Čar: Made in Slovenia. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200717/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar

4 HRASTAR, Mateja (2007b, 1. avgust). Branko Gradišnik: Roka voda kamen I-III. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200730/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar

5 HRASTAR, Mateja (2007c, 28. marec). Desa Muck: Peskovnik boga otroka. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200712/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar

6 HRASTAR, Mateja (2007d, 15. noveber). Gabrijela Babnik: Koža iz bombaža. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200745/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar

7 HRASTAR, Mateja (2007e, 9. februar). Marjan Tomšič: Južni veter: zgodbe slovenskih Egipčank. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200705/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar

8 HRASTAR, Mateja (2007f, 6. junij). Suzana Tratnik: Tretji svet. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200722/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar-2

9 HRASTAR, Mateja (2006a, 25. oktober). Ana Jud: Dosje rokomavhi. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200643/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar

10 HRASTAR, Mateja (2006b, 13. julij). Brina Svit: Odveč srce. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200628/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar

¹¹ Zaporedje navajanja virov je prilagojeno naslednji hierarhiji (ta navedek je pomemben predvsem v primerih, kjer ima isti avtor v enem letu napisanih več literarnih kritik in se pri letnici zvrstijo še zaporedne črke): priimek avtorja, ime (v primeru, da sta dva z istim priimkom), letnica izida kritike (pri čemer je datum izpuščen) in nato naslov kritike. Enako velja tudi pri navajanju virov literarnih kritik iz časnika Delo.

- 11 HRASTAR, Mateja (2006c, 8. december). Feri Lainšček: Muriša. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200649/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar
- 12 HRASTAR, Mateja (2006d, 10. oktober). Magda Reja: Ime tvoje zvezde je Bilhadi. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200641/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar
- 13 HRASTAR, Mateja (2006e, 19. avgust). Marko Pristov: Nino iz sanj. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200633/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar
- 14 HRASTAR, Mateja (2006f, 6. junij). Vinko Vasle: Darovalec. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200623/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar
- 15 HRASTAR, Mateja (2006g, 5. september). Vladimir P. Štefanec: Republika jutranje rose. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200636/clanek/kul-knjige--mateja_hrastar
- 16 MARN, Urša (2006, 28. november). Željko Kozinc: Dotik sveta. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200648/clanek/kul-knjige--ursa_marn
- 17 MODIC, Max (2007, 2. november). Manca Košir: Moška pisma. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200743/clanek/kul-knjige--max_modic
- 18 NEŽMAH, Bernard (2005a, 9. september). Benjamin Lebert: Ptič je vran. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200536/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah-2
- 19 NEŽMAH, Bernard (2005b, 9. september). Dušan Dim: Distorzija. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200536/clanek/kul-knjige--daniyel_voncina
- 20 NEŽMAH, Bernard (2005c, 17. april). Rudi Šeligo: Lahkotne manipeje. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200515/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah
- 21 NEŽMAH, Bernard (2004a, 4. april). Aleš Berger: Zagatne zgodb. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200413/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah
- 22 NEŽMAH, Bernard (2004b, 16. julij). Branko Gradišnik: Strogo zaupno po Siciliji. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200428/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah
- 23 NEŽMAH, Bernard (2004c, 1. februar). Iztok Geister: Mojster zloženih peruti. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/tehdnik/200404/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah-2

- 24 NEŽMAH, Bernard (2004d, 28. maj). Jure Šterk: V modri neskončnosti. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200421/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah
- 25 NEŽMAH, Bernard (2004e, 13. avgust). Urban Golob: Na beli steni. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200432/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah
- 26 NEŽMAH, Bernard (2003a, 3. februar). Al Araf. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: <http://www.mladina.si/teednik/200305/clanek/knjige-01>
- 27 NEŽMAH, Bernard (2003b, 27. avgust). Vinko Moederndorfer: Omejen rok trajanja. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: <http://www.mladina.si/teednik/200334/clanek/knjige-1>
- 28 NEŽMAH, Bernard (2003c, 12. maj). Zdenka Žebre: Se spominjaš Afrike. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: <http://www.mladina.si/teednik/200319/clanek/knjige-01>
- 29 OGOREVC, Blaž (2007, 25. januar). Milan Kleč: Dvojec. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200703/clanek/kul-knjige--blaz_ogorevc
- 30 ŠTAMCAR, Miha (2007, 7. junij). Jani Kovačič: Poklic: Mladost. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200722/clanek/kul-knjige--miha_stamcar
- 31 VONČINA, Danijel (2006a, 22. februar). Emil Filipčič: Keopsova piramida. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200608/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 32 VONČINA, Danijel (2006b, 10. marec). Milan Kleč: Zaključna špica. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200610/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 33 VONČINA, Danijel (2005a, 23. maj). Babje leto: Nedokončani valček v snegu. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200521/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 34 VONČINA, Danijel (2005b, 27. januar). Bogdan Novak: Niki. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200504/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 35 VONČINA, Danijel (2005c, 22. januar). Lenart Zajc: Hevimetal. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200503/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 36 VONČINA, Danijel (2005d, 10. julij). Matej Krajnc: Radoslav. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200527/clanek/74-kul-knjige--danijel_voncina
- 37 VONČINA, Danijel (2005e, 25. marec). Milan Franc - Hanžič: Feniksova pesem. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 29. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200512/clanek/kul-knjige--danijel_voncina

- 38 VONČINA, Danijel (2004a, 21. junij). Andrej E. Skubic: Norišnica. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200424/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 39 VONČINA, Danijel (2004b, 20. februar). Breda Smolnikar: Spuščena zanka. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200407/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 40 VONČINA, Danijel (2004c, 24. marec). Desa Muck: Panika. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200412/clanek/kul-knjige--bernard_nezmah-2
- 41 VONČINA, Danijel (2004d, 17. marec). Mojca Kumerdej: Fragma. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200411/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 42 VONČINA, Danijel (2004e, 7. april). Vlado Žabot: Sukub. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200414/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 43 VONČINA, Danijel (2004f, 22. januar). Zdenko Kodrič: Odvzemanje samote. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200403/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 44 VONČINA, Danijel (2003a, 20. oktober). Aleš Čar: V okvari. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200342/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 45 VONČINA, Danijel (2003b, 6. november). Dušan Merc: Golo mesto. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200344/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 46 VONČINA, Danijel (2003c, 27. avgust). Evelina Umek: Mandrija in druge zgodbe. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: <http://www.mladina.si/teednik/200334/clanek/knjige-2>
- 47 VONČINA, Danijel (2003d, 8. december). Maja Gal Štromar: Amigdalino srce. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200349/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 48 VONČINA, Danijel (2003e, 1. december). Marijan Pušavec: Niklas in Petra Bermudtzky: povest o stanju. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200348/clanek/kul-knjige--danijel_voncina
- 49 VONČINA, Danijel (2003f, 12. maj). Martin Čemur. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: <http://www.mladina.si/teednik/200319/clanek/knjige-02>
- 50 VONČINA, Danijel (2003g, 25. september). Milivoj Miki Roš: Jezusov katapult. *Mladina* [elektronski vir]. Pridobljeno 30. 9. 2008 s spletne strani: http://www.mladina.si/teednik/200338/clanek/kul-knjige--danijel_voncina

8. 2. 2 Književne kritike iz Književnih listov

- 51 ANTIČ, Ivo (2003, 10. november). Ne pustimo se ujeti vsem pastem življenja. Književni listi *Dela*, str. 10.
- 52 BOGATAJ, Matej (2007a, 31. januar). Koseški psiho. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 53 BOGATAJ, Matej (2007b, 30. maj). Nemir ali otopelost. Književni listi *Dela*, str. 19.
- 54 BOGATAJ, Matej (2007c, 28. marec). Prilika o izgubljenem sinu. Književni listi *Dela*, str. 19.
- 55 BOGATAJ, Matej (2006, 22. februar). Tja in nazaj. Književni listi *Dela*, str. 24.
- 56 BRATOŽ, Igor (2006a, 15. februar). Udba, Rog, upanje in vse ostalo. Književni listi *Dela*, str. 23.
- 57 BRATOŽ, Igor (2006b, 4. januar). Ujetost v jezik. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 58 BRATOŽ, Igor (2005a, 31. avgust). Potovanje k blaženosti. Književni listi *Dela*, str. 11.
- 59 BRATOŽ, Igor (2005b, 6. julij). S poti brez vrnitve. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 60 BRATOŽ, Igor (2005c, 18. maj). Vročično predajanje času. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 61 BRATOŽ, Igor (2004a, 19. maj). Boj za moralo. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 62 BRATOŽ, Igor (2004b, 22. december). Pot k cilju. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 63 BRATOŽ, Igor (2003a, 7. julij). Bubi gleda v svet. Književni listi *Dela*, str. 14.
- 64 BRATOŽ, Igor (2003b, 3. marec). Pikantne zagate. Književni listi *Dela*, str. 11.
- 65 BRATOŽ, Igor (2003c, 18. avgust). Pilot brez kopilota. Književni listi *Dela*, str. 14.
- 66 BRATOŽ, Igor (2003d, 14. april). Zagate telesne ljubezni. Književni listi *Dela*, str. 17.
- 67 ČAKŠ, Aleš (2005, 27. julij). Prespraševanje spolnosti. Književni listi *Dela*, str. 11.
- 68 GERDIH, Igor (2007, 3. januar). Brez tendenc. Književni listi *Dela*, str. 21.
- 69 GLAZER, Alenka (2005, 14. september). Zapisi spominov. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 70 GLUŠIČ, Helga (2007, 10. januar). Odkrivanje kratkega stika. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 71 GLUŠIČ, Helga (2006a, 17. maj). Razpotja mladosti. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 72 GLUŠIČ, Helga (2006b, 26. april). Otožna groteska. Književni listi *Dela*, str. 23.
- 73 GLUŠIČ, Helga (2005a, 13. april). Angel na gugalnici. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 74 GLUŠIČ, Helga (2005b, 6. junij). Okoli orbite v čas. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 75 GLUŠIČ, Helga (2005c, 21. december). Simultanke. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 76 GLUŠIČ, Helga (2004a, 29. december). Nejasna pokrajina zavesti. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 77 GLUŠIČ, Helga (2004b, 18. avgust). Posvetilo zvestobi. Književni listi *Dela*, str. 11.

- 78 GLUŠIČ, Helga (2004c, 27. oktober). Razpotja dozorevanja. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 79 GLUŠIČ, Helga (2004d, 17. november). Skrivnost zlate žličke. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 80 GLUŠIČ, Helga (2003a, 13. oktober). Prekmurska saga. Književni listi *Dela*, str. 12.
- 81 GLUŠIČ, Helga (2003b, 9. junij). Žerjavica v krvi. Književni listi *Dela*, str. 11.
- 82 KERNEV Štrajn, Jelka (2003, 31. marec). Mleko in solze kot metafori ne-govorice. Književni listi *Dela*, str. 12.
- 83 KORITNIK, Andrej (2003, 3. februar). Samo melanholija in otožnost? Književni listi *Dela*, str. 11–12.
- 84 M. Z. (2007, 11. april). Marko Švabić: Šund roman. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 85 PERČIČ, Tone (2005, 7. september). Preraščanje preteklosti. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 86 POGAČNIK, Borut (2007, 4. april). Iz brrezna do zvezd. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 87 SMOLE, Barica (2005, 17. avgust). Življenje je ena sama ogromna priložnost. Književni listi *Dela*, str. 11.
- 88 SMOLE, Barica (2004, 22. december). Pripoved o čisto drugačnih lasih. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 89 ŠTUCIN, Jože (2006, 11. januar). Počitnice na politično temo. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 90 ŠTUCIN, Jože (2004, 12. maj). Na prvo žogo "domač". Književni listi *Dela*, str. 13.
- 91 ŠUMIGA, Dražen (2005, 20. julij). Bush, ves svet te gleda. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 92 V. P. S. (2007, 14. marec). Ernest Ružič: Pesem črnih mlak. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 93 VELIKONJA, Varja (2006a, 8. marec). Drugačna ženska podoba. Književni listi *Dela*, str. 24.
- 94 VELIKONJA, Varja (2006b, 26. julij). Veliko hitrega instant seksa. Književni listi *Dela*, str. 19.
- 95 VODOVNIK, Dejan (2006a, 29. marec). Kako to počnejo nezavrte. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 96 VODOVNIK, Dejan (2006b, 20. september). (Pre)dolga reportaža. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 97 Z. M. (2007a, 25. april). Jože Lenič: Črni diamanti. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 98 Z. M. (2007b, 21. julij). Milan Jazbec: Mavrica izza duše. Književni listi *Dela*, str. 20.
- 99 Z. M. (2005a, 5. oktober). Jurij Hudolin: Objestnost. Književni listi *Dela*, str. 13.
- 100 Z. M. (2005b, 23. november). Miha Mazzini: Drevo glasov. Književni listi *Dela*, str. 13.

8. 2. 3 Književne kritike iz Sodobnosti

- 101 BOGATAJ, Matej (2007d). Feri Lainšček: Muriša. *Sodobnost* 71 (2-3), 295–303.
- 102 BRATINA, Vasja (2003). Vladimir P. Štefanec: Viktor Jelen, sanjač. *Sodobnost* 67 (7-8), 1039–1041.

- 103 BRECELJ, Špela (2007). Vinko Möderndorfer: Odprla sem oči in šla k oknu. *Sodobnost* 71 (6), 832–835.
- 104 BREZNIK, Nada (2007). Matej Krajnc: Kajn akviziter: roman iz sodobnega življenja. *Sodobnost* 71 (10), 1453–1455.
- 105 BREZNIK, Nada (2006). Janez Kajzer: Skrivno oko. *Sodobnost* 70 (11), 1408–1411.
- 106 CIGLENEČKI, Jelka (2007a). Andrej Skubic: Popkorn. *Sodobnost* 71 (1), 140–142.
- 107 CIGLENEČKI, Jelka (2007b). Vladimir P. Štefanc: Republika jutranje rose. *Sodobnost* 71 (2-3), 307–309.
- 108 CIGLENEČKI, Jelka (2006a). Milan Dekleva: Zmagoslavje podgan. *Sodobnost* 70 (1-2), 180–183.
- 109 CIGLENEČKI, Jelka (2006b). Nejc Gazvoda: Camera obscura. *Sodobnost* 70 (6), 830–833.
- 110 CIGLENEČKI, Jelka (2005a). Janez Kajzer: Sanjska hiša. *Sodobnost* 69 (7-8), 1005–1007.
- 111 CIGLENEČKI, Jelka (2005b). Lenart Zajc: Hevimetal. *Sodobnost* 69 (9), 1185–1187.
- 112 CIGLENEČKI, Jelka (2005c). Nejc Gazvoda: Vevericam nič ne uide. *Sodobnost* 69 (4), 484–485.
- 113 CIGLENEČKI, Jelka (2005d). Vinko Möderndorfer: Ljubezni Sinjebradca. *Sodobnost* 69 (2-3), 330–332.
- 114 CIGLENEČKI, Jelka (2004). Suzana Tratnik: Na svojem dvorišču. *Sodobnost* 68 (12), 1539–1540.
- 115 ČRNIGOJ, Uroš (2007a). Janez Kajzer: Perpetuum mobile. *Sodobnost* 71 (5), 673–675.
- 116 ČRNIGOJ, Uroš (2007b). Suzana Tratnik: Vzparednice. *Sodobnost* 71 (4), 509–511.
- 117 ČRNIGOJ, Uroš (2006a). Emil Filipčič: Keopsova piramida. *Sodobnost* 70 (6), 834–837.
- 118 ČRNIGOJ, Uroš (2006b). Katarina Marinčič: O treh. *Sodobnost* 70 (1-2), 194–196.
- 119 ČRNIGOJ, Uroš (2005). Irena Svetek: Od blizu. *Sodobnost* 69 (10), 1326–1328.
- 120 HORVAT, Jože (2005). Sebastjan Pregelj: Leta mladosti. *Sodobnost* 69 (7-8), 1002–1004.
- 121 HORVAT, Jože (2004a). Evad Flisar: Ljubezni tri in ena smrt. *Sodobnost* 68 (4), 502–504.
- 122 HORVAT, Jože (2004b). Florjan Lipuš: Boštjanov let. *Sodobnost* 68 (6), 799–801.
- 123 HORVAT, Jože (2004c). Milan Kleč: Plastika. *Sodobnost* 68 (12), 1534–1535.
- 124 HORVAT, Jože (2003). Mrtvi kot. *Sodobnost* 67 (10), 1322–1323.
- 125 JAGER, Petra (2007). Drago Jančar: Graditelj. *Sodobnost* 71 (6), 828–831.
- 126 JAGER, Petra (2006). Andrej Morovič: Seks, ljubezen in to. *Sodobnost* 70 (6), 826–829.
- 127 JAGER, Petra (2004). Aleš Berger: Zagatne zgodbe. *Sodobnost* 68 (9-10), 1149–1150.
- 128 JAGER, Petra (2003). Vinko Moderndorfer: Omejen rok trajanja. *Sodobnost* 67 (7-8), 1042–1044.
- 129 JURCA TADEL, Vesna (2006). Vinko Vasle: Darovalec. *Sodobnost* 70 (9-10), 1180–1182.
- 130 KLOPČIČ, Katja (2005a). Alojz Rebula: Nokturno za Primorsko. *Sodobnost* 69 (10), 1338–1341.

- 131 KLOPČIČ, Katja (2005b). Jani Virk: Aritmija. *Sodobnost* 69 (2-3), 323–325.
- 132 KLOPČIČ, Katja (2005c). Željko Kozinc: Visoki tujec. *Sodobnost* 69 (9), 1179–1181.
- 133 KLOPČIČ, Katja (2004a). Dušan Merc: Jakobova vrnitev. *Sodobnost* 68 (6), 802–805.
- 134 KLOPČIČ, Katja (2004b). Josip Osti: Učitelj ljubezni. *Sodobnost* 68 (4), 499–501.
- 135 KLOPČIČ, Katja (2004c). Vlado Žabot: Sukub. *Sodobnost* 68 (1), 121–123.
- 136 KLOPČIČ, Katja (2003a). Feri Lainšček: Ločil bom peno od valov. *Sodobnost* 67 (10), 1318–1321.
- 137 KLOPČIČ, Katja (2003b). Golo mesto. *Sodobnost* 67 (11-12), 1493–1495.
- 138 NOVAK, Jože (2003). Ted Kramolc: Tango v svilenih coklah. *Sodobnost* 67 (5-6), 760–762.
- 139 PETRIČ, Tanja (2006). Marko Sosič: Tito, amor mijo. *Sodobnost* 70 (11), 1404–1407.
- 140 STEPANČIČ, Lucija (2007a). Branko Gradišnik: Roka voda kamen. *Sodobnost* 71 (9), 1302–1305.
- 141 STEPANČIČ, Lucija (2007b). Evald Flisar: Mogoče nikoli. *Sodobnost* 71 (11-12), 1609–1612.
- 142 STEPANČIČ, Lucija (2006a). Marko Hudnik: Jelovškove ženske. *Sodobnost* 70 (1-2), 190–193.
- 143 STEPANČIČ, Lucija (2006b). Robert Titan Felix: Sanja in samostan. *Sodobnost* 70 (5), 685–687.
- 144 STEPANČIČ, Lucija (2004). Barica Smole: Kamendan. *Sodobnost* 68 (1), 127–130.
- 145 STEPANČIČ, Lucija (2003a). Breda Smolnikar: Stobovske elegije. *Sodobnost* 67 (3), 446–448.
- 146 STEPANČIČ, Lucija (2003b). Jože Horvat: Bela Ledava. *Sodobnost* 67 (4), 581–583.
- 147 STEPANČIČ, Lucija (2003c). Kristijan Muck: Zvonove zgodbe. *Sodobnost* 67 (2), 255–257.
- 148 STEPANČIČ, Lucija (2003d). Rudi Šeligo: Izgubljeni sveženj. *Sodobnost* 67 (7-8), 1029–1032.
- 149 STEPANČIČ, Lucija (2003e). Sebastijan Pregelj: Svinje brez biserov. *Sodobnost* 67 (3), 443–446.
- 150 VINCETIČ, Milan (2005). Robert Titan Felix: Kri na dlaneh. *Sodobnost* 69 (4), 486–487.

8. 2. 4 Književne kritike iz Mentorja

- 151 GREGORČIČ, Danica (2007). Antonija Senica: Mojih sedem moških. *Mentor* 28 (1-2), 98.
- 152 BABNIK, Gabriela (2007a). Knjiga zlato opečnate barve. *Mentor* 28 (1-2), 110.
- 153 BABNIK, Gabriela (2007b). Ljubezenski trikotniki. *Mentor* 28 (1-9), 119–120.
- 154 BABNIK, Gabriela (2003). Izrabljanje jezika. *Mentor* 24 (2-3), 87–88.
- 155 BEVC, Cvetka (2007). Lastnina globokega studentca zavezuje. *Mentor* 28 (3), 75–76.
- 156 ČRNIGOJ, Uroš (2004). Andrej Lutman: Sončno mesto. *Mentor* 25 (4), 74–75.

- 157 DROBNIČ, Simona (2003). Sproščena narativnost. *Mentor* 24 (5), 79–80.
- 158 ELSNER GROŠELJ, Marko (2006a). Marija Krajnik: Korenine belih brez. *Mentor* 27 (5), 68–69.
- 159 ELSNER GROŠELJ, Marko (2006b). Nihilist s čutečim srcem. *Mentor* 27 (5), 76.
- 160 ELSNER GROŠELJ, Marko (2006c). Radost življenja. *Mentor* 27 (3), 66–67.
- 161 ELSNER GROŠELJ, Marko 2005: Drobljivost pomenov se spreminja v celovitost pisanja. *Mentor* 26 (5), 90.
- 162 GABROVŠEK, Jasna (2005a). "Duša se zaljubi v nekaj, česar oči ne morejo videti in roke ne otipati. *Mentor* 26 (1-2), 98–99.
- 163 GABROVŠEK, Jasna (2005b). Od absurda k smislu. *Mentor* 26 (1-2), 97–98.
- 164 GREGORČIČ, Danica (2007). Dragica Ana Brodnjak: Ne pozabi žuborenja reke Drave. *Mentor* 28 (1-2), 99.
- 165 HARLAMOV, Aljoša (2007). Suzana Tratnik: Tretji svet. *Mentor* 28 (5), 70.
- 166 ILICH, Iztok (2007). Ep po ljudskem izročilu. *Mentor* 28 (5), 70–71.
- 167 ILICH, Iztok (2006a). Odvisnica od živalske bližine. *Mentor* 27 (5), 81–82.
- 168 ILICH, Iztok (2006b). Pripoved o hoji. *Mentor* 27 (1-2), str. 101–102.
- 169 JUVAN, Alenka (2006a). Nabito s hrepenenjem in liriko. *Mentor* 27 (1-2), 100–101.
- 170 JUVAN, Alenka (2006b). Zapiski o izgubljenih pri tridesetih. *Mentor* 27 (1-2), 104.
- 171 JUVAN, Alenka (2005a). Lov na čarovnice. *Mentor* 26 (4), 80–81.
- 172 JUVAN, Alenka (2005b). Politične kolobocije v deželi Trotiji. *Mentor* 26 (5), 87–88.
- 173 KOLARIČ, Jana (2006). Roman o diplomaciji. *Mentor* 27 (4), 76–77.
- 174 KUCHAR, Peter (2007). Lojze Števanec: Poslušalec. *Mentor* 24 (2-3), 76.
- 175 KUCHAR, Peter (2007). Knjiga o veliko ljubeznih. *Mentor* 28 (3), 77–78.
- 176 KUCHAR, Peter (2005a). Drago Jančar: Človek, ki je pogledal v tolmun. *Mentor* 26 (1-2), 89.
- 177 KUCHAR, Peter (2005b). Evald Flisar: Čaj s kraljico. *Mentor* 26 (1-2), 89.
- 178 KUCHAR, Peter (2005c). Milivoj M. Roš: Kako sem videl svet izpod mize / Kak san vido svejt spod stola. *Mentor* 26 (5), 75–76.
- 179 KUCHAR, Peter (2004). Iztok Vrhovec: Pust in druge zgodbe. *Mentor* 25 (4), 83.
- 180 KUCHAR, Peter (2003a). Ana-Marija Pušnik: Oven, devica in rak. *Mentor* 24 (2-3), 78–79.
- 181 KUCHAR, Peter (2003b). Feri Lainšček: Namesto koga roža cveti. *Mentor* 24 (2-3), 76.
- 182 KUCHAR, Peter (2003c). Goran Gluvić: Popoldanski ritem: Jan sassion roman. *Mentor* 24 (2-3), 77.

- 183 KUHAR, Peter (2003d). Majda Mencinger: Bosa. *Mentor* 24 (2-3), 79.
- 184 KUHAR, Peter (2003e). Milivoj Miki Roš: Škrat Babilon. *Mentor* 24 (2-3), 76–77.
- 185 KUHAR, Peter (2003f). Polna hiša. *Mentor* 24 (2-3), 86–87.
- 186 KUHAR, Peter (2003g). Stane Jakše: Vrnitev. *Mentor* 24 (1), 62.
- 187 KUHAR, Peter (2003h). Tone Jelen: Hoja za mavrico. *Mentor* 24 (4), 74.
- 188 LUTMAN, Andrej (2007a). Ljubezen in izguba. *Mentor* 28 (3), 72–73.
- 189 LUTMAN, Andrej (2007b). Večne misli ali misli o večnem. *Mentor* 28 (1-2), 112–113.
- 190 LUTMAN, Andrej (2007c). Zaplet izdelka in stvaritve. *Mentor* 28 (3), 71–72.
- 191 LUTMAN, Andrej (2006a). Dnevnik osvobojenke. *Mentor* 27 (3), 65–66.
- 192 LUTMAN, Andrej (2006b). Ponavljanje zgodovine. *Mentor* 27 (1-2), 102–103.
- 193 LUTMAN, Andrej (2006c). Pripovedovalka in zapisovalec. *Mentor* 27 (3), 67.
- 194 LUTMAN, Andrej (2005). Kdo in kaj je Radoslav. *Mentor* 26 (5), 91–92.
- 195 LUTMAN, Andrej (2004). Vaje v slogu ali preumetno. *Mentor* 25 (3), 82.
- 196 ŠTUCIN, Jože (2004a). Kako daleč je purgatorij. *Mentor* 25 (3), 76–77.
- 197 ŠTUCIN, Jože (2004b). Sladki greh. *Mentor* 25 (4), 73.
- 198 VOMBEK, Jasna (2004a). Čas enodušnosti človekove narave. *Mentor* 25 (5), 79.
- 199 VOMBEK, Jasna (2004b). Lebdeči krogi izčrpavanja, lebdeči krogi ljubezni. *Mentor* 25 (5), 82–83.
- 200 VOMBEK, Jasna (2004c). Preprosto, nežno, ranljivo. *Mentor* 25 (3), 78–79.

Izjavljam, da je pričujoče diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo.